

**UCHWAŁA NR XXXVII/552/2023
RADY MIEJSKIEJ W DZIERZGONIU**

z dnia 14 września 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030”

Na podstawie art. 10e ust. 1-4, art. 10f ust.4 i art. 18 ust.2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) w związku z art. 18 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225 ze zm.), uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrz Dzierzgonia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Ryszard Świder

Załącznik do uchwały Nr XXXVII/552/2023
Rady Miejskiej w Dzierzgoniu
z dnia 14 września 2023 r.

DZIERZGOŃ
2023-2030
STRATEGIA ROZWOJU
MIASTA I GMINY

Strategia Rozwoju
Miasta i Gminy Dzierzgoń
na lata 2023-2030

Opracowanie powstało na zamówienie Urzędu Miejskiego w Dzierżgoniu

Copyright © Instytut Ekonomiki Przestrzeni Sp. z o. o.

Etap V i VII | Kraków, maj 2023 r.

INSTYTUT EKONOMIKI PRZESTRZENI
Odkrywamy wartość przestrzeni

Instytut Ekonomiki Przestrzeni Sp. z o.o.
ul. Na Błonie 15a/22
30-150 Kraków
iep@iep.krakow.pl

Biuro:
ul. Kamienna 43b lok. 5
31-403 Kraków, PL

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ DLA MIASTA I GMINY DZIERZGOŃ.....	6
OPIS STRUKTURY STRATEGII	19
OBSZARY STRATEGII	22
LUDZIE	23
ŻYCIE.....	27
ŚRODOWISKO	36
MOBILNOŚĆ.....	40
EKONOMIA	44
ZARZĄDZANIE.....	48
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA I GMINY DZIERZGOŃ ORAZ USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ.	53
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	72
SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	86
RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	91
POWIĄZANIA STRATEGII Z DOKUMENTAMI OPRACOWANYMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM, REGIONALNYM I PONADLOKALNYM.....	93
LOKALNA GOSPODARKA WODNA W KONTEKŚCIE ZAPISÓW STRATEGII	99
SPISY	101

WSTĘP

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżgoń na lata 2023-2030 stanowi najważniejszy dokument określający cele i kierunki rozwoju Dzierżgonia. W dokumencie tym odzwierciedlone zostały aspiracje lokalnej społeczności oraz działania, które należy podjąć na rzecz ich urzeczywistnienia.

Opracowanie *Strategii* było procesem wieloetapowym, szeroko angażującym mieszkańców gminy oraz przedstawicieli lokalnych instytucji i organizacji. Podstawowym założeniem przyjętej metody prac nad *Strategią* było skonfrontowanie ze sobą danych statystycznych, trendów sygnalizowanych w opracowaniach specjalistycznych oraz wniosków wynikających z polityk i dokumentów strategicznych obowiązujących w Dzierżgoniu z informacjami pozyskanymi w trybie **mapowania subiektywnego od różnych użytkowników miasta i gminy**. Wskutek tego prace nad diagnozą, a następnie także nad sformułowaniem planu strategicznego, miały **partycypacyjny charakter**, zgodnie z którym to społeczność Dzierżgonia stała się współautorem wizji rozwojowej gminy. *Strategia* powstała zatem w trybie współprojektowania. Na wszystkich etapach prac nad tym dokumentem angażowane były różne grupy interesariuszy, które miały szansę wskazać kluczowe obszary wymagające interwencji.

Spśród interesariuszy zaangażowanych w proces opracowania *Strategii* najważniejsi byli mieszkańcy, dla których na początku 2022 r. przygotowano **ankietę**. Została ona dostarczona do każdego gospodarstwa domowego, a następnie odbierana poprzez szkoły, sołtysów oraz pracowników urzędu miasta. W ankiecie mieszkańcy mieli możliwość wskazania istotnych w ich ocenie problemów, które stanowią dla samorządu istotne wyzwanie w najbliższej dekadzie. W wyniku tak przeprowadzonej procedury **zgromadzono 346 ankiet**.

Cennych informacji dostarczyła również **seria wywiadów pogłębianych z przedstawicielami jednostek miejskich**. Wywiady pozwoliły na zidentyfikowanie punktów widzenia poszczególnych grup na sytuację panującą w gminie. Stanowiły one znakomitą okazję do skonfrontowania oczekiwań interesariuszy o bardzo różnym sposobie postrzegania i oceny potrzeb miasta i gminy oraz pożądanym kierunków rozwoju.

Kolejnym etapem uspołeczniania prac nad *Strategią* były **warsztaty z udziałem** mieszkańców oraz lokalnych liderów społeczno-gospodarczych (tj. przedstawicieli przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, radnych miejskich i urzędników). Zasadniczym celem warsztatów było poznanie oczekiwań społeczności lokalnej względem strategicznych celów rozwojowych Dzierżgonia w perspektywie 2030 roku oraz kierunków działań koniecznych do podjęcia na rzecz ich urzeczywistnienia. W dwóch warsztatach, przeprowadzonych w czerwcu 2022 roku, **udział wzięły 33 osoby**.

Warsztaty poprzedzone zostały **badaniem ankietowym**, którego celem była priorytetyzacja potencjałów oraz problemów rozwojowych Miasta i Gminy Dzierżgoń

zidentyfikowanych w dokumencie pt. *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej z uwzględnieniem miejskich obszarów funkcjonalnych dla Miasta i Gminy Dzierzgoń*. Ankietowani mieszkańcy oraz liderzy społeczno-gospodarczy poproszeni zostali o wskazanie najważniejszych w ich ocenie zagadnień, które powinny zostać odzwierciedlone w działaniach *Strategii*. W tym celu każdy z nich dysponował 10 punktami (głosami), które mógł rozdysponować pomiędzy zidentyfikowane w diagnozie potencjały i problemy rozwojowe. W wyniku tak przeprowadzonej procedury **zebrano 101 ankiet**.

Opinie i spostrzeżenia zebrane w trakcie wyżej wymienionych inicjatyw uspołeczniających prace nad najważniejszym dokumentem planistycznym miasta i gminy Dzierzgoń zostały wykorzystane na potrzeby sformułowania projektu *Strategii*, który poddany został **konsultacjom społecznym**, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W okresie od dnia 28 marca do dnia 4 maja 2023 roku każdy zainteresowany mógł składać uwagi i wnioski do projektu *Strategii*.

Na kolejnych stronach *Strategii* opisane zostały cele strategiczne w perspektywie 2030 r. oraz kierunki działań i działania, których podjęcie przyczyni się do ich osiągnięcia. Ponadto zidentyfikowane zostały spodziewane efekty interwencji podejmowanej na kanwie zapisów niniejszego dokumentu, z którymi powiązany został zestaw wskaźników będących miarami sukcesu inicjatyw i aktywności władz gminy oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz urzeczywistnienia wizji rozwoju Dzierzgonia.

WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ DLA MIASTA I GMINY DZIERZGOŃ

Przedstawione w niniejszym rozdziale *Strategii* wnioski stanowią syntezę opracowania pt. *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Dzierzgoń, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych* pełniącego funkcję diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Diagnoza przeprowadzona została w układzie sześciu obszarów koncentrujących się na zagadnieniach, które w perspektywie 2030 r. w największym stopniu determinować będą rozwój Dzierzgonia. Obszarami tymi są:

- **LUDZIE** – obszar obejmujący partnerskie relacje samorządu z mieszkańcami, na które składają się w szczególności: informowanie mieszkańców o planowanych w gminie przedsięwzięciach, konsultowanie z mieszkańcami projektów i zamierzeń - pytanie o opinie i uwzględnianie ich na etapie realizacji, partycypacja rozumiana jako zapraszanie mieszkańców do uczestnictwa w rozwijaniu gminy poprzez wspólne decydowanie o kierunkach i/lub wspólne realizowanie zadań, jak również delegowanie polegające na powierzaniu grupom mieszkańców wybranych zadań w duchu wzajemnego zaufania i poczucia współodpowiedzialności za gminę;
- **ŻYCIE** – obszar związany z jakością życia w Dzierzgoniu, na którą składają się między innymi pomoc społeczna, bezpieczeństwo mieszkańców, szeroka i odpowiadająca ich potrzebom oferta kulturalna i edukacyjna, ochrona zdrowia, rewitalizacja a także łatwy dostęp do infrastruktury społecznej;
- **MOBILNOŚĆ** – obszar ten skupia się zagadnieniach związanych z optymalizowaniem przemieszczania się osób i towarów w przestrzeni gminy. W jego ramach analizowane były problemy związane z zapewnieniem zrównoważonego systemu transportu do i z gminy oraz na jej terenie, a także stymulowaniem mobilności mieszkańców z korzyścią dla nich samych. Mobilność w ramach tego obszaru rozumiana była również w kontekście zapewnienia adekwatnych rozwiązań dla różnych kategorii użytkowników dróg: pieszych (wśród nich – dzieci, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami), rowerzystów, kierowców samochodów oraz osób korzystających z transportu zbiorowego;
- **EKONOMIA** – obszar poświęcony zagadnieniom związanym z lokalną gospodarką, w tym rozwojowi jej różnych gałęzi, rynkowi pracy oraz działalności inwestycyjnej samorządu gminy;
- **ŚRODOWISKO** – obszar obejmujący ważne kwestie związane z odpowiedzialnym gospodarowaniem zasobami naturalnymi, aktywną ochroną środowiska z uwzględnieniem zachodzących zmian klimatycznych, a także wyzwań związanych z podnoszeniem efektywności energetycznej i dbałością o niskoemisyjność lokalnej gospodarki;

- **ZARZĄDZANIE** – obszar, w którym analizie poddano wybrane zagadnienia związane z zarządzaniem gminą oraz jej rozwojem, takie jak m.in. budowanie potencjału lokalnej administracji, zwiększanie dostępności i jakości usług publicznych, zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji na temat planów, przebiegu i rezultatów prac w sferze publicznej oraz stwarzanie możliwości aktywnego wpływu na kształt dokumentów i kierunki rozwoju Dzierzgonia.

Obszary *Ludzie, Życie i Zarządzanie* obejmują w całości lub w znacznej części zagadnienia społeczne, zaś obszar *Ekonomia* odpowiada wskazanej w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju problematyce gospodarczej. Z kolei zagadnienia przestrzenne zostały ukazane głównie w obszarach:

- *Życie*: dostępność przestrzenna do obiektów infrastruktury społecznej, zagadnienia związane z planowaniem przestrzennym, tematyka rewitalizacyjna;
- *Mobilność*: sytuacja transportowa gminy, dostępność komunikacyjna;
- *Środowisko*: zasoby przyrodnicze, presja na tereny otwarte, propagacja zanieczyszczeń, przestrzenne zróżnicowanie zjawisk wynikających ze zmian klimatu.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że miasto Dzierzgoń, podobnie jak miasto powiatowe Sztum, charakteryzuje się brakiem ukształtowanego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Z tego powodu w ramach diagnozy jedynie sygnalizowano pojawiające się w mikro skali zjawiska typowe dla tego rodzaju obszarów.

W *Strategii* wnioski z diagnozy przedstawione zostały w układzie powyższych sześciu obszarów, w ramach których zidentyfikowane zostały:

- **potencjały rozwojowe**, czyli atuty Dzierzgonia będące jego kapitałem rozwojowym oraz stanowiące o jego przewadze konkurencyjnej;
- **problemy rozwojowe**, czyli braki lub negatywne czynniki (zjawiska, procesy), których niezaadresowanie będzie spowalniać procesy rozwojowe zachodzące w Dzierzgoniu.

Szczegółowe zestawienie potencjałów i problemów rozwojowych zawarte zostało w poniższych tabelach.

Tabela 1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "LUDZIE"

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny
KOMUNIKACJA Z MIESZKAŃCAMI				
Docenienie przez władze gminy dialogu społecznego i uznanie go za ważny element skutecznego zarządzania	(+)			
Brak strategii komunikacji z mieszkańcami	(-)			
Pasywne narzędzia komunikacji na linii samorząd - mieszkańcy	(-)			
WYKORZYSTAĆ ZAANGAŻOWANIE MIESZKAŃCÓW				
Poprawa warunków dla społeczno-kulturalnej aktywności mieszkańców	(+)			
Dziergoński Budżet Obywatelski katalizatorem postaw obywatelskich wśród mieszkańców gminy	(+)			
Rosnący potencjał współpracy z organizacjami pozarządowymi w gminie Dzierżoń	(+)			
Relatywnie wysoka ocena jakości relacji międzyludzkich w gminie	(+)			

Tabela 2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "ŻYCIE"

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrenny
(NIE)BEZPIECZEŃSTWO				
Funkcjonowanie straży miejskiej i posterunku policji	(+)			
Względnie niski poziom przestępczości w mieście i na obszarze miejskim gminy	(+)			
Niska liczba pożarów i miejscowych zagrożeń	(+)			
Wysoki poziom przedsiębiorczości w centralnym obszarze miasta	(+)			
Ponadprzeciętny poziom przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i w komunikacji	(-)			
Niska dostępność do infrastruktury związanej z bezpieczeństwem	(-)			
Wydłużony w części przypadków czas dojazdu jednostek straży pożarnej na miejsce zdarzenia	(-)			
Koncentracja wyrobów zawierających azbest na obszarze wiejskim gminy	(-)			
DEFICYTY W ZAKRESIE POTENCJAŁU REZYDENCJONALNEGO				
Potencjał miasta Dzierzgoń w lokalnej strukturze przestrzenno-funkcjonalnej	(+)			
Niska atrakcyjność osiedleńcza gminy	(-)			
Wysoki poziom koncentracji osób o szczególnych potrzebach związanych z dostępnością w centrum miasta, z równoczesną dużą liczbą występujących barier architektonicznych	(-)			
Niesatysfakcjonujący dla znacznej części mieszkańców poziom zadowolenia z życia w gminie Dzierzgoń	(-)			
DEMOGRAFIA				
Względnie korzystna sytuacja w zakresie udziału osób sędziwych	(+)			
Niekorzystna sytuacja w zakresie ruchu naturalnego	(-)			
Pogarszające się podstawy rozwoju demograficznego gminy do roku 2030	(-)			
Silnie malejąca liczba mieszkańców miasta	(-)			
Wysoki odsetek urodzeń pozamałżeńskich	(-)			
Rosnący wiek kobiet rodzących dzieci	(-)			
Starzenie się populacji gminy	(-)			
Duże obciążenie demograficzne osobami w wieku poprodukcyjnym w mieście	(-)			

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny
Zaawansowane procesy starzenia się wybranych części miasta i obszaru wiejskiego gminy	(-)			
Silna depopulacja centralnej części miasta	(-)			
EDUKACJA				
Dobre przygotowanie szkół podstawowych do nauki zdalnej	(+)			
Względnie wysokie wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach wiejskich	(+)			
Funkcjonowanie na obszarze miasta placówek szkolnictwa ponadpodstawowego	(+)			
Wysoki poziom nauczania w technikum w Dzierzgoniu	(+)			
Dobry poziom wyposażenia pracowni szkolnych i przedszkolnych	(+)			
Niewystarczająca dostępność usług opieki nad dziećmi do lat 3	(-)			
Niska dostępność do opieki i edukacji przedszkolnej	(-)			
Niska dostępność do szkół podstawowych	(-)			
Względnie niski poziom wyników egzaminu ósmoklasisty w szkole podstawowej w Dzierzgoniu	(-)			
Niezadawalające wyniki nauczania języka angielskiego	(-)			
Nieodpowiednia jakość lub braki infrastruktury towarzyszącej placówkom oświatowym	(-)			
Niska dostępność szkół podstawowych dla osób ze szczególnymi potrzebami	(-)			
Niedostateczny poziom infrastruktury związanej z bezpieczeństwem dzieci i uczniów dowożonych do szkół i przedszkoli	(-)			
Niewystarczający poziom specjalistycznych usług edukacyjnych	(-)			
Brak kompleksowej termomodernizacji obiektów oświatowych	(-)			
Duże obciążenie finansowe systemu edukacji szkolnej dla budżetu gminy	(-)			
INFRASTRUKTURA				
Umiarkowanie wysoka dostępność do sieci Internetu szerokopasmowego w gminie	(+)			
Dobra dostępność do infrastruktury sieciowej w mieście Dzierzgoń	(+)			
Widoczne obszary wykluczenia w zakresie dostępu do sieci Internetu szerokopasmowego na obszarach wiejskich gminy	(-)			
Niska dostępność do infrastruktury gazowej na obszarze wiejskim	(-)			

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny
Wykluczenie cyfrowe większości obszaru wiejskiego gminy	(-)			
KAPITAŁ SPOŁECZNY				
Wysoka aktywność trzeciego sektora	(+)			
Ponadprzeciętny poziom finansowania trzeciego sektora	(+)			
Niski poziom aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy	(-)			
Spadająca dynamika działań organizacji pozarządowych	(-)			
Wyjątkowo niska aktywność obywatelska na części obszaru wiejskiego gminy	(-)			
OCHRONA ZDROWIA				
Względnie dobry poziom rozwoju infrastruktury związanej z ochroną zdrowia w powiecie	(+)			
Niska dostępność do usług zdrowotnych	(-)			
Niski poziom finansowania ochrony zdrowia	(-)			
Wysoki poziom zgonów w grupie osób poniżej 60. roku życia	(-)			
Rosnący udział zgonów z powodu nowotworów i chorób układu krążenia	(-)			
OFERTA KULTURALNA				
Bogata historia gminy i jej wielokulturowy charakter	(+)			
Długa historia ośrodka miejskiego Dzierzgonia	(+)			
Znaczące zasoby dziedzictwa kulturowego	(+)			
Względnie wysoka aktywność kulturalna mieszkańców gminy	(+)			
Względnie wysoki poziom wydatków na kulturę	(+)			
Otwartość Dzierzgońskiego Ośrodka Kultury na potrzeby mieszkańców	(+)			
Względnie dobra dostępność do infrastruktury kulturalnej w gminie	(+)			
Względnie szeroka oferta kulturalna	(+)			
Dobra ocena dostępności oferty czasu wolnego dla osób starszych	(+)			
Duża koncentracja zasobów dziedzictwa kulturalno-materialnego w centralnym obszarze miasta	(+)			
Niski poziom wydatków na kulturę fizyczną, sport i rekreację	(-)			
Zły stan zachowania części dziedzictwa kulturowego	(-)			

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny
Spadek poziomu uczestnictwa w kulturze	(-)			
Niski poziom czytelnictwa	(-)			
Brak polityki rewitalizacyjnej w gminie	(-)			
POMOC SPOŁECZNA				
Względnie korzystna sytuacja w zakresie rozwodów	(+)			
Spadek liczby osób objętych wsparciem z pomocy społecznej	(+)			
Malejący problem ubóstwa w gminie	(+)			
Rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	(+)			
Ponadprzeciętny poziom pomocy społecznej	(-)			
Duży wzrost liczby rodzin objętych pomocą społeczną z tytułu niepełnosprawności lub choroby	(-)			
Rosnący udział rodzin jednoosobowych w strukturze pomocy społecznej	(-)			
Trwały charakter zjawiska przemocy w rodzinie	(-)			
Trwały charakter zjawiska alkoholizmu	(-)			
Koncentracja dużej grupy problemów społecznych w centralnej części miasta oraz w niektórych miejscowościach na obszarze wiejskim	(-)			
Wysoka koncentracja problemu bezrobocia na obszarze wiejskim gminy	(-)			
ODPORNOŚĆ NA ZMIANY KLIMATYCZNE				
Wysoki udział terenów zieleni nieurządzonej w powierzchni gminy	(+)			
Rosnąca częstotliwość występowania oraz zmienność czasowa i przestrzenna negatywnych zjawisk pogodowych	(-)			
SPORT I REKREACJA				
Względnie dobra dostępność miejsc do uprawiania sportu i rekreacji	(+)			
Zasoby kadrowe klubów sportowych	(+)			
Wysoka dostępność do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na obszarze wiejskim gminy	(+)			
Malejąca liczba sekcji sportowych	(-)			

Tabela 3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "ZARZĄDZANIE"

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrenny
DEFICYTY W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ROZWOJEM				
Brak kompleksowego podejścia do zarządzania rozwojem	(-)			
Nieaktualne lub przestarzałe dokumenty operacyjne i strategiczne	(-)			
Niska dostępność do aktualnych danych	(-)			
Brak kompleksowego systemu informacji przestrzennej	(-)			
Niekonsekwentny system numeracji punktów adresowych w gminie oraz niespójne z GUS nazewnictwo części ulic i wsi	(-)			
Nieprecyzyjny i wewnątrznie sprzeczny podział gminy na jednostki pomocnicze	(-)			
Brak audytu barier przestrzennych na obszarze gminy	(-)			
Brak monitorowania jakości życia mieszkańców i satysfakcji interesantów Urzędu	(-)			
FINANSE				
Dobry stan finansów gminy (wzrastające dochody i umiarkowany poziom zadłużenia)	(+)			
Niekorzystna struktura dochodów i wydatków majątkowych gminy	(-)			
ORGANIZACJA URZĘDU				
Rozpoczęty proces zmian organizacyjnych w Urzędzie	(+)			
Nieoptymalna struktura organizacyjna Urzędu	(-)			
Nieefektywna współpraca między komórkami Urzędu, niski poziom integracji działań	(-)			
Brak skutecznego systemu przekazywania obowiązków	(-)			
URZĘDNICY				
Zróznicowany zespół pracowników	(+)			
Generalnie pozytywny wizerunek urzędnika wśród mieszkańców	(+)			
Wysoka rotacja kadry kierowniczej średniego szczebla	(-)			
Braki w wyposażeniu referatów prowadzących pracę w terenie	(-)			
Deficyt rozwiązań IT wspomagających wymiar organizacyjny pracy urzędu	(-)			
Duże obciążenie pracowników Urzędu obowiązkami służbowymi	(-)			

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny
Zbyt duża koncentracja na bieżącej działalności Urzędu	(-)			
POLITYKA KADROWA				
Otwartość na rozwój zawodowy pracowników	(+)			
Świadomość aktywnej polityki płacowej	(+)			
Niekorzystne uwarunkowania polityki kadrowej w Urzędzie, deficyt pracowników	(-)			
SILOSOWOŚĆ				
Niewystarczający rozwój usług e-administracji	(-)			
Model zarządzania niedostosowany do idei <i>smart city</i>	(-)			

Tabela 4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "MOBILNOŚĆ"

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny
NIE(BEZPIECZEŃSTWO)				
Wysoki udział odnotowanych przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji drogowej	(-)			
MIKROMOBILNOŚĆ				
Występowanie licznych utrudnień komunikacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	(-)			
ŚRODKI NA ROZWÓJ SIECI DROGOWEJ				
Aktywne pozyskiwanie środków na poprawę jakości dróg	(+)			
DOSTĘPNOŚĆ WEWNĘTRZNA				
Ograniczone możliwości poruszania się po gminie komunikacją publiczną	(-)			
Niewielka liczba ścieżek rowerowych	(-)			
Słaba jakość dróg lokalnych	(-)			
Wzrost natężenia ruchu lokalnego	(-)			
DOSTĘPNOŚĆ ZEWNĘTRZNA				
Względnie niski odsetek osób wyjeżdżających do pracy poza teren gminy	(+)			
Słaba dostępność komunikacyjna gminy	(-)			
Słabe powiązanie gminy z otoczeniem komunikacją publiczną	(-)			
Brak bezpośredniego dostępu do linii kolejowej	(-)			
Słabe powiązania funkcjonalne, brak miejskiego obszaru funkcjonalnego	(-)			
Brak na poziomie ponadlokalnym dokumentu określającego politykę transportową	(-)			
Rozproszona zabudowa zwiększająca koszty funkcjonowania gminy, w tym koszty obsługi komunikacyjnej	(-)			

Tabela 5. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "ŚRODOWISKO"

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny
GOSPODARKA KOMUNALNA				
Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do aktualnych wymagań	(+)			
Właściwie prowadzona gospodarki odpadami	(+)			
Niewystarczający poziom odpadów zbieranych w sposób selektywny	(-)			
ZAGROŻENIE POWODZIOWE				
Realizacja rozwiązań ujętych w planie zarządzania ryzykiem powodziowym	(+)			
Występowanie zauważalnej skali zagrożenia powodziowego	(-)			
JAKOŚĆ POWIETRZA				
Dostrzeżenie problemu nadmiernych emisji powierzchniowych i liniowych	(+)			
Rozwój sieci gazowej	(+)			
Potencjał rozwoju odnawialnych źródeł energii	(+)			
Spadek emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych	(+)			
Relatywnie dobra jakość powietrza w gminie	(+)			
Nadmierny poziom emisji powierzchniowej	(-)			
Nadmierne obciążenie ruchem samochodowym i generowane przez to problemy środowiskowe	(-)			
WALORY ŚRODOWISKOWE				
Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe	(+)			
Przyjęcie i realizacja programu zadrzewień przydrożnych	(+)			
Niski udział terenów zieleni urządzonej i lasów w powierzchni gminy	(-)			
Niekorzystne zmiany w strukturze środowiska przyrodniczego	(-)			

Tabela 6. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "EKONOMIA"

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny
(NIE)KONKURENCYJNE POŁOŻENIE				
Niewielka odległość od terenów zainwestowanych pomorskiej SSE i warmińsko-mazurskiej SSE	(+)			
Peryferyjne położenie z punktu widzenia struktury przestrzennej województwa	(-)			
Niska ranga miasta Dzierżoń w strukturze osadniczej województwa	(-)			
Niski poziom oddziaływania ośrodka miejskiego w skali gminy	(-)			
Zagrożenie marginalizacją, zarówno w kontekście atrakcyjności inwestycyjnej, jak i jakości życia	(-)			
Ograniczona oferta inwestycyjna	(-)			
KORZYŚCI Z PRZEDSIĘBIORCZOŚCI				
Względnie wysoki poziom przedsiębiorczości	(-)			
Dynamiczny wzrost wpływów podatkowych z PIT z prowadzenia działalności gospodarczej	(+)			
Niski poziom wpływów z CIT	(-)			
LOKALNE SPECJALIZACJE				
Silnie rozwinięta funkcja rolnicza gminy	(+)			
Specjalizacja gminy w budownictwie	(+)			
Specjalizacja gminy w zakresie energetyki wiatrowej	(+)			
Dobra dostępność do usług konsumenckich	(+)			
Płytki rynek wewnętrzny	(-)			
POTENCJAŁ TURYSTYCZNY				
Wysoka atrakcyjność turystyczna bezpośredniego otoczenia powiatu sztumskiego	(+)			
Korzystne warunki do uprawniania niektórych form turystyki kwalifikowanej	(+)			
Przeciętna atrakcyjność turystyczna powiatu sztumskiego	(-)			
Deficyt infrastruktury noclegowej i biznesowej	(-)			
Brak spójnej oferty turystycznej gminy	(-)			

WNIOSEK	POTENCJAŁ (+) PROBLEM (-)	OBSZAR DIAGNOZY		
		Społeczny	Gospodarczy	Przestrzenny
ZASOBY LUDZKIE				
Korzystny, silnie spadkowy trend w zakresie bezrobocia	(+)			
Umiarkowany poziom emigracji zarobkowej	(+)			
Rosnąca liczba zatrudnionych cudzoziemców	(+)			
Wysoki poziom strukturalnego bezrobocia kobiet	(-)			
Najniższe w województwie pomorskim dochody mieszkańców	(-)			
Wyczerpywanie się zasobów „rąk do pracy”	(-)			
STRUKTURA LOKALNEJ GOSPODARKI				
Zróżnicowana struktura gospodarki	(+)			
Regres działalności handlowych w gminie	(-)			

OPIS STRUKTURY STRATEGII

Strukturę *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030* tworzy sześć **OBSZARÓW**, w ramach których określone zostały kierunki działania będące odpowiedzią na problemy rozwojowe Dzierzgonia zidentyfikowane w trakcie diagnozy strategicznej.

Rysunek 1. Obszary *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*

Ich realizacja będzie przyczyniać się do urzeczywistnienia **WIZJI MIASTA I GMINY DZIERZGOŃ W PERSPEKTYWIE 2030 ROKU**:

Dzierzgoń 2030 gminą szczęśliwych i zaangażowanych ludzi, żyjących w bezpiecznym i zdrowym środowisku, która wspiera realizację ich osobistych i zawodowych aspiracji w duchu zrównoważonego rozwoju.

Każdemu z obszarów przypisany został **CEL STRATEGICZNY**, wskazujący na przyszły pożądany stan rzeczywistości będący wynikiem wdrażania interwencji opisanej w *Strategii*.

Rysunek 2. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030

CEL STRATEGICZNY I:

**AKTYWNA I
ZAANGAŻOWANA LOKALNA
WSPÓLNOTA NAJWIĘKSZYM
POTENCJAŁEM
ROZWOJOWYM MIASTA I
GMINY**

**CEL
STRATEGICZNY II:
DZIERZGOŃ MIEJSCEM
DOBREGO ŻYCIA**

**CEL STRATEGICZNY III:
ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ
ZWIĘKSZAJĄCY ODPORNOŚĆ
MIASTA I GMINY NA ZMIANY
KLIMATU**

**CEL
STRATEGICZNY IV:
SYSTEM TRANSPORTOWY
UMOŻLIWIĄCY
SPRAWNE I BEZPIECZNE
PODRÓŻOWANIE**

CEL STRATEGICZNY V:

**ROZWÓJ GOSPODARCZY
MIASTA I GMINY BAZUJĄCY
NA LOKALNYCH
SPECJALIZACJACH**

**CEL STRATEGICZNY VI:
LOKALNA ADMINISTRACJA
SAMORZĄDOWA
EFEKTYWNIIE I
SKUTECZNIE ŚWIADCZĄCA
USŁUGI NA RZECZ
MIESZKAŃCÓW ORAZ
ZARZĄDZAJĄCA
PROCESAMI
ROZWOJOWYM**

Ogólna redakcja każdego z celów strategicznych uszczegółowiona została poprzez **KIERUNKI DZIAŁANIA**, stanowiące formę preferencji odnośnie sposobu wykorzystania szeroko rozumianych zasobów Dzierzgonia na rzecz uzyskania określonych rezultatów.

Ostatni poziom w strukturze *Strategii* stanowią **DZIAŁANIA** opisujące typy zadań planowanych do realizacji w ramach poszczególnych kierunków.

Rysunek 3. Kierunki działania i działania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030

CEL STRATEGICZNY I

**KIERUNKI DZIAŁANIA: 4
DZIAŁANIA: 14**

**CEL STRATEGICZNY II
KIERUNKI DZIAŁANIA: 9
DZIAŁANIA: 33**

CEL STRATEGICZNY III

**KIERUNKI DZIAŁANIA: 4
DZIAŁANIA: 10**

**CEL STRATEGICZNY IV
KIERUNKI DZIAŁANIA: 3
DZIAŁANIA: 10**

CEL STRATEGICZNY V

**KIERUNKI DZIAŁANIA: 4
DZIAŁANIA: 12**

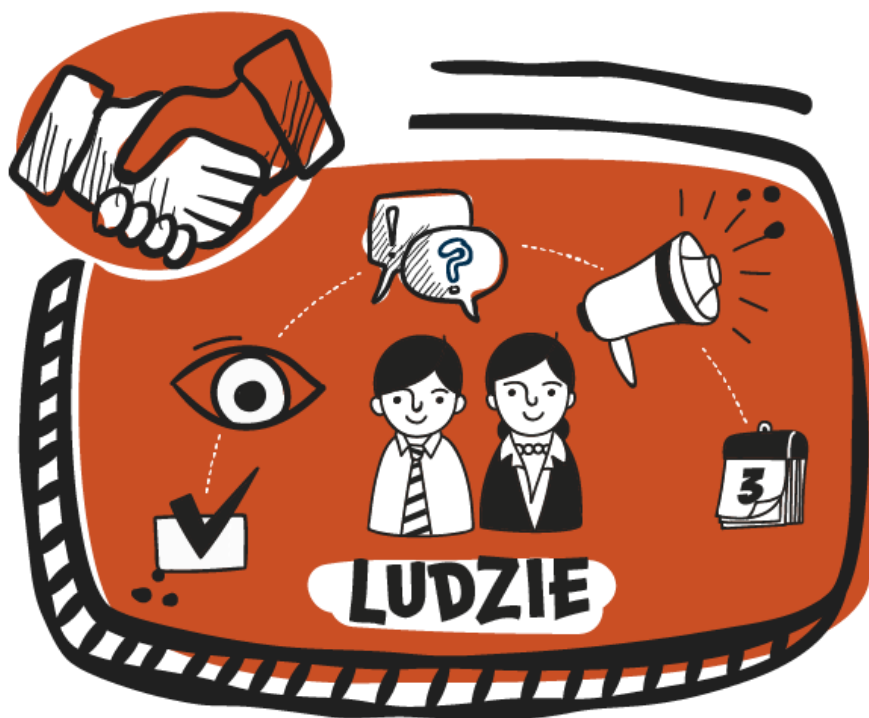
**CEL STRATEGICZNY VI
KIERUNKI DZIAŁANIA: 5
DZIAŁANIA: 19**

W obrębie każdego obszaru zidentyfikowane zostały **SPODZIEWANE EFEKTY** realizacji opisanej w jego ramach interwencji oraz zestaw **WSKAŹNIKÓW**, na podstawie których przeprowadzana będzie ocena skuteczności działań podejmowanych na rzecz realizacji *Strategii*.

OBSZARY STRATEGII

CEL STRATEGICZNY I

**AKTYWNA I ZAANGAŻOWANA LOKALNA WSPÓLNOTA
NAJWIĘKSZYM POTENCJAŁEM ROZWOJOWYM MIASTA I GMINY**

KIERUNKI DZIAŁANIA

1. Sprawny system komunikacji z mieszkańcami

- 1.1. Informowanie mieszkańców o bieżących wydarzeniach w mieście i gminie oraz planowanych działaniach lokalnego samorządu w sposób systematyczny, kompleksowy i rzetelny.
- 1.2. Rozwijanie zdwywersyfikowanych kanałów komunikacji z mieszkańcami dostosowanych do potrzeb odbiorców.
- 1.3. Budowanie i rozwijanie relacji z lokalną społecznością opartych na bezpośrednich kontaktach.
- 1.4. Stworzenie kompleksowego planu komunikacji z mieszkańcami.

2. Aktywna i zaangażowana wspólnota lokalna

- 2.1. Podejmowanie działań ukierunkowanych na zwiększanie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców.
- 2.2. Promowanie aktywności społecznej i obywatelskiej wśród dzieci i młodzieży.
- 2.3. Współdziałanie z Młodzieżową Radą Miasta w sprawach istotnych dla rozwoju Dzierzgonia.
- 2.4. Budowanie lokalnej wspólnoty poprzez rozpowszechnianie mechanizmów i form partycypacji społecznej dających mieszkańcom możliwość realnego wpływu i współdecydowania o sprawach miasta i gminy.
- 2.5. Wspieranie tworzenia miejsc spotkań i integracji lokalnej społeczności.

3. Organizacje pozarządowe wspierające rozwój Dzierzgonia

- 3.1. Wsparcie organizacji pozarządowych, pełniących rolę animatorów lokalnego życia społecznego, w formach oraz zakresie odpowiadających potrzebom wynikającym z ich aktualnej fazy rozwoju oraz specyfiki prowadzonej działalności.
- 3.2. Rozwój współpracy finansowej i pozafinansowej z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.

3.3. Stworzenie mechanizmów integrujących i koordynujących działania dzierzgońskich organizacji pozarządowych oraz ułatwiających wymianę informacji pomiędzy nimi a lokalną administracją.

4. Dzierzgoński budżet partycypacyjny

4.1. Działania na rzecz doskonalenia formuły budżetu partycypacyjnego, ukierunkowane na zwiększenie jego efektywności, sprawczości oraz popularności wśród mieszkańców.

4.2. Przeprowadzenie pilotażu młodzieżowego budżetu partycypacyjnego.

Oczekiwane efekty:

- Usprawnienie komunikacji pomiędzy lokalną administracją a mieszkańcami miasta i gminy;
- Większy poziom zaufania i aprobaty mieszkańców wobec działań podejmowanych przez lokalną administrację;
- Zintegrowana i zaangażowana w sprawy miasta i gminy społeczność lokalna;
- Zwiększenie poziomu aktywności obywatelskiej wśród dzieci i młodzieży;
- Silne organizacje pozarządowe podejmujące skuteczne działania na rzecz rozwoju lokalnej społeczności;
- Efektywna dystrybucja środków publicznych za pośrednictwem dzierzgońskiego budżetu partycypacyjnego.

Tabela 7. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "LUDZIE"

KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIK		ŹRÓDŁO	WARTOŚĆ BAZOWA (ROK)	OCZEKIWANA WARTOŚĆ DOCELOWA (2030)
Sprawny system komunikacji z mieszkańcami	Liczba użytkowników	aplikacji BLISKO	UM	1325 (2022)	1450
		Gminnego Systemu komunikacji Online		0 (2021)	700
	Liczba obserwujących oficjalny profil gminy na FB		UM	3479 (2021)	4000
Aktywna i zaangażowana wspólnota lokalna	Odsetek mieszkańców zadowolonych z możliwości wpływania na sprawy gminy [%]		UM	35 (2021)	45
	Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających jakość kontaktów społecznych z innymi mieszkańcami gminy [%]		UM	51 (2021)	60
	Frekwencja w I turze głosowania w wyborach burmistrza [%]		PKW	50,92 (2018)	55 (2029)
Organizacje pozarządowe wspierające rozwój Dzierzgonia	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców		GUS	5,19 (2021)	5,5
	Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetu gminy na zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pożytku publicznego w odniesieniu do wydatków bieżących budżetu gminy [zł]		UM	11 000 (20219)	13000
Dzierzgoński budżet partycypacyjny	Odsetek wydatków budżetu gminy dystrybuowanych poprzez budżet obywatelski [%]		UM	0,33 (2021)	0,4
	Frekwencja w głosowaniu w ramach budżetu obywatelskiego [%]		UM	0,43 (2020)	0,5

CEL STRATEGICZNY II

DZIERZGOŃ MIEJSCEM DOBREGO ŻYCIA

1. Skuteczne zarządzanie zmianą demograficzną

1.1. Działania ukierunkowane na zatrzymanie procesu depopulacji miasta i gminy polegające w szczególności na budowaniu potencjału rezydencjonalnego (m.in. poprzez rozwój oferty dostępnych i cenowo przystępnych mieszkań) oraz zwiększaniu dostępności i jakości usług publicznych, prowadzące do:

- zmniejszenia skali wyjazdów z Dzierzgonia;
- zachęcenia młodzieży do powrotów i rozpoczynania życia rodzinnego i zawodowego w Dzierzgoniu;
- przyciągania nowych mieszkańców miasta i gminy.

1.2. Działania na rzecz integracji imigrantów.

1.3. Przygotowanie miasta i gminy na wyzwania wynikające z procesów starzenia się społeczności lokalnej.

2. Usługi opiekuńcze i edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży

2.1. Wspieranie działań zwiększających dostępność do usług związanych z opieką nad dziećmi do lat 3 oraz miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego.

2.2. Działania na rzecz poprawy jakości i atrakcyjności oferty edukacyjnej poprzez:

- lepsze dopasowanie programów kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy, w tym rozwijanie kierunków kształcenia związanych z odnawialnymi źródłami energii oraz rolnictwem;
- stworzenie mechanizmów kształtowania programów kształcenia zapewniających pełniejsze uwzględnienie potrzeb, aspiracji i oczekiwań uczniów;
- stałe podnoszenie kompetencji nauczycieli.

2.3. Wspieranie doradztwa zawodowego oraz diagnozowania predyspozycji i talentów uczniów na każdym etapie nauki.

2.4. Modernizacje oraz inwestycje w infrastrukturę placówek szkolnych służące:

- ograniczeniu deficytów w dostępie do szkół, zwłaszcza na obszarach wiejskich;
- poprawie warunków lokalowych;
- rozwojowi infrastruktury przyszkolnej;
- zwiększaniu dostępności do placówek szkolnych dla uczniów o szczególnych potrzebach.

3. Skutecznie adresowana pomoc społeczna

3.1. Działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym w formule zdeinstytucjonalizowanej, kierowane do rodzin, osób z niepełnosprawnościami, mieszkańców terenów popegeerowskich, osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, seniorów oraz uchodźców, obejmujące m.in. przeciwdziałanie:

- ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- uzależnieniu od alkoholu i substancji psychoaktywnych oraz wsparcie osób uzależnionych;
- wszelkim formom przemocy;
- przejawom dysfunkcji rodziny.

3.2. Włączenie organizacji pozarządowych w lokalny system pomocy społecznej.

3.3. Stworzenie warunków sprzyjających powstawaniu oraz rozwojowi podmiotów ekonomii społecznej.

3.4. Opracowanie terytorialnie ukierunkowanej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

4. Zdrowi mieszkańcy

4.1. Działania na rzecz poprawy dostępności mieszkańców do podstawowej opieki zdrowotnej.

4.2. Zwiększenie dostępności mieszkańców do profilaktyki, diagnostyki oraz leczenia chorób cywilizacyjnych, w tym chorób sercowo-naczyniowych, chorób nowotworowych oraz zaburzeń zdrowia psychicznego.

- 4.3. Poprawa dostępu dzieci i młodzieży do specjalistycznej opieki z zakresu ochrony zdrowia psychicznego.
- 4.4. Stworzenie procedur zapewniających sprawne współdziałanie pomiędzy rodzicami, szkołą oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w przypadku wystąpienia pierwszych objawów zaburzeń zdrowia psychicznego u dzieci i młodzieży.
- 4.5. Promowanie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego stylu życia.

5. Aktywni fizycznie mieszkańcy

- 5.1. Wykorzystanie istniejącej w gminie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na rzecz promowania aktywności fizycznej wśród mieszkańców, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży.
- 5.2. Większe zaangażowania szkoły w popularyzowanie aktywności ruchowej wśród dzieci i młodzieży.
- 5.3. Wspieranie lokalnych animatorów i popularyzatorów sportu i rekreacji.
- 5.4. Wspieranie rozwoju lokalnych sekcji sportowych.

6. Kulturalny Dzierżgoń

- 6.1. Działania na rzecz zwiększania udziału mieszkańców miasta i gminy w kulturze.
- 6.2. Kształtowanie wśród dzieci i młodzieży świadomości i ekspresji kulturalnej.
- 6.3. Budowa i promocja oferty kulturalnej opartej na lokalnej tradycji, zwyczajach i historii, w tym z wykorzystaniem Internetu (e-kultura).
- 6.4. Ochrona zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego oraz nadawanie im nowych funkcji służących realizacji celów społecznych, kulturalnych i turystycznych (w tym tworzenie szlaków dziedzictwa kulturowego).
- 6.5. Zwiększenie udziału szkoły w upowszechnianiu lokalnych historii, zwyczajów i tradycji.
- 6.6. Wdrożenie modelu funkcjonowania bibliotek jako nowoczesnych i wielofunkcyjnych lokalnych centrów kultury oraz miejsc budowania więzi społecznych.

7. Miejsca spotkań i wypoczynku

- 7.1. Stworzenie miejskiego systemu parków kieszonkowych oraz łączących je parków linearnych.
- 7.2. Zagospodarowanie terenów położonych wzdłuż Rzeki Dzierzgoń na potrzeby wypoczynku mieszkańców.
- 7.3. Wykorzystanie potencjału Wzgórza Zamkowego jako miejsca spotkań mieszkańców.

8. Kompleksowa i skuteczna rewitalizacja

- 8.1. Przygotowanie oraz konsekwentna realizacja gminnego programu rewitalizacji na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji jako narzędzia przeciwdziałania kryzysowym zjawiskom o charakterze społecznych, przestrzennym i środowiskowym.

9. Dostępna infrastruktura komunalna

- 9.1. Systematyczne ograniczanie deficytów w dostępie mieszkańców do sieci kanalizacyjnej (w tym deszczowej) i gazowej.
- 9.2. Inwestycje na rzecz rozwoju oczyszczalni ścieków.
- 9.3. Ograniczanie zjawiska wykluczenia cyfrowego mieszkańców poprzez zwiększanie dostępu do Internetu.

Oczekiwane efekty:

- Zatrzymanie procesu wyludniania się miasta i gminy;
- Lepsza jakość życia w mieście i gminie;
- Większa dostępność i jakość usług opiekuńczych i edukacyjnych;
- Ograniczenie skali zjawiska wykluczenia społecznego wśród mieszkańców;
- Poprawa stanu zdrowia (fizycznego i psychicznego) mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży;

- Zwiększenie poziomu aktywności fizycznej mieszkańców;
- Wzrost udziału mieszkańców w kulturze;
- Zapewnienie dostępu do atrakcyjnych przestrzeni publicznych;
- Zniwelowanie różnic w dostępie do infrastruktury komunalnej;
- Ograniczenie skali zjawiska wykluczenia cyfrowego.

Tabela 8. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "ŻYCIE"

KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIK		ŹRÓDŁO	WARTOŚĆ BAZOWA (ROK)	OCZEKIWANA WARTOŚĆ DOCELOWA (2030)	
Skuteczne zarządzanie zmianą demograficzną	Saldo migracji ogółem na 1000 ludności		GUS	-9,71 (2021)	-8,5	
	Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi		GUS	23,4 (2021)	23	
Usługi opiekuńcze i edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży	Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3		GUS	85 (2021)	90	
	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]		GUS	71,6 (2021)	72,5	
	Udział bezrobotnych mieszkańców Dzierzgonia do 25 roku życia zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych do 25 roku życia (stan na koniec roku)		PUP	36,3 (2021)	33	
	Średni wynik [%] egzaminu ósmoklasisty z:	języka polskiego	miasto	OKE	61,0 (2022)	65/60
			obszar wiejski		56,7 (2022)	
		matematyki	miasto		42,4 (2022)	45/50
			obszar wiejski		47,7 (2022)	
	języka angielskiego	miasto	53,7 (2022)		55/47	
obszar wiejski		45,8 (2022)				
Skutecznie adresowana pomoc społeczna	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności		GUS		875 (2021)	850
	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci		GUS		280 (2021)	250

KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIK	ŹRÓDŁO	WARTOŚĆ BAZOWA (ROK)	OCZEKIWANA WARTOŚĆ DOCELOWA (2030)
	Udział rodzin jednoosobowych w strukturze wielkościowej rodzin objętych wsparciem MOPS [%]	MOPS	60 (2021)	55
Zdrowi mieszkańcy	Liczba porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej udzielonych na 1000 mieszkańców	GUS	4 085 (2021)	4200
	Liczba akcji (promocyjnych, edukacyjnoinformacyjnych) zorganizowanych/współorganizowanych przez gminę dotyczących profilaktyki zdrowia i aktywnego trybu życia	UM	4 (2022)	6
Aktywni fizycznie mieszkańcy	Liczba akcji i wydarzeń promujących aktywność fizyczną wśród mieszkańców, których organizatorem lub współorganizatorem jest gmina	UM	6 (2022)	8
	Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających dostępność do publicznej infrastruktury sportowej [%]	UM	60,0 (2021)	65
Kulturalny Dzierżoń	Liczba uczestników imprez w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców organizowanych przez lokalne instytucje kultury (centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice)	GUS	656,7 (2021)	700
	Liczba członków grup artystycznych, w tym dzieci i młodzież szkolna	GUS	63 (2021)	70
	Liczba komputerów w bibliotekach publicznych połączonych z Internetem i dostępnych dla czytelników	GUS	9 (2021)	12
	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	GUS	49 (2021)	75
Miejsca spotkań i wypoczynku	Liczba nowoutworzonych parków i skwerów na terenie gminy	GUS	0 (2022)	3
	Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających dostępność miejsc, w których mieszkańcy mogą się spotykać i porozmawiać [%]	UM	42,0 (2021)	50
Kompleksowa i skuteczna rewitalizacja	Odsetek zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w gminnym programie rewitalizacji	UM	0 (2022)	5

KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIK		ŹRÓDŁO	WARTOŚĆ BAZOWA (ROK)	OCZEKIWANA WARTOŚĆ DOCELOWA (2030)
<i>Dostępna infrastruktura komunalna</i>	Odsetek ludności z dostępem do sieci:	wodociągowej [%]	GUS	89,9 (2021)	92
		kanalizacyjnej [%]		85,9 (2021)	92
		gazowej [%]		59,7 (2021)	65
	Wskaźnik penetracji lokalowej zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości 100 Mb/s [%]		UKE	54,0 (2021)	100

CEL STRATEGICZNY III

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ZWIĘKSZAJĄCY ODPORNOŚĆ
MIASTA I GMINY NA ZMIANY KLIMATU

KIERUNKI DZIAŁANIA

1. Walory przyrodnicze zasobem rozwojowym Dzierzgonia

- 1.1. Wypracowanie mechanizmów włączenia walorów przyrodniczych (w tym krajobrazowych) w procesy rozwojowe miasta i gminy przy jednoczesnej skutecznej ich ochronie przed antropopresją.

2. Czyste i zdrowe powietrze

- 2.1. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza w mieście i gminie obejmujące w szczególności wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz zwiększanie efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych.
- 2.2. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii (pochodzącej w szczególności z wiatru, słońca i wody) w bilansie energetycznym Dzierzgonia.
- 2.3. Wsparcie gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym.
- 2.4. Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej służącej promocji oraz zwiększaniu wiedzy mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie ochrony powietrza i efektywności energetycznej.

3. Zrównoważone gospodarowanie zasobami wody

- 3.1. Działania na rzecz zwiększania potencjału retencyjnego Dzierzgonia, w tym:
  - rozwój błękitno-zielonej infrastruktury;
  - budowa zbiorników retencyjnych, w tym odtwarzanie historycznych zbiorników i stawów;
  - rozszczelnianie powierzchni w celu zatrzymania wód opadowych w miejscu opadu;
  - wspieranie inicjatyw mieszkańców w zakresie samodzielnego gromadzenia wody deszczowej na potrzeby gospodarstw domowych.
- 3.2. Przeprowadzenie wśród mieszkańców i przedsiębiorców akcji edukacyjnej podnoszącej ich świadomość w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wody.
- 3.3. Opracowanie programu rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury na terenie miasta i gminy.

4. Gospodarka cyrkularna

- 4.1. Działania na rzecz ograniczania powstawania odpadów, zaś w przypadku ich wytworzenia, zwiększania poziomu segregacji oraz przywrócenia do ponownego wykorzystania możliwie największej ich ilości.
- 4.2. Edukacja ekologiczna mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich prawidłowej segregacji.

Oczekiwane efekty:

- Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych;
- Poprawa jakości powietrza;
- Dywersyfikacja bilansu energetycznego Dzierzgonia;
- Zwiększenie możliwości retencyjnych miasta i gminy;
- Bardziej efektywna gospodarka odpadami komunalnymi;
- Większa świadomość ekologiczna oraz wyższy poziom odpowiedzialności za stan środowiska wśród mieszkańców i przedsiębiorców.

Tabela 9. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "ŚRODOWISKO"

KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIK	ŹRÓDŁO	WARTOŚĆ BAZOWA (ROK)	OCZEKIWANA WARTOŚĆ DOCELOWA (2030)
<i>Walory przyrodnicze zasobem rozwojowym Dzierzgonia</i>	Udział obszarów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni gminy [%]	GUS	11,95 (2021)	12
<i>Czyste i zdrowe powietrze</i>	Liczba nieekologicznych źródeł ciepła na paliwa stałe	CEEB	749 (2022)	0
	Odsetek mieszkańców oceniających stan powietrza jako dobry [%]	UM	55 (2021)	60
<i>Zrównoważone gospodarowanie zasobami wody</i>	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	GUS	0,1 (2021)	0,2
	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	GUS	31,1 (2021)	28
<i>Gospodarka cyrkularna</i>	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca [kg]	GUS	227 (2021)	210
	Odpady zebrane selektywnie (ogółem) w relacji do ogółu odpadów [%]	GUS	42 (2021)	60

CEL STRATEGICZNY IV

**SYSTEM TRANSPORTOWY UMOŻLIWIAJĄCY
SPRAWNE I BEZPIECZNE PODRÓŻOWANIE**

1. Warunki dla aktywnej mobilności

- 1.1. Rozwój infrastruktury (w tym zwłaszcza ścieżek rowerowych, chodników, stojaków na rowery) wspierającej aktywne podróżowanie mieszkańców po gminie i mieście.
- 1.2. Przeprowadzenie audytu barier przestrzennych i architektonicznych utrudniających przemieszczanie się po mieście i gminie, zwłaszcza osobom o szczególnych potrzebach.
- 1.3. Promowanie wykorzystania roweru jako środka komunikacji na potrzeby codziennych podróży do pracy i szkoły.
- 1.4. Opracowanie kompleksowego planu rozwoju tras rowerowych na terenie Dzierzgonia komplementarnych wobec sieci ponadlokalnych i regionalnej.

2. Dostępność komunikacyjna

- 2.1. Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności czasowej i przestrzennej do usług świadczonych w gminie oraz poza jej obszarem, obejmujących w szczególności:
  - rozwój transportu zbiorowego;
  - racjonalną politykę parkingową zapewniającą możliwość parkowania i postoju zwłaszcza w miejscach świadczenia usług publicznych;
  - współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego na rzecz przygotowania planu zrównoważonej mobilności dla powiatu sztumskiego.
- 2.2. Podejmowanie działań na rzecz przywrócenia połączenia kolejowego łączącego Dzierzgoń z Trójmiastem.

3. Bezpieczeństwo komunikacyjne

- 3.1. Modernizacja i rozbudowa dróg lokalnych w celu zwiększenia bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu.
- 3.2. Podejmowanie działań na rzecz ograniczania ruchu samochodowego (w tym zwłaszcza tranzytowego) w centrum miasta – zainicjowanie starań na rzecz budowy obwodnicy Dzierzgonia.
- 3.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieci na terenie szkoły oraz w jej otoczeniu poprzez stworzenie tzw. „stref buforowych ostatniego kilometra” ograniczających intensywność ruchu samochodowego.
- 3.4. Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Oczekiwane efekty:

- Zmiana preferencji komunikacyjnych mieszkańców miasta i gminy polegająca na wykorzystaniu ekologicznych środków transportu w większym niż dotychczas zakresie;
- Lepsza dostępność komunikacyjna Dzierzgonia;
- Zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, zwłaszcza dzieci.

Tabela 10. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "MOBILNOŚĆ"

KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIK		ŹRÓDŁO	WARTOŚĆ BAZOWA (ROK)	OCZEKIWANA WARTOŚĆ DOCELOWA (2030)
<i>Warunki dla aktywnej mobilności</i>	Długość dróg rowerowych na terenie gminy [km]		GUS	1,6 (2021)	6
	Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających jakość i dostępność do ścieżek rowerowych na terenie gminy [%]		GUS	8,0 (2021)	15
	Liczba akcji i wydarzeń zorganizowanych lub współorganizowanych przez gminę promujących wykorzystanie roweru jako środka transportu		UM	0 (2022)	2
	Liczba zlikwidowanych barier przestrzennych i architektonicznych		UM	1 (2022)	5
<i>Dostępność komunikacyjna</i>	Dobowa liczba połączeń komunikacji zbiorowej z	Malborkiem	funkcjonującej w dni robocze	26 (2022)	28
		Elblągiem		2 (2022)	3
	Liczba zlokalizowanych na terenie gminy przystanków komunikacji autobusowej		GUS	39 (2021)	42
<i>Bezpieczeństwo komunikacyjne</i>	Długość dróg lokalnych objętych modernizacjami zwiększającymi bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu [km]		UM	4 (2021)	6
	Liczba wypadków z udziałem pieszych i rowerzystów		UM	0 (2021)	0

CEL STRATEGICZNY V

ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA I GMINY BAZUJĄCY NA LOKALNYCH SPECJALIZACJACH

1. Lokalne zasoby rynku pracy

- 1.1. Aktywizacja osób biernych zawodowo, w tym stwarzanie warunków ułatwiających matkom powrót na rynek pracy.
- 1.2. Wsparcie integracji cudzoziemców na lokalnym rynku pracy.
- 1.3. Promocja oraz wspieranie uczenia się przez całe życie zwłaszcza w kontekście szybkiego dostosowania kwalifikacji pracowników do potrzeb rynku pracy.
- 1.4. Stwarzanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców.

2. Wykorzystanie potencjału turystyki na rzecz rozwoju lokalnej gospodarki

- 2.1. Rozwój lokalnej oferty turystyki aktywnej (zwłaszcza rowerowej i wodnej), wypoczynkowej, kulturowej, agroturystyki oraz ekoturystyki.
- 2.2. Tworzenie i promocja markowych produktów turystycznych w ramach zintegrowanej oferty turystycznej odwołujących się do lokalnej kultury, tradycji i historii.
- 2.3. Rozwój infrastruktury (w tym bazy noclegowej i sieci tras rowerowych) na potrzeby obsługi ruchu turystycznego.
- 2.4. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego z województw pomorskiego i warmińsko-mazurskiego na rzecz stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej.
- 2.5. Opracowanie strategii rozwoju turystyki.

3. Dywersyfikacja lokalnej gospodarki

- 3.1. Stwarzanie warunków dla rozwoju branż mających potencjał, aby w przyszłości stanowić filary lokalnej gospodarki, obejmujących m.in.:
  - srebrną gospodarkę;
  - handel detaliczny lokalnymi produktami;
  - energetykę wiatrową;
  - zrównoważone rolnictwo.

4. Przestrzeń inwestycji

- 4.1. Przygotowanie oferty inwestycyjnej oraz aktywne działanie władz lokalnych na rzecz przyciągania inwestorów.
- 4.2. Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie koordynacji wspólnej oferty inwestycyjnej.

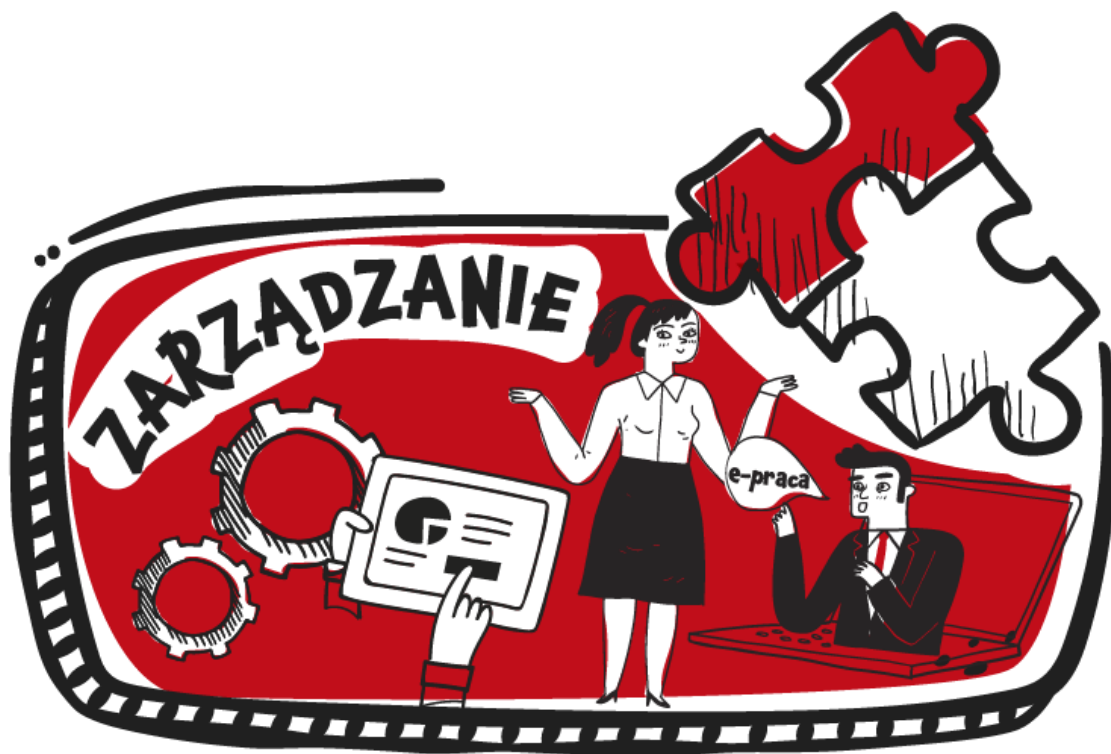
Oczekiwane efekty:

- Ograniczenie deficytu „rąk do pracy”;
- Zwiększenie kompetencji pracowników;
- Włączenie sektora turystyki w proces rozwoju gospodarczego miasta i gminy;
- Lepsze ukierunkowanie wsparcia na rzecz rozwoju lokalnej gospodarki;
- Stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej.

Tabela 11. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "EKONOMIA"

KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIK		ŹRÓDŁO	WARTOŚĆ BAZOWA (ROK)	OCZEKIWANA WARTOŚĆ DOCELOWA (2030)
<i>Lokalne zasoby rynku pracy</i>	Pracujący na 1 000 ludności		GUS	150 (2021)	160
	Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców Dzierzgonia zarejestrowanych w PUP w Sztumie [%]		PUP	79,0/77,7 (2021/IX 2022)	50
	Odsetek mieszkańców pozytywnie oceniających możliwości znalezienia pracy w Dzierzgoniu [%]		UM	15% (2021)	20
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców		GUS	773 (2021)	780
<i>Wykorzystanie potencjału turystyki na rzecz rozwoju lokalnej gospodarki</i>	Turystyczne miejsca noclegowe ogółem (w lipcu)		GUS	54 (2022)	65
	Liczba projektów turystycznych, w tym zrealizowanych w formule partnerskiej z podmiotami publicznymi i prywatnymi		UM	0 (2022)	4
	Liczba kampanii, akcji i wydarzeń promujących ofertę turystyczną Dzierzgonia		UM	4 (2021)	6
<i>Dywersyfikacja lokalnej gospodarki</i>	Podmioty MŚP na 10 tys. mieszkańców		GUS	1 118 (2021)	1150
	Udział podmiotów (firm) prowadzących działalność handlową (sekcja G) na terenie gminy Dzierzgoń w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w REGON		GUS	17,0 (2021)	20
<i>Przestrzeń inwestycji</i>	Liczba ofert inwestycyjnych przygotowanych przez gminę:	samodzielnie	UM	5 (2022)	7
		z gminami sąsiednimi		0 (2022)	1

CEL STRATEGICZNY VI

**LOKALNA ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA EFEKTYWNI
I SKUTECZNIE ŚWIADCZĄCA USŁUGI NA RZECZ MIESZKAŃCÓW
ORAZ ZARZĄDZAJĄCA PROCESAMI ROZWOJOWYM**

KIERUNKI DZIAŁANIA

1. Wysoka jakość i dostępność usług publicznych świadczonych przez Urząd Miejski oraz jednostki organizacyjne

- 1.1. Profesjonalizacja usług publicznych świadczonych przez Urząd Miejski oraz jednostki organizacyjne na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców.
- 1.2. Zwiększanie dostępności i jakości usług świadczonych przez lokalną administrację w formie zdalnej (e-administracja).
- 1.3. Podejmowanie współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego na rzecz wspólnego świadczenia usług publicznych oraz realizacji projektów rozwojowych.

2. Wzmacnianie potencjału kadrowego lokalnej administracji

- 2.1. Aktywna polityka pozyskiwania kadr Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych.
- 2.2. Stworzenie systemu ścieżek karier w ramach Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych dopasowanych do aspiracji oraz umiejętności pracowników.
- 2.3. Stworzenie dostosowanego do potrzeb oraz specyfiki pracy w lokalnej administracji samorządowej systemu szkoleń pracowniczych.
- 2.4. System wynagradzania pracowników Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych powiązany z efektami ich pracy.
- 2.5. Budowanie atmosfery współpracy i integracji wśród pracowników Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych.

3. Sprawna i efektywna administracja lokalna – w kierunku miasta inteligentnego

- 3.1. Szersze wykorzystanie modelu *smart city* oraz podejścia projektowego na rzecz realizacji zadań przez lokalną administrację samorządową.
- 3.2. Organizacja pracy Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych oparta na klarownym i stabilnym podziale obowiązków ukierunkowanych na realizację celów rozwojowych opisanych w *Strategii*.

- 3.3. Doskonalenie realizacji zadań w ramach lokalnej administracji samorządowej w formule zespołu zadaniowego.
- 3.4. Ustanowienie skutecznych procedur przepływu informacji w ramach Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych.
- 3.5. Stworzenie systemu bazodanowego jako instrumentu wspierającego podejmowanie decyzji w ramach lokalnej administracji samorządowej.

4. Finansowanie rozwoju

- 4.1. Powiązanie rocznych budżetów miasta i gminy z celami rozwojowymi określonymi w *Strategii*.
- 4.2. Podejmowanie działań ukierunkowanych na zwiększenie dochodów własnych budżetu miasta i gminy.
- 4.3. Pozyskiwanie krajowych i zagranicznych środków finansowych na potrzeby realizacji celów rozwojowych opisanych w *Strategii*.

5. Zarządzanie rozwojem

- 5.1. Opracowanie procedur planowania polityk rozwojowych.
- 5.2. Stworzenie hierarchicznego i spójnego systemu dokumentów operacyjnych wspierających wdrażanie *Strategii*.
- 5.3. Monitoring i ocena postępów realizacji *Strategii*, w tym regularne badanie opinii mieszkańców na temat jakości życia oraz skuteczności działań podejmowanych przez samorząd miasta i gminy.

Oczekiwane efekty:

- Wysoka i jakość usług publicznych świadczonych przez lokalną administrację samorządową;
- Wzrost umiejętności oraz kompetencji pracowników Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych;

- Stworzenie warunków do wszechstronnego i stabilnego rozwoju pracowników lokalnej administracji samorządowej;
- Wzrost motywacji i zaangażowania pracowników na rzecz zadań realizowanych przez samorząd;
- Zapewnienie sprawnego i efektywnego funkcjonowania Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych;
- Zapewnienie środków na potrzeby finansowania rozwoju miasta i gminy;
- Procedury zapewniające skuteczne zarządzanie rozwojem miasta i gminy.

Tabela 12. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "ZARZĄDZANIE"

KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIK	ŹRÓDŁO	WARTOŚĆ BAZOWA (ROK)	OCZEKIWANA WARTOŚĆ DOCELOWA (2030)
Wysoka jakość i dostępność usług publicznych świadczonych przez Urząd Miejski oraz jednostki organizacyjne	Liczba e-usług publicznych świadczonych przez Urząd Miejski oraz gminne jednostki organizacyjne	UM	2 (2022)	10
	Odsetek mieszkańców Dzierzgonia pozytywnie oceniających jakość obsługi w Urzędzie Miejskim [%]	UM	50,0 (2021)	65
Wzmacnianie potencjału kadrowego lokalnej administracji	Odsetek pracowników Urzędu Miejskiego oraz gminnych jednostek organizacyjnych, którzy uczestniczyli w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje [%]	UM	76,6 (2022)	85
Sprawna i efektywna administracja lokalna - w kierunku miasta inteligentnego	Liczba projektów, przedsięwzięć lub działań wpisujących się w Strategię zarządzanych i zrealizowanych w formule zespołu zadaniowego	UM	4 (2022)	10
Finansowanie rozwoju	Wysokość wpływów budżetowych z podatków dochodowych na mieszkańca [zł]	UM	1 297,52 (2021)	1 400
	Wartość pozyskanych przez gminę środków zewnętrznych (ze źródeł krajowych i europejskich) na finansowanie działań opisanych w Strategii [zł]	UM	3 597 285,86 (2021)	7 000 000
Zarządzanie rozwojem	Odsetek dokumentów strategicznych (planów, programów itp.) spójnych z Strategią [%]	UM	0,0 (2021)	5

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA I GMINY DZIERZGOŃ ORAZ USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Paradygmaty działań wynikających z dokumentów nadrzędnych

Polityka przestrzenna określona w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* oraz innych dokumentach gminy musi być zgodna z kierunkami określonymi w: *Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, w szczególności z 11. Celem Zrównoważonego Rozwoju, Nowej Agendzie Miejskiej, Porozumieniu Paryskim, Nowej Karcie Lipskiej oraz Europejskim Zielonym Ładzie*.

Celem formułowanych polityk przestrzennych jest zapewnienie i podwyższenie jakości życia w gminie. Formułowana polityka przestrzenna musi gwarantować zintegrowany rozwój obszaru gminy, oparty o podejście lokalne, wielopoziomowe i partycypacyjne.

Podejście lokalne należy przyjąć jako nadrzędną zasadę dla wszystkich obszarów i formułowanych polityk sektorowych.

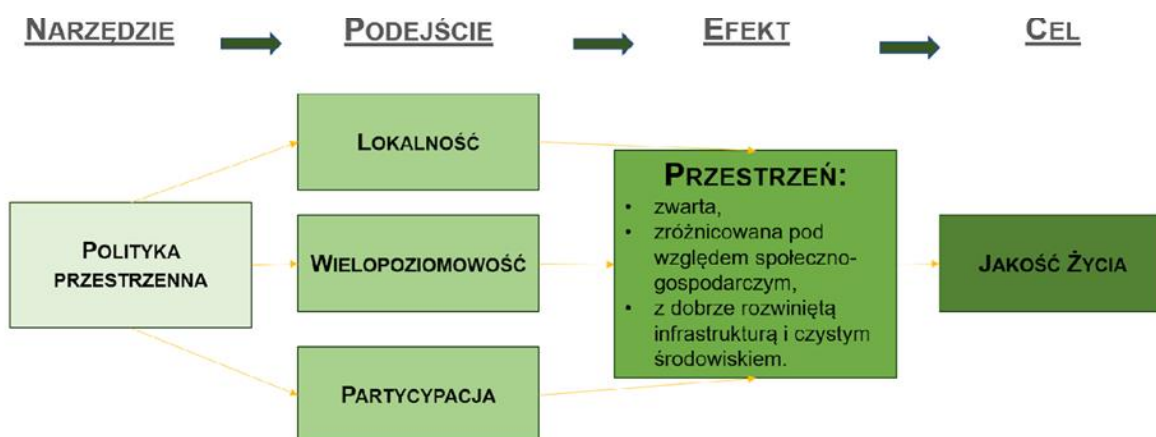
Planowanie i projektowanie urbanistyczne powinno koncentrować się na uzyskaniu zwartych przestrzeni, zróżnicowanych pod względem społecznym i gospodarczym, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą, czystym środowiskiem naturalnym. Działania te wymagają wysokiej jakości kultury urbanistycznej (Baukultur¹) stanowiącej podstawę zintegrowanego planowania i projektowania zabudowy. Działania mające na celu rozwój lokalny muszą być projektowane w adekwatnej skali przestrzennej. Wzmocnienia wymagają działania na poziomie osiedla, sołectwa, a także na innych, bardziej kompleksowych poziomach np. funkcjonalnym.

Szczególną uwagę przy planowaniu polityki przestrzennej należy zwrócić na tworzenie porównywalnych warunków życia na terenach miejskich i wiejskich. Formułowane polityki przestrzenne muszą umożliwiać wszystkim grupom społecznym, włącznie z grupami szczególnie wrażliwymi, równy dostęp do podstawowych usług publicznych, takich jak edukacja, usługi społeczne, opieka zdrowotna i kultura.

---

¹ Baukultur zgodnie z deklaracją z Davos z 21 stycznia 2018 r. obejmuje każdą działalność człowieka zmieniającą przestrzeń zbudowaną. Cała wspomniana przestrzeń, w tym cały zaprojektowany i zbudowany kapitał osadzony w środowisku naturalnym i z nim związany, musi być rozumiany jako jeden podmiot. Baukultur obejmuje istniejące budynki, wliczając zabytki i inne elementy dziedzictwa kulturowego, a także projekty i konstrukcje współczesnych budynków, infrastrukturę, przestrzeń publiczną i krajobrazy. Wysokiej jakości Baukultur wymaga wyważenia odpowiedniego balansu między kulturowymi, społecznymi, gospodarczymi, środowiskowymi i technicznymi aspektami planowania, projektowania oraz budowy i adaptacyjnym powtórny wykorzystywaniu dóbr w publicznym interesie dla wspólnego dobra.

Rysunek 4. Schemat budowy polityki przestrzennej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nowej karty Lipskiej

Rozwój wysokiej jakości środowiska zurbanizowanego dla wszystkich mieszkańców wymaga zaprojektowania systemu terenów zielonych i rekreacyjnych. Planowana polityka przestrzenna ma zmierzać do ochrony i odtwarzania zagrożonych ekosystemów i bytujących w nich gatunków. Celem przeciwdziałania ekstremalnemu zjawiskom pogodowym i ich skutkom należy zaprojektować i wdrożyć system wysokiej jakości błękitno-zielonej infrastruktury.

Należy promować aktywne i niskoemisyjne formy mobilności i logistyki, w tym przejście na transport pieszy, rowerowy oraz publiczny, tym samym zmierzając do zmniejszenia zapotrzebowania na indywidualny transport samochodowy. Kwestia ta stała się szczególnie pilna w kontekście zmian na rynku energii wywołanych konfliktem na Ukrainie. Zmniejszenie zapotrzebowania w zakresie transportu i mobilności wymaga tworzenia możliwie jak najbardziej zwartej i zagęszczonej policentrycznej struktury osadniczej, głównie w mieście Dzierżgoń i jednocześnie wsparcia dla różnych rodzajów zabudowy, w tym mieszkalnej, komercyjnej, produkcyjnej i infrastruktury transportowej.

W projekcie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* i innych adekwatnych dokumentów kształtujących politykę przestrzenną Gminy należy zaprojektować sieć przestrzeni publicznych, a także podkreślić znaczenie tych obszarów dla jakości życia, w tym błękitno-zielonej infrastruktury, ale również stworzyć warunki prawne dla zachowania i rewitalizacji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Przyjęte założenia określające potencjał rozwojowy

Lokalizację gminy Dzierżgoń, z punktu widzenia centrum społeczno-gospodarczego województwa pomorskiego, tj. aglomeracji trójmiejskiej, można określić jako **peryferyjną**. Jest ona położona nie tylko poza strefą oddziaływania Obszaru

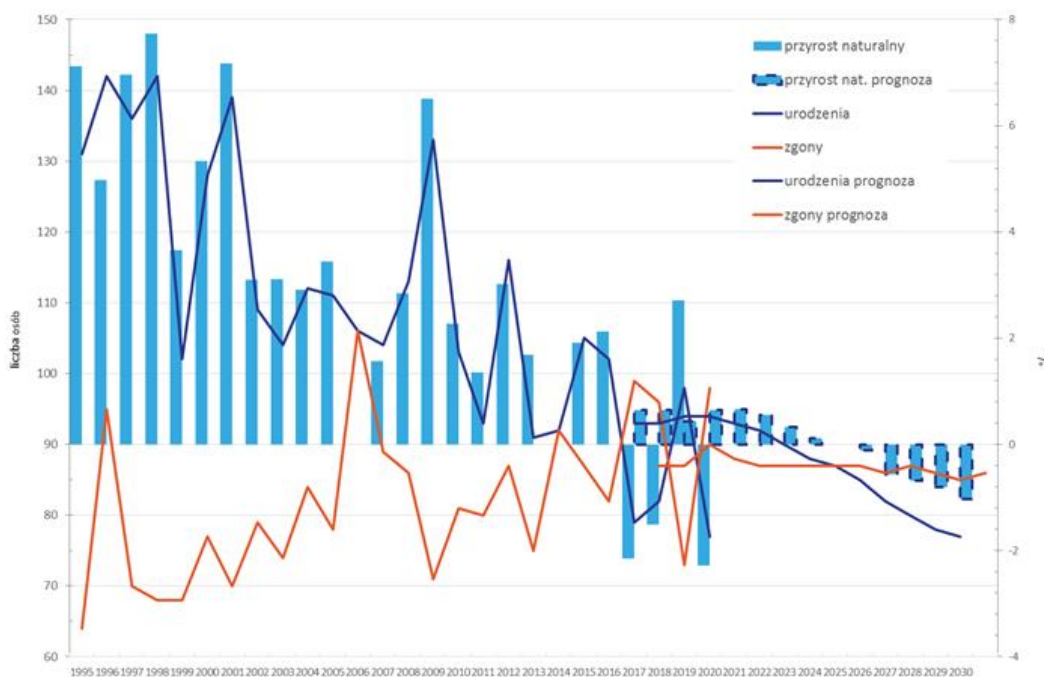
Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot, ale również poza jego potencjalną strefą funkcjonalną.

Pełniące rolę siedziby gminy miasto Dzierżoń, z punktu widzenia struktury funkcjonalno-osadniczej regionu zalicza się do **ośrodków miejskich najniższego rzędu**. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego* określa jego rangę jako najniższą, tj. **ośrodek lokalny gminny**. Niską rangę ośrodka miejskiego gminy potwierdza typologia ośrodków miejskich województwa pomorskiego przeprowadzona pod względem skali i charakteru powiązań komunikacyjnych. Miasto Dzierżoń znalazło się w tym przypadku w typie VIW6 obejmującym siedem miast o **najniższym w skali regionu wskaźniku siły powiązań i zasięgu**. Do grupy tej zaliczały się przede wszystkim peryferyjnie położone, zarówno w skali regionu, jak i powiatu, małe, lokalne ośrodki, nieposiadające dogodnych powiązań poza powiatowych. Stan ten w negatywny sposób oddziałuje na rozwój społeczno-gospodarczy Dzierżonia.

Odnotowano **dużą różnicę pomiędzy liczbą mieszkańców gminy a liczbą mieszkańców ciągnących do niej**, tj. o silnych i bardzo silnych powiązaniach z miastem Dzierżoń. Skala tej różnicy należała, w wymiarze względnym, do najwyższych w skali regionu i świadczyła o **ciężeniu części miejscowości z terenu gminy do innych ośrodków miejskich**. Sytuację tę tylko częściowo rekompensowała funkcja obsługi komunikacyjnej pełniona przez miasto dla miejscowości gminy Stary Dzierżoń. Istotnym wyzwaniem jest zwiększenie konkurencyjności miasta, tak by mogło stanowić magnes dla mieszkańców gminy ale również miejscowości położonych w najbliższym sąsiedztwie.

W perspektywie 2030 r. potencjał demograficzny gminy Dzierżoń będzie systematycznie malał. Prognoza ta wynika z obserwowanych w latach 1995-2020 tendencji dotyczących zarówno ruchu naturalnego ludności, jak i przepływów migracyjnych. Już w latach 2017-2020 wartości liczby zgonów odnotowywanych w gminie zbliżyły się, a następnie przekroczyły wartości urodzeń. W konsekwencji doprowadziło to do ujemnego przyrostu naturalnego. Przecięcie się linii trendów urodzeń i zgonów nastąpiło więc o kilka lat wcześniej, niż wynikało to z prognozy demograficznej GUS, która wskazywała na rok 2026. Przyrost naturalny spadł z poziomu 5-8 ‰ w 2. połowie lat 1990. do 0 w roku 2014, by następnie odnotować ujemne wartości w latach 2017, 2018 i 2020. Było to wyraźne wyprzedzenie prognoz GUS, które zakładały ujemny przyrost naturalny w gminie dopiero od roku 2026. Na przyrost naturalny w najbliższych latach będą dodatkowo negatywnie wpływały uwarunkowania zewnętrzne. Zarówno pogarszająca się gwałtownie sytuacja makroekonomiczna, w tym m.in. przewidywane spowolnienie gospodarcze, rosnąca inflacja czy podwyżki stóp procentowych ograniczające w konsekwencji zdolność kredytową nie sprzyjają realizacji planów reprodukcyjnych.

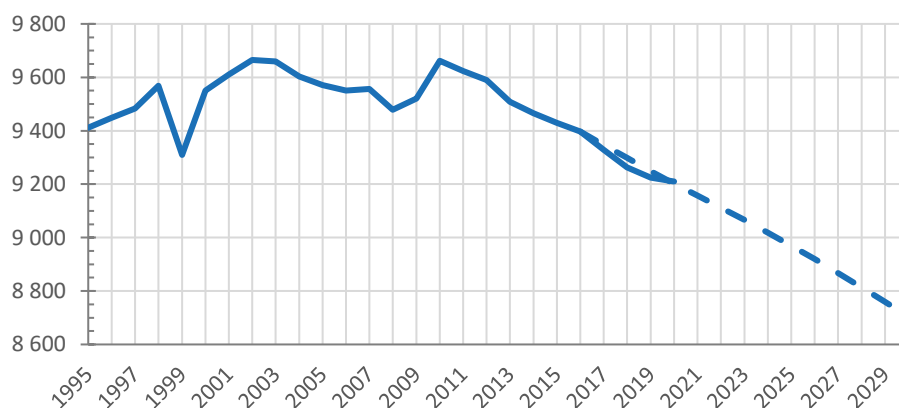
Wykres 1. Ruch naturalny w gminie Dzierzgoń w latach 1995-2020 i jego prognoza do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według prognozy demograficznej GUS, do 2030 r. **gmina Dzierzgoń będzie wyraźnie i stale traciła mieszkańców**. W latach 2020-2030 **spadek ten ma wynieść około 5,5% ogółu ludności gminy**, co odpowiada w przybliżeniu spadkowi liczby mieszkańców odnotowanemu w latach 2012-2020. W efekcie na koniec 2030 szacuje się, że w gminie może żyć 8 704 osób. Z punktu widzenia rozwoju gminy, **zasadniczą kwestią jest zatem wyhamowanie tej niekorzystnej tendencji**. **Ubytek mieszkańców oznaczać będzie ograniczenie potrzeb rozwoju zasobu mieszkaniowego, co przy obecnej konstrukcji dochodów gminy może dodatkowo wpłynąć na jej kondycję ekonomiczną.**

Wykres 2. Ludność gminy Dzierzgoń w latach 1995-2020 i jej prognoza do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podstawowe zasady rozwoju przestrzennego

Przy sporządzaniu polityk przestrzennych wspierających rozwój obszaru miasta i gminy wymaga się:

1. **uwzględnienia w procesie planowania obszaru funkcjonalnego miasta**, z uwzględnieniem powiązań pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi oraz terenami gmin sąsiednich (Stary Dzierzgoń);
2. **tworzenia policentrycznych struktur osadniczych** o odpowiedniej zwartości i gęstości na terenach miejskich i wiejskich, z optymalnymi połączeniami wewnątrz gminy, skracającymi odległości pomiędzy miejscem zamieszkania, pracy, wypoczynku oraz lokalnego handlu i usług. Takie struktury powinny minimalizować ruch i potrzeby w zakresie mobilności w obrębie i pomiędzy miastem a terenami wiejskimi, zapobiegać niekontrolowanemu rozrostowi terenów zurbanizowanych i zmniejszać natężenie ruchu ulicznego (indywidualnego transportu samochodowego);
3. **zmniejszenia presji na zajmowanie gruntów niezagospodarowanych poprzez stosowanie recyklingu miejskiego**, tj. nadanie priorytetu odnowie i kompleksowej rewitalizacji obszarów wykorzystywanych wcześniej oraz terenów wakujących, w tym zagospodarowaniu terenów przemysłowych, pokolejowych w celu ograniczenia powierzchni terenów o nawierzchni nieprzepuszczalnej i trudno przepuszczalnej;
4. **promowania błękitno-zielonej infrastruktury** i równoważenia poprzez jej stosowanie zagęszczenia tkanki obszarów zurbanizowanych, zwiększanie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych i umożliwienie neutralnego dla klimatu, odpornego i zrównoważonego środowiskowo rozwoju obszarów zurbanizowanych oraz uzyskanie lepszej jakości środowiska;
5. **przeznaczenia wystarczającej powierzchni terenów pod budownictwo mieszkaniowe** odpowiadające na zidentyfikowane potrzeby społeczne, bezpieczne, dostępne, dobrze zaprojektowane, w celu stworzenia witalnych i zróżnicowanych społecznie dzielnic (osiedli i sołectw), w sposób pozwalający na uniknięcie spekulacji gruntami;
6. **odpowiedniego rozłożenia podstawowych usług w przestrzeni gminy**, co zapewni wszystkim mieszkańcom dostęp do tych usług w zasięgu dojścia pieszego, zachowując charakter Dzierzgonia jako "miasta kompaktowego" - miasta w ludzkiej skali, i rozszerzając tę zasadę na tereny wiejskie;
7. **wskazania w polityce przestrzennej obszarów zdegradowanych i obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych**;
8. **zaplanowania wielofunkcyjnych przestrzeni miejskich i wiejskich (centra lokalne)**, promujących formy produkcji i rodzaje działalności w ramach innowacyjnej, zielonej, kreatywnej i opartej na usługach gospodarki oraz koncentracji aktywności społecznej i rekreacji;

9. **uwzględnienia w polityce przestrzennej systemu transportu publicznego** opartego o linie autobusowe (busowe), umożliwiającą wszystkim mieszkańcom dostęp do niego w zasięgu dojścia pieszego, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb grup szczególnie wrażliwych, kobiet, dzieci, osób z niepełnosprawnością i osób starszych;
10. **zaplanowania systemu bezpiecznych i inkluzywnych terenów zielonych i przestrzeni publicznych, w tym ulic** zapewniających łatwy i powszechny dostęp do nich mieszkańcom, szczególnie kobietom, dzieciom, osobom starszym i osobom z niepełnosprawnością, w zasięgu dojścia pieszego;
11. **powiązania ze sobą terenów zielonych i obszarów wodnych** jako warunek istotny do osiągnięcia czystego i zdrowego środowiska życia, adaptacji do zmian klimatu i zachowania i rozwoju bioróżnorodności na terenie gminy;
12. **skonstruowania polityki której celem będzie ochrona, odnowa i zabezpieczenie ale także udostępnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i szczególnie przyrodniczego gminy;**
13. **zapewnienia rozwiązań przestrzennych, które ograniczą skutki katastrof naturalnych**, w tym szczególnie powodzi (w szczególności wynikających z deszczy nawalnych) zmniejszając liczbę osób nimi dotkniętych i znacząco obniżając bezpośrednio straty ekonomiczne;
14. **włączenia mieszkańców w proces projektowania na każdym jego etapie**, poprzez wykorzystanie wszystkich dostępnych form partycypacji: informowania, współdecydowania oraz współtworzenia.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Przyjmuje się jako paradygmat policentryczny model rozwoju gminy, z tego powodu należy w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy* oraz innych dokumentach gminy wskazać i promować wymiar lokalny rozwoju, a także planować usługi (zarówno komercyjne jak i publiczne) w zasięgu dojścia pieszego lub dojazdu rowerem.

Kluczowym wyzwaniem w kontekście roku 2030 będzie funkcjonalne powiązanie terenów gminy oraz rozwój obszarów koncentracji działalności gospodarczej poprzez m.in. ich efektywne skomunikowanie z pozostałymi terenami gminy.

Jako priorytet uznano uzupełnienie i intensyfikację zabudowy w granicach miasta, a także jej rozwój w bezpośrednim sąsiedztwie miasta. W *Strategii* założono uruchomienie czterech obszarów zintegrowanej działalności inwestycyjnej (nowe dzielnice mieszkaniowe: *Judyty*, *Promienna*, *Pogodna* oraz *Miasto-ogród Morany*), wskazane również jako obszary strategicznej inwestycji.

W efekcie powstałe osiedla skoncentrowane zostaną w sąsiedztwie historycznego rdzenia miasta, tworząc zwarty obszar zabudowy.

Ważnym elementem koncepcji rozwoju będą tereny w sąsiedztwie: jeziora Kuksy, zalewu w osadzie Litewki oraz terenów w sąsiedztwie rzeki Dzierżoń, określone również jako *Obszar strategicznej interwencji - rekreacyjny Dzierżoń*. Tereny te stanowią mają miejsce rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców miasta i gminy Dzierżoń stanowiąc jednocześnie ofertę dla mieszkańców aglomeracji trójmiejskiej. Powiązanie terenów atrakcyjnych turystycznie zapewni sieć szlaków i dróg rowerowych. Kluczowym projektem dla powiązania obszarów rekreacyjnych z pozostałą częścią województwa będzie ciąg rowerowy biegnący po śladzie dawnej linii kolejowej. Z tego względu obszar ten ujęty został w *Strategii* jako *Obszar Strategicznej Interwencji park linearny – kolej dojazdowa*.

W tym kontekście istotnym zadaniem będzie również wyznaczenie w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* obszarów wymagających ochrony przed zabudową w tym obszarów wymagających ochrony krajobrazu. W zakresie krajobrazu ochroną powinny zostać objęte w pierwszej kolejności tereny wskazane jako *Obszar chronionego krajobrazu rzeki Dzierżoń*.

Zakłada się, że przy planowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jako priorytet przyjęta zostanie zasada budowy zwartej i zróżnicowanej, wielofunkcyjnej tkanki obszarów zurbanizowanych. Podstawowym docelowym środkiem transportu publicznego będzie autobus. Linie autobusowe dowozić będą mieszkańców z rejonów peryferyjnych do głównego węzła integracyjnego położonego w Dzierżoniu.

Zabudowa gminy powinna tworzyć ciągły system wewnątrz urbanistycznych²

² Wnętrze urbanistyczne - w architekturze i urbanistyce wyodrębniona w zespole urbanistycznym przestrzeń o jednorodnym charakterze przestrzenno-użytkowym. Skomponowana świadomie przez człowieka zamknięta przestrzeń, ograniczona takimi elementami jak: trwałe ściany - pierzeje zabudowy wnętrza, kurtyny, kulisy, akcenty i dominanty przestrzenno-wysokościowe, akcenty użytkowe, układ komunikacyjny i uzupełniające je ściany zieleni,

składających się z istniejącej i nowopowstałej zabudowy uzupełnianych przestrzeniami infrastruktury błękitno-zielonej, z tego powodu należy w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* czytelnie wyznaczyć przestrzenie urbanizowane i określić ich relacje z błękitno-zieloną infrastrukturą.

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* należy stworzyć zapisy umożliwiające harmonijne przejście pomiędzy obszarami zurbanizowanymi a otwartymi, poprzez obniżanie wysokości zabudowy w kierunku terenów otwartych. Szczególnie ważne jest stworzenie przestrzeni buforowej między terenami leśnymi a terenami przeznaczonymi do zabudowy na obszarach wskazanych w modelu struktury przestrzenno-funkcjonalnej jako tereny otwarte wymagające ochrony przed zabudową lub przeznaczone pod działalność rolną oraz wytwórczą (farmy wiatrowe).

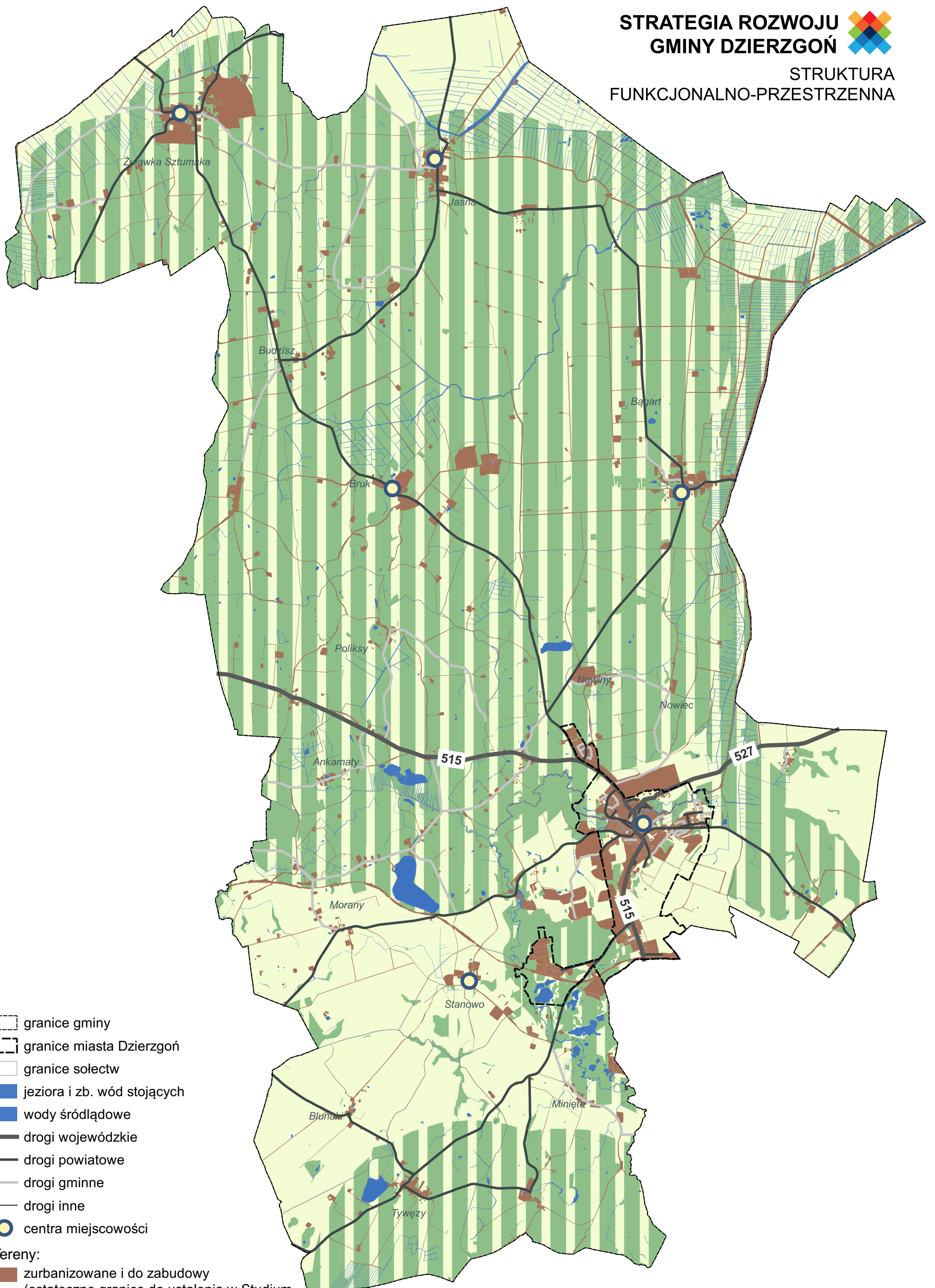
Zakłada się lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej na terenach posiadających potencjał do wykształcenia przestrzeni zurbanizowanych, przez co rozumiemy istnienie infrastruktury społecznej, technicznej i transportowej, a także zieleni urządzonej.

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* należy określić obszary, które pełnić będą funkcję rekreacyjną oraz zaplanować ich powiązanie z terenami mieszkaniowymi siecią ciągów pieszych i rowerowych. W szczególności należy przedstawić koncepcje rozwoju i zagospodarowania terenów określonych w dokumencie jako *Obszar strategicznej interwencji rekreacyjnej Dzierzgoń* oraz *Obszar strategicznej interwencji Park liniowy rzeki Dzierzgoń*.

Sieć transportowa gminy (ciągi piesze i rowerowe, a także sieć przystanków komunikacji publicznej) powinna być w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy* zaprojektowana w taki sposób by możliwe było osiągnięcie podstawowych celów podróży (infrastruktura publiczna, podstawowe usługi i handel) bez konieczności przemieszczania się samochodem, a równocześnie skoordynowana z Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Powiatu Sztumskiego.

---

aleje i szpalery drzew, topografia terenu.

- granice gminy
- granice miasta Dzierżgoń
- granice sołectw
- jeziora i zb. wód stojących
- wody śródlądowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- drogi inne
- centra miejscowości

Tereny:

- zurbanizowane i do zabudowy
(ostateczne granice do ustalenia w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego)
- wyłączone z zabudowy lub wymagające ochrony przed nadmierną zabudową
(ostateczne granice do ustalenia w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego)
- tereny produkcji rolnej
(ostateczne granice do ustalenia w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego)

Implementacja polityk zapisanych w kluczowych obszarach rozwoju gminy do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz innych dokumentach gminy

W strategii rozwoju wskazano szereg kierunków działań, mających wpływ na przestrzeń gminy. Podejmowane działania wymagają by przenieść wskazane rozwiązania do *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentów kształtujących polityki przestrzenne, precyzując politykę przestrzenną gminy.

Aktywna i zaangażowana lokalna wspólnota największym potencjałem rozwojowym miasta i gminy

Brak kierunków o charakterze przestrzennym

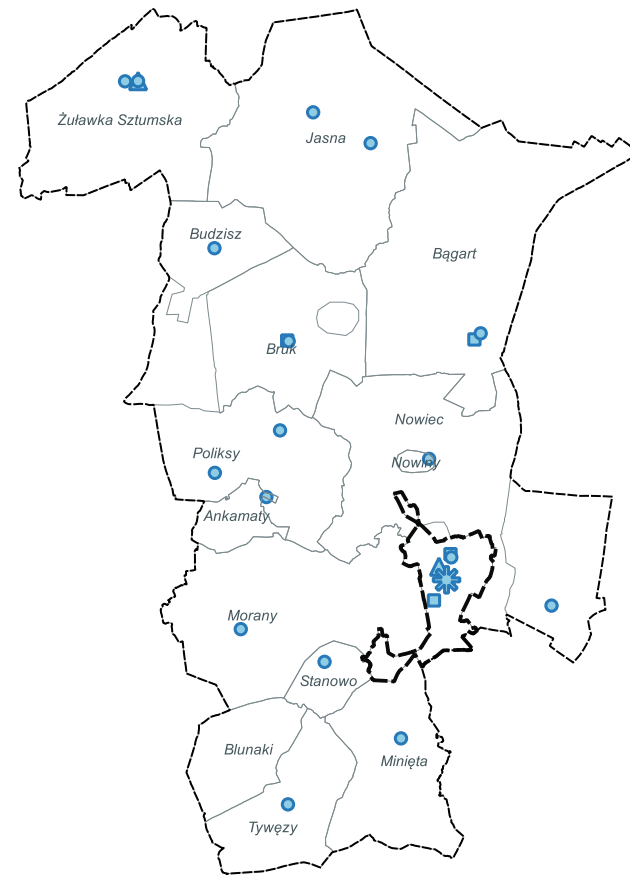
Dzierżgoń miejscem dobrego życia

W ramach obszaru, wskazano siedem kierunków o charakterze przestrzennym. W związku z czym w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne gminy należy:

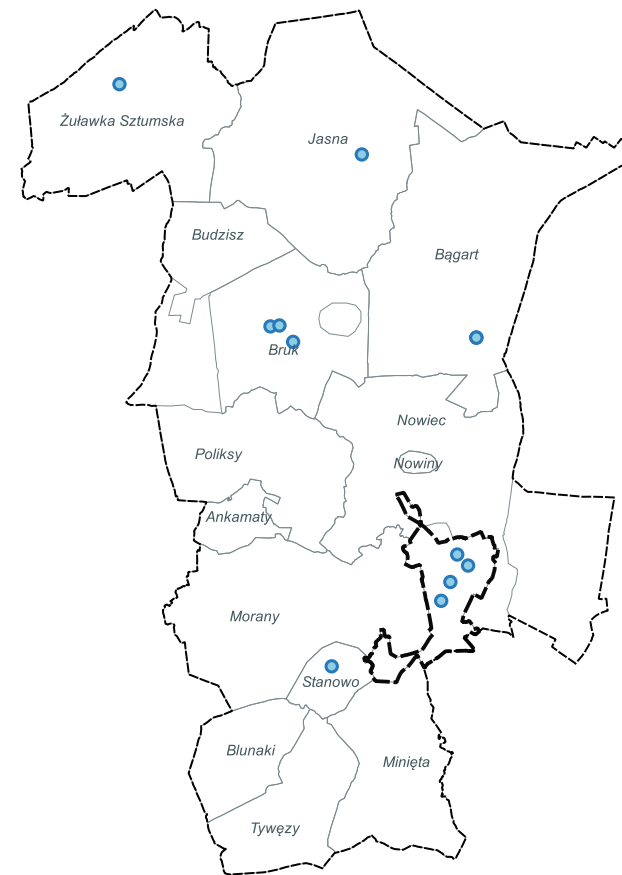
1. wskazać sieć obiektów infrastruktury publicznej (obiekty kultury, infrastruktury sportowej i rekreacyjnej tj. boiska, siłownie, place zabaw, podstawowej opieki zdrowotnej, przedszkola, szkoły podstawowe) oraz zaplanować ich powiązanie z terenami mieszkaniowymi siecią ciągów pieszych i rowerowych w 800 metrowej ekwidystancie³;
2. zaprojektować miejski system parków kieszonkowych oraz łączących je parków linearnych powiązanych z terenami otwartymi położonymi poza miastem;
3. zaprojektować błękitno-zieloną infrastrukturę oraz jej powiązania z terenami mieszkaniowymi, z uwzględnieniem zapisów Strategii w tym obszarów koncentracji tej infrastruktury;
4. wskazać obszary zagrożone podtopieniami lub obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz ograniczyć rozwój i charakter zabudowy jeśli wpływ uszczelniania poszczególnych zlewni może stać się przyczyną podtapiania terenów poniżej lub powyżej terenu rozwojowego;
5. opracować politykę przestrzenną zwiększającą naturalną retencję wód poprzez m.in. wskazanie obszarów o różnym poziomie wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej i retencjonującej, wprowadzenie zakazu

³ Ekwidystanta – izolacja łącząca na mapie punkty o jednakowej odległości od danej figury (np. punktu, linii, obszaru).

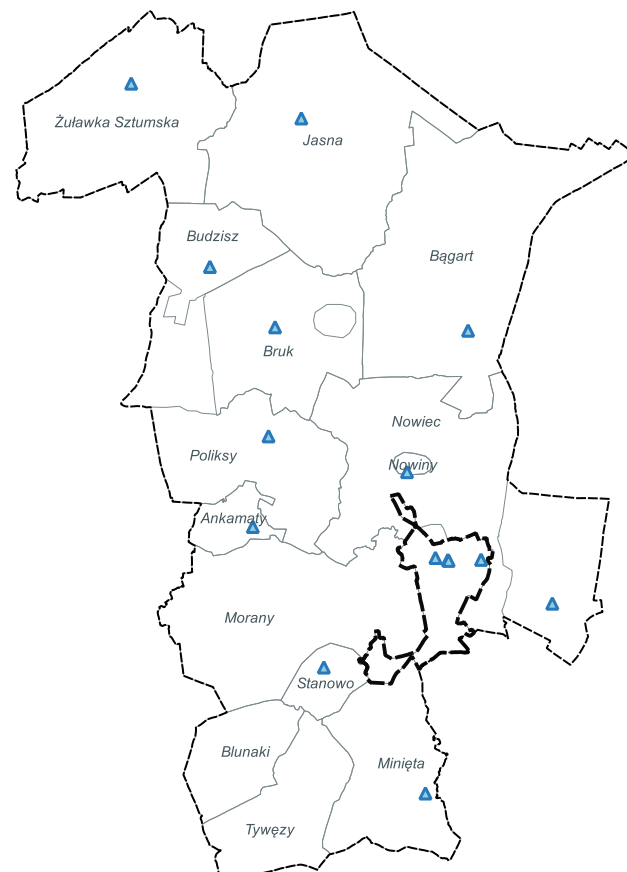
- pełnego uszczelniania gruntów, realizację ogrodów deszczowych, nakazie budowy małych zbiorników retencyjnych, wprowadzenie mikroretencji;
6. wskazać tereny na których prowadzone będą inwestycje związane z rozbudową gminnego zasobu mieszkaniowego;
  7. wskazać obszary przestrzeni publicznych wymagające podjęcia działań animacyjnych oraz przeznaczone do rozwoju oraz zaplanować ich powiązanie z terenami mieszkaniowymi siecią ciągów pieszych i rowerowych w 800 metrowej ekwidystancie;
  8. wskazać obszary rewitalizacji oraz kluczowe obiekty dziedzictwa materialnego gminy oraz zaplanować ich powiązanie z terenami mieszkaniowymi siecią ciągów pieszych i rowerowych w 800 metrowej ekwidystancie;
  9. opracować kierunki rozwoju infrastruktury komunalnej w zakresie kanalizacji, sieci gazowej oraz dostępu do Internetu poprzez wskazanie obszarów charakteryzujących się deficytami w tym zakresie oraz określenie sposobów przełamania zdiagnozowanych ograniczeń;
  10. wskazać występujące na obszarze gminy tereny wymagające reelektryfikacji.

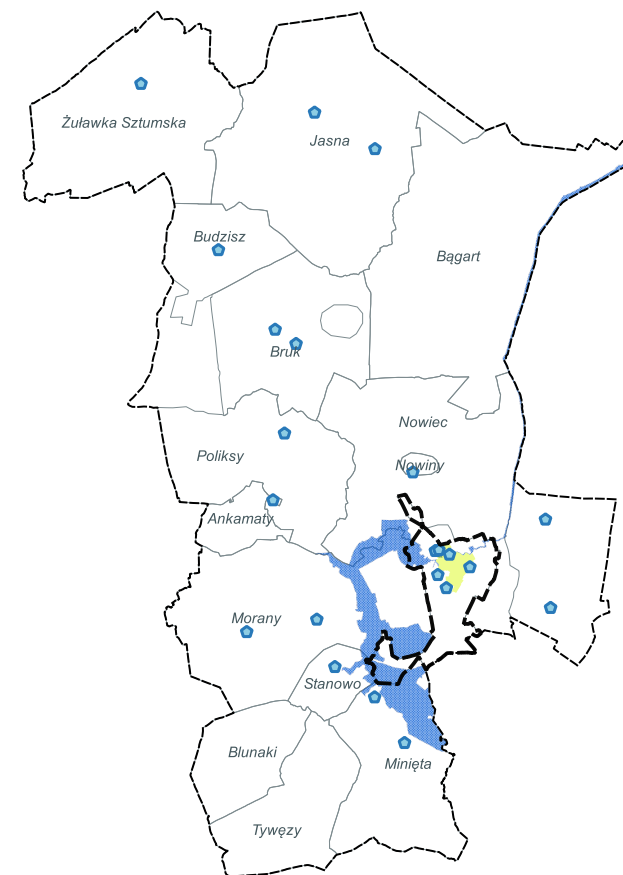
Cel II.2. Usługi opiekuńcze i edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży
Cel II.4. Zdrowi mieszkańcy

Cel II.5. Aktywni fizycznie mieszkańcy

Cel II.6. Kulturalny Dzierzgoń

Cel II.7. Miejsca spotkań i wypoczynku
Cel II.8. Kompleksowa i skuteczna rewitalizacja

Cel II.2., Cel II.4.

- granice gminy
- granice miasta Dzierzgoń
- granice sołectw
- przychodnia
- świetlice, dom kultury
- szkoły
- przedszkola

Cel II.5.

- obiekty infrastruktury sportowej

Cel II.6.

- obiekty infrastruktury służące kulturze

Cel II.7., Cel II.8.

- place zabaw
- rewaloryzacja Wzgórza Zamkowego
- obszar rewitalizacji
- park linearny rzeki Dzierzoń

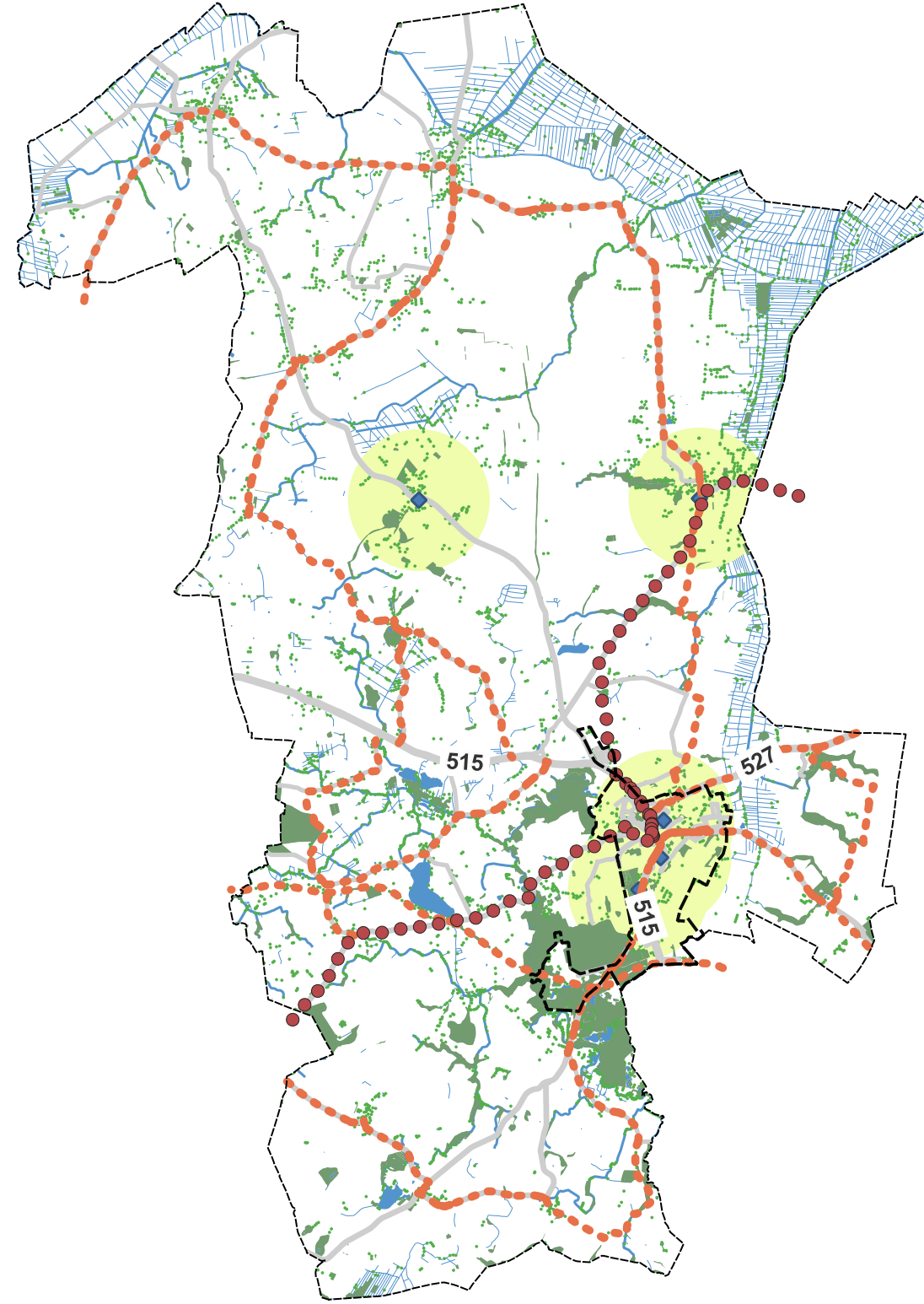
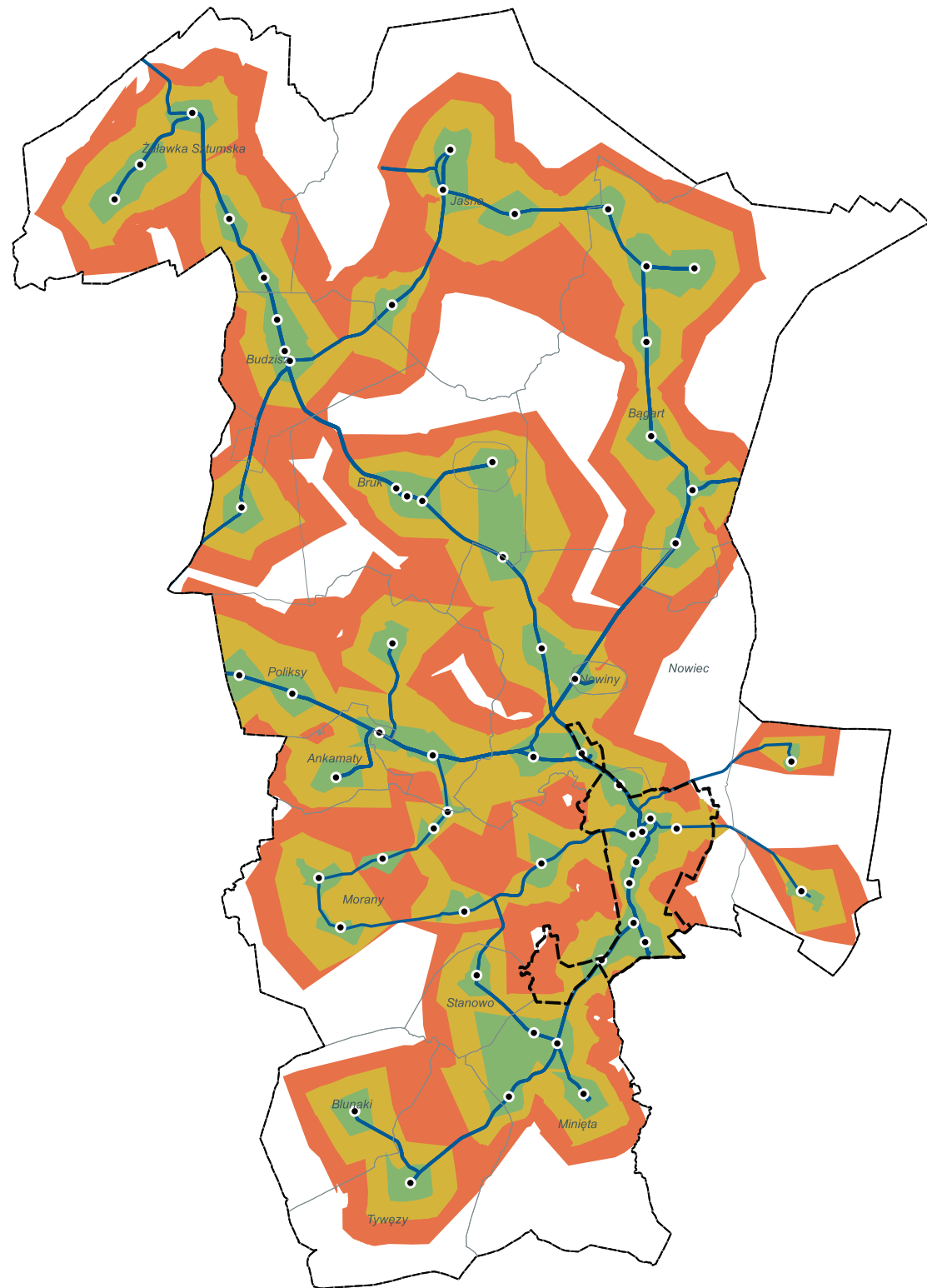
Lokalna administracja samorządowa efektywnie i skutecznie świadcząca usługi na rzecz mieszkańców oraz zarządzająca procesami rozwojowym

Brak kierunków o charakterze przestrzennym

System transportowy umożliwiający sprawne i bezpieczne podróżowanie

W ramach obszaru wskazano trzy kierunki o charakterze przestrzennym. W związku z czym w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne należy:

1. traktować autobus jako główną oś systemu transportu publicznego gminy - kluczowy element wysokosprawnej komunikacji publicznej;
2. wskazać sieć przystanków autobusowych wraz z parkingami w systemach Bike & Ride oraz zaplanować ich powiązanie z terenami mieszkaniowymi siecią ciągów pieszych i rowerowych w 800 metrowej ekwidystancie;
3. uwzględnić w sieci ciągów pieszych i rowerowych miejsca przekroczenia rzek;
4. wskazać przebieg kluczowych planowanych inwestycji komunikacyjnych oraz zaprojektować miejsca bezkolizyjnych przejść pieszych i rowerowych oraz zaplanować ich powiązanie z siecią ciągów pieszych i rowerowych;
5. wskazać obszary bezpiecznego dojścia do szkół oraz określić standardy projektowe dla rozwiązań komunikacyjnych w tym obszarze (np. ulice jednokierunkowe, strefy kiss & go, wydzielone ciągi piesze i rowerowe, rozwiązania z zakresu organizacji ruchu);
6. zdefiniować politykę parkingową na terenie miasta Dzierżoń poprzez m.in.: wskazanie obszarów wyłączonych z ruchu lub miejsc gdzie planuje się jego znaczące uspokojenie np. poprzez wprowadzenie strefy tempo 30;
7. zaprojektować system dróg pieszych, pieszo-rowerowych, rowerowych oraz tras rowerowych, który powinien być dostępny dla jak największej grupy mieszkańców;
8. uzupełnić system szlaków turystycznych łączących kluczowe obiekty dziedzictwa materialnego, obszary przyrodnicze oraz tereny atrakcyjne krajobrazowo oraz powiązać z siecią komunikacji publicznej oraz systemem parkingów Park & Ride.
9. na etapie tworzenia Planu Zrównoważonej Mobilności dla Powiatu Sztumskiego zaprojektować rozwój i optymalizację sieci dróg;
10. wskazać zasięg obszaru funkcjonalnego Dzierżonia.

- granice gminy
- granice miasta Dzierżgoń
- granice sołectwa
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- drogi inne
- jeziora i zb. wód stojących
- wody śródlądowe
- Cel IV.2**
- przystanki autobusowe
- linie autobusowe
- Odległość od przystanku**
- do 400 m
- 401-800 m
- 801-1200 m
- Cel IV.1, Cel IV.3**
- lasy
- szkoły
- ostatni bezpieczny kilometr
- międzynarodowa trasa rowerowa R1
- trasy rowerowe

Cel IV.2. Dostępność komunikacyjna

**Cel IV.1. Warunki dla aktywnej mobilności
Cel IV.3. Bezpieczeństwo komunikacyjne**

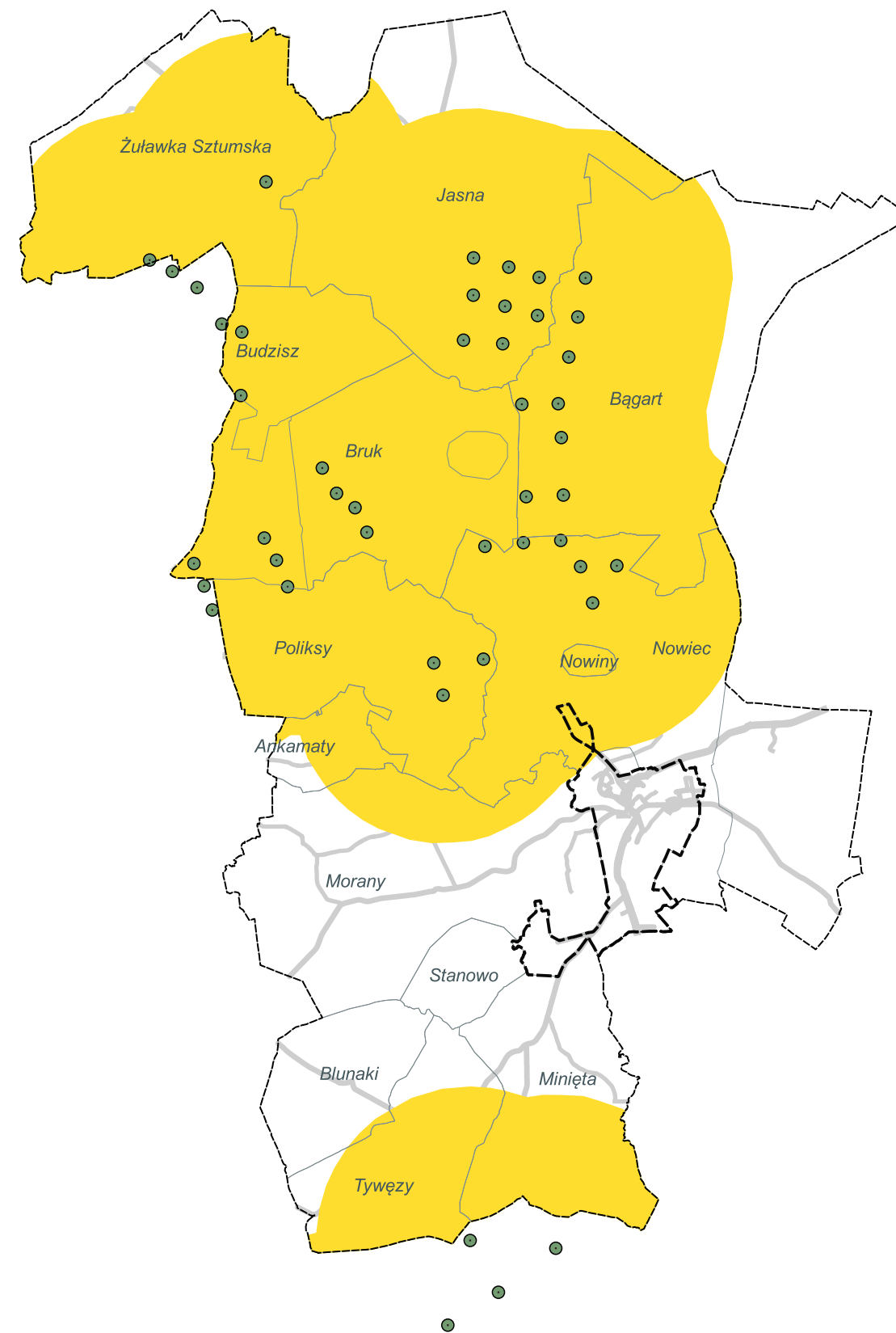
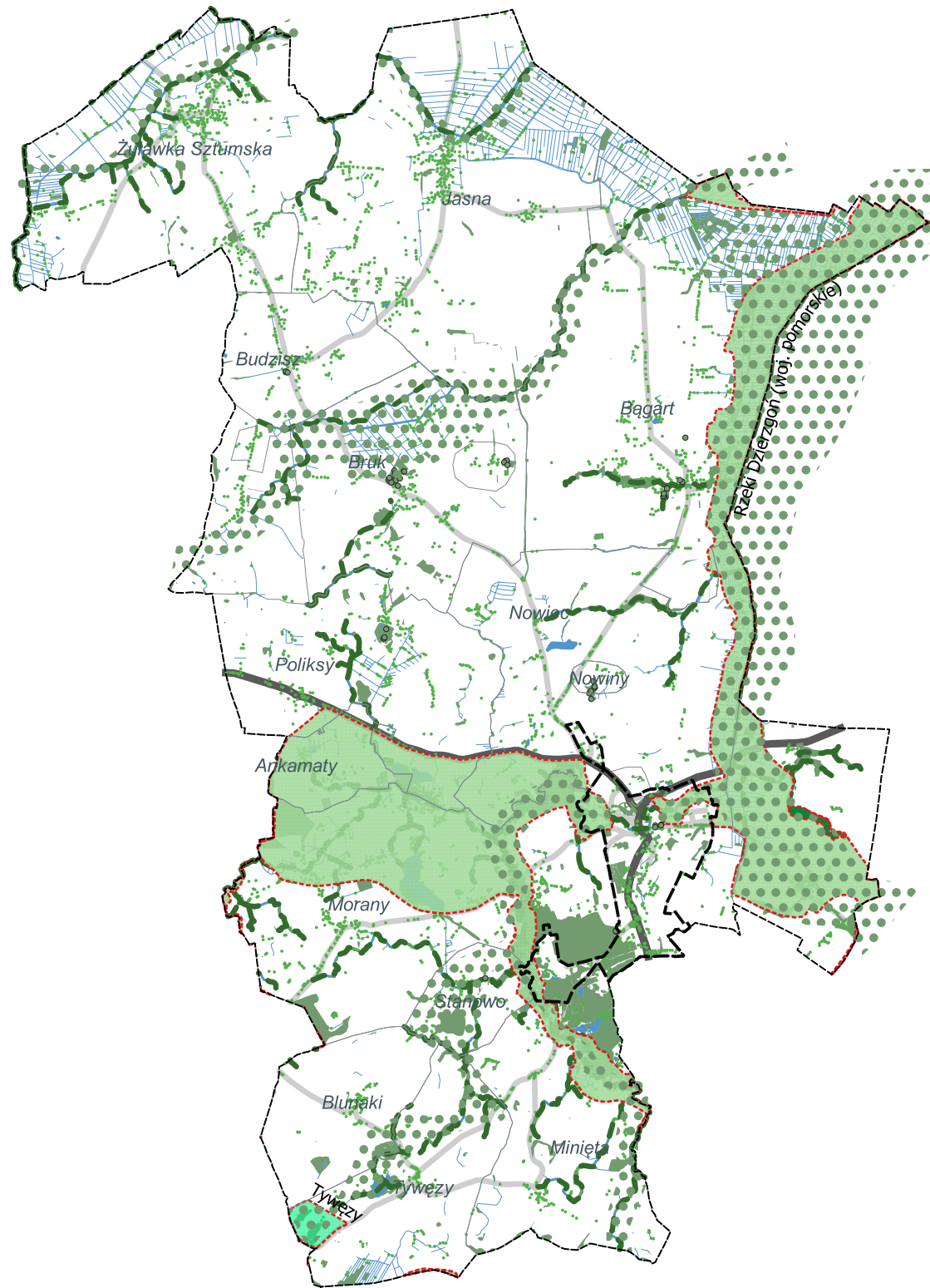

Zrównoważony rozwój zwiększający odporność miasta i gminy na zmiany klimatu

W ramach obszaru wskazano trzy kierunki o charakterze przestrzennym. W związku z czym w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne należy:

1. wskazać obszary rozwoju kanalizacji sanitarnej (aglomeracji kanalizacyjnej);
2. wskazać obszary osuwisk oraz obszarów zagrożonych ruchami masowymi;
3. wskazać obszary zieleni urządzonej na terenie miasta Dzierzgoń i na obszarach wiejskich oraz zaplanować ich powiązanie z terenami mieszkaniowymi siecią ciągów pieszych i rowerowych w 800 metrowej ekwidystancie;
4. wskazać tereny potencjalnej lokalizacji dużych instalacji OZE;
5. wskazać obszary wymagające ochrony przed zabudową w tym: obszary wymagające ochrony krajobrazu;
6. wskazać tereny wymagające zabezpieczenia przed występowaniem nagłych powodzi oraz podtopień;
7. wskazać lokalizację małych zbiorników retencyjnych bazujących na lokalizacji historycznych zbiorników (np. stawy), miejsc wyłączonych z zabudowy zlokalizowanych w sąsiedztwie cieków wodnych.

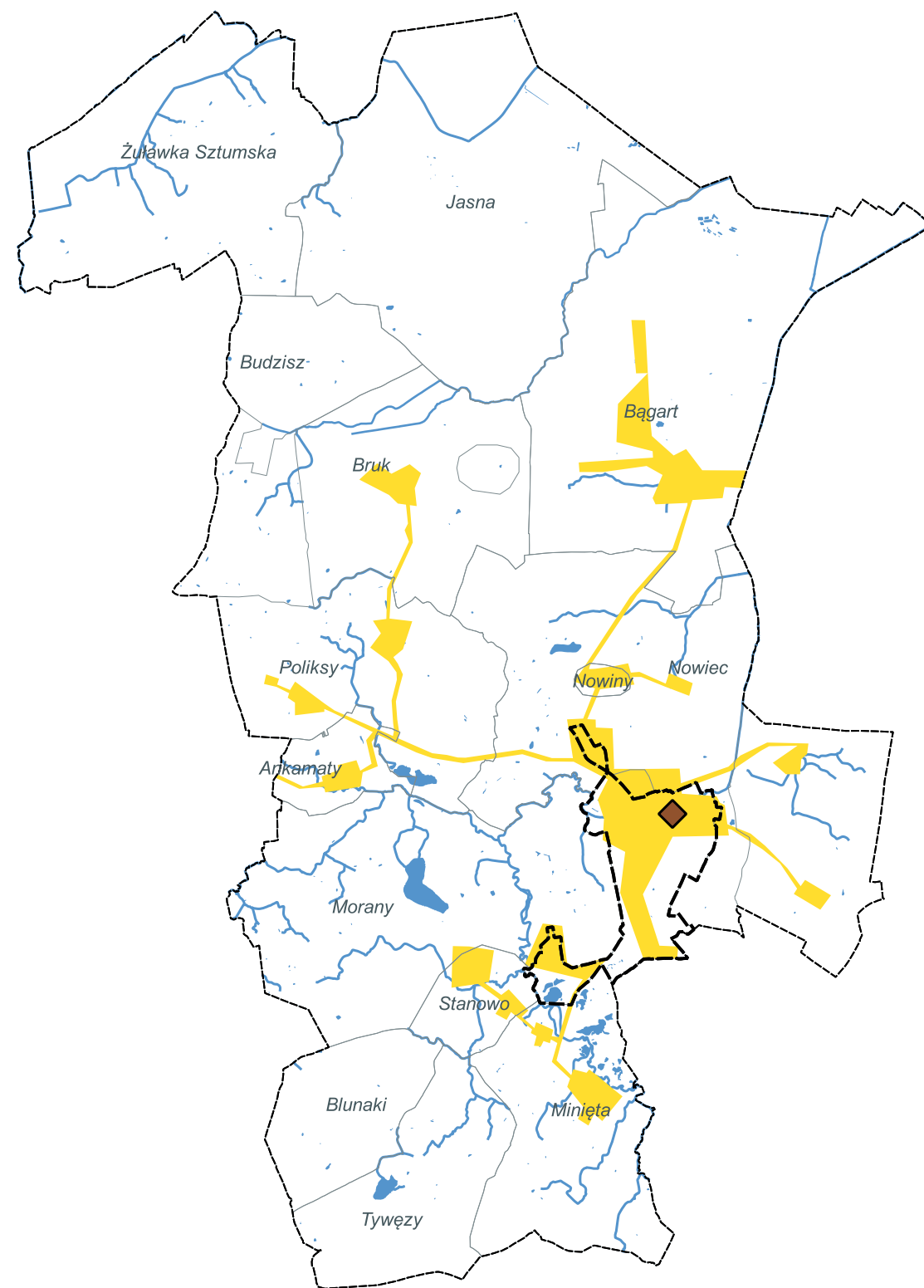
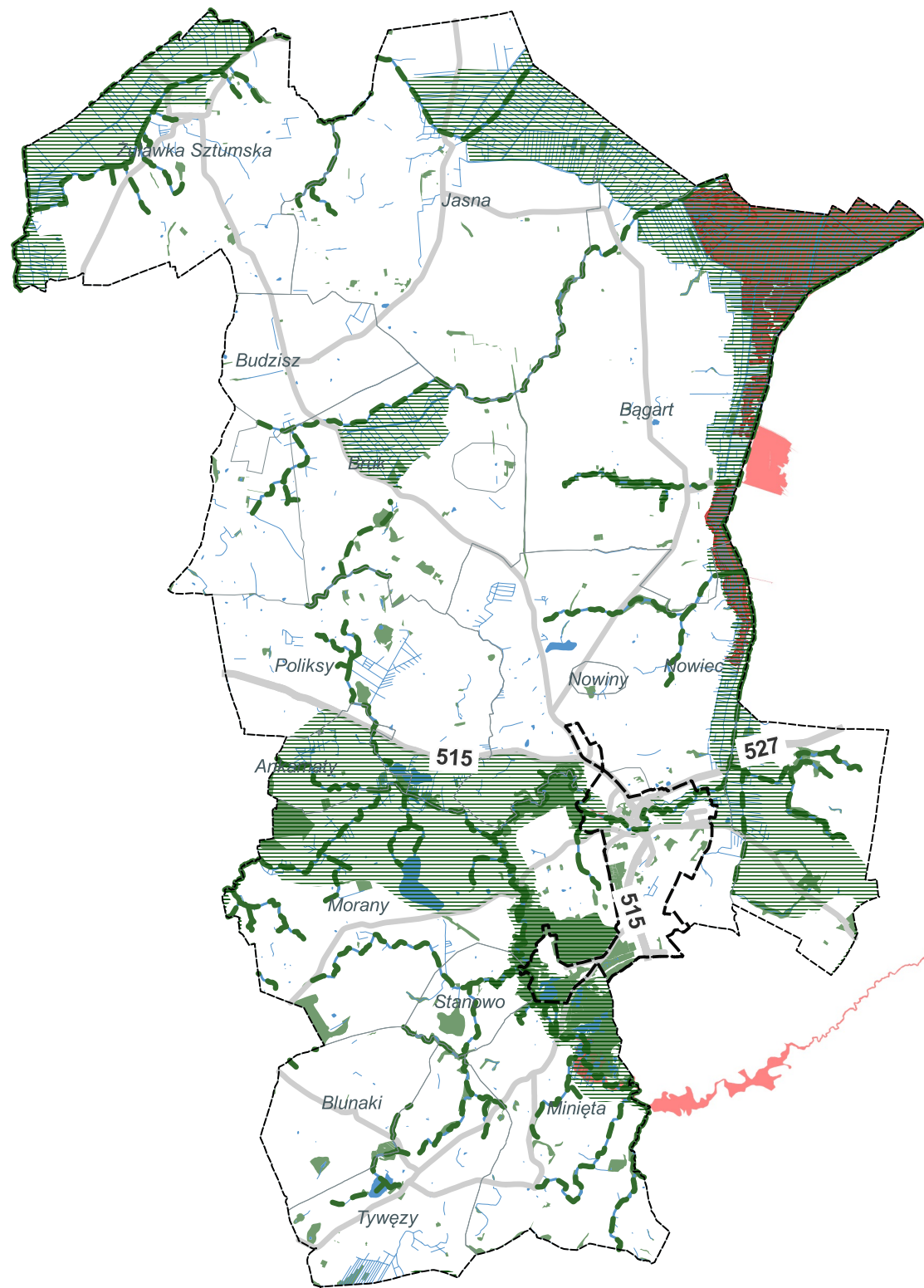

- granice gminy
- granice miastam Dzierżgoń
- granice sołectw
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- drogi inne
- Cel III.1, Cel III.3**
- Pomniki Przyrody
- główne korytarze ekologiczne
- Zespół Przyrodniczo Krajobrazowy - Jar Starych Dębów
- Obszar Chronionego Krajobrazu rzeki Dzierżgoń
- Użytek Ekologiczny Tywezy
- błękitno-zielona sieć
- drzewa / grupy drzew
- lasy
- jeziora i zb. wód stojących
- wody śródlądowe
- Cel III.2**
- wiatraki
- strefy wyłączone z zabudowy mieszkaniowej i mieszanej wokół turbin wiatrowych

**Cel III.1. Walory przyrodnicze zasobem rozwojowym Dzierżgonia
Cel III.3. Zrównoważone gospodarowanie zasobami wody**

Cel III.2. Czyste i zdrowe powietrze

- granice gminy
- granice miasta Dzierżgoń
- granice sołectw
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- drogi inne
- drzewa / grupy drzew
- lasy
- jeziora i zb. wód stojących
- wody śródlądowe
- Cel III.3**
- obszary koncentracji błękitno-zielonej infrastruktury
- błękitno-zielona sieć
- oczyszczalnia ścieków
- aglomeracja kanalizacyjna
- Zagrożenie powodziowe**
- obszar zalewowy WZ | rz
- obszar zalewowy Q=0,2%
- obszar zalewowy Q=1%
- obszar zalewowy Q=10%

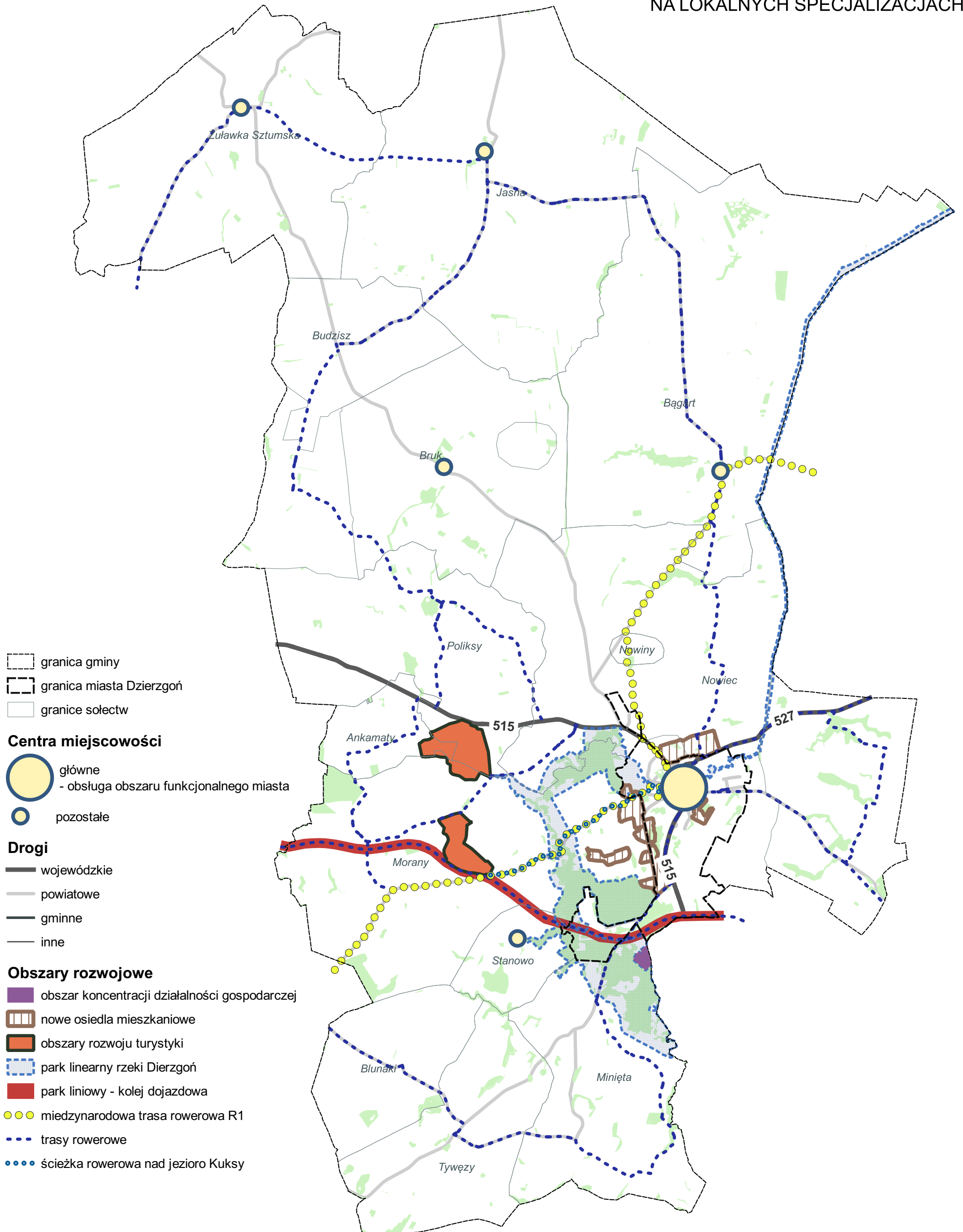
Cel III.3. Zrównoważone gospodarowanie zasobami wody

Rozwój gospodarczy miasta i gminy bazujący na lokalnych specjalizacjach

W ramach obszaru wskazano dwa kierunki o charakterze przestrzennym. W związku z czym w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne należy:

1. wyznaczyć obszary zorganizowanej działalności inwestycyjnej (obszar koncentracji działalności gospodarczej, nowe osiedla mieszkaniowe, obszary rozwoju turystyki), dla których należy wskazać niezbędne działania z zakresu gospodarki komunalnej oraz transportu;
2. określić docelową koncepcję zagospodarowania obszaru koncentracji działalności gospodarczej;
3. wyznaczyć sieć Lokalnych Centrów Usługowych, wokół których należy koncentrować lokalizację podstawowych usług, a także wskazać sieć ciągów pieszych i rowerowych umożliwiających najszybsze dotarcie do tych obiektów z odległości 800 m;
4. wyznaczyć sieć tras rowerowych na potrzeby obsługi ruchu turystycznego;
5. wyznaczyć sieć usług publicznych oraz zaplanować ich powiązanie z terenami mieszkaniowymi siecią ciągów pieszych i rowerowych w 800 metrowej ekwidystancie.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Przepisy ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (art. 5 ust. 6b) definiują obszar strategicznej interwencji (OSI) jako określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne.

W *Strategii* wskazane zostały dwa typy OSI:

OSI regionalne

Przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym przesądzają, że w strategii rozwoju gminy obligatoryjnie uwzględnia się OSI określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych względem nich działań. Obowiązek ten dotyczy rzecz jasna wyłącznie tych spośród OSI, w skład których zaliczona została dana gmina.

W uchwalonej 12 kwietnia 2021 r. *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 Dzierzgoń* został włączony do poniższych OSI:

1. **Regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych**, na który składają się prawne formy ochrony przyrody oraz korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i subregionalnym, pozwalające zapewnić odpowiednie warunki dla zachowania i odtwarzania bioróżnorodności.

Interwencja na rzecz tego typu obszarów opisana w strategii regionalnej oraz uszczegóławiające ją kierunki działań *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030* obejmuje m.in.:

- ochronę i poprawę stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni → Środowisko [KD 1.]; Życie [KD 7.];
- zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym → Środowisko [KD 3.];
- redukcję presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko → Środowisko [KD 1.];
- zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego → Życie [KD 6.];

- poprawę jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów → **Życie** [KD 5.; KD 6.; KD 7.]; **Ekonomia** [KD 3.];
- rozwój współpracy wszystkich interesariuszy w oparciu o modele zarządzania ruchem turystycznym → **Ekonomia** [KD 3.].

2. Zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych (miejskich), w tym ich obszarów funkcjonalnych (miejskich wraz z obszarami wiejskimi w strefach bezpośredniego oddziaływania miast), której elementem są tzw. **pozostałe ośrodki o znaczeniu ponadgminnym i lokalnym, w tym ośrodki gminne na obszarach wiejskich równoważące rozwój.**

Interwencja na rzecz tego typu obszarów opisana w strategii regionalnej oraz uszczegóławiające ją kierunki działań *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżgoń na lata 2023-2030* obejmuje m.in.:

- adaptację do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury → **Środowisko** [KD 3.];
- ochronę i poprawę stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni → **Środowisko** [KD 1.]; **Życie** [KD 7.];
- zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów → **Środowisko** [KD 4.];
- zagospodarowanie odpadów medycznych i weterynaryjnych, a także innych niebezpiecznych → **Środowisko** [KD 4.];
- zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym → **Środowisko** [KD 3.]; **Życie** [KD 9.];
- rozwój OZE, m.in. poprzez wzmacnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych → **Środowisko** [KD 2.]; **Życie** [KD 9.];
- poprawę jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach → **Środowisko** [KD 2.]; **Życie** [KD 9.];
- kształtowanie współodpowiedzialności mieszkańców za ich stan zdrowia → **Życie** [KD 4.];
- intensyfikację działań profilaktycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych i innych chorób zmiennych epidemiologicznie, w tym z wykorzystaniem potencjału pracodawców oraz NGO → **Życie** [KD 4.];

- rozwój usług e-zdrowia, w tym telemedycyny; → [Życie \[KD 4.\]](#);
- dostosowanie zasobów organizacyjnych ochrony zdrowia i ich funkcji do rzeczywistych potrzeb (kadry, usługi, infrastruktura, sprzęt medyczny) → [Życie \[KD 4.\]](#);
- deinstytucjonalizację usług zdrowotnych, zwłaszcza w psychiatrii i opiece długoterminowej → [Życie \[KD 4.\]](#);
- upowszechnianie opieki koordynowanej i środowiskowej oraz współdziałania opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych → [Życie \[KD 3.\]](#);
- rozbudowę szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili) → [Życie \[KD 9.\]](#);
- poprawę dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej → [Życie \[KD 2.\]](#);
- rozwój edukacji regionalnej i etnicznej → [Życie \[KD 2.\]](#);
- skuteczną i trwałą integrację imigrantów, w tym poprzez działania z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej → [Życie \[KD 1.; KD 3.\]](#);
- zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego → [Życie \[KD 6.\]](#);
- rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego → [Życie \[KD 6.\]](#); [Ludzie \[KD 2.\]](#);
- realizację kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych → [Życie \[KD 8.\]](#);
- rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej) → [Mobilność \[KD 2.\]](#);
- tabor niskoemisyjny, w tym zeroemisyjny → [Mobilność \[KD 2.\]](#);
- taryfowa, biletowa i organizacyjna integracja transportu publicznego → [Mobilność \[KD 2.\]](#);
- moderowanie popytu w indywidualnym transporcie samochodowym → [Mobilność \[KD 1.\]](#);
- kompleksową ofertę wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie) → [Ekonomia \[KD 4.\]](#);
- rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki (w szczególności ISP oraz branż kluczowych dla gospodarki regionu) → [Życie \[KD 2.\]](#); [Ekonomia \[KD 1.\]](#);
- poprawę dostępności i jakości oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3 → [Życie \[KD 2.\]](#);
- poprawę jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów → [Życie \[KD 6.; KD 7.\]](#); [Ekonomia \[KD 3.\]](#);
- zapewnienie efektywnego multimodalnego dostępu do portów w Gdańsku i w Gdyni oraz do kluczowych centrów logistycznych w regionie → [Mobilność \[KD 2.\]](#).

3. **Strefy wielofunkcyjne** obejmujące przede wszystkim obszary wiejskie i małe miasta, które z uwagi na specyfikę położenia geograficznego oraz relacje funkcjonalno-przestrzenne są obszarami funkcjonalnymi o zróżnicowanych uwarunkowaniach rozwojowych, odmiennych potencjałach i specyficznych barierach. Jedną ze stref wielofunkcyjnych zidentyfikowanych w strategii rozwoju województwa pomorskiego jest **obszar o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług - Wschodnie Powiśle**.

Interwencja na rzecz tego obszaru opisana w strategii regionalnej oraz uszczegóławiające ją kierunki działań *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030* obejmuje m.in.:

- adaptację do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury → Środowisko [KD 3.];
- ochronę i poprawę stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwoju terenów zieleni → Środowisko [KD 1.]; Życie [KD 7.];
- zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizację skali recyklingu odpadów → Środowisko [KD 4.];
- zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym → Środowisko [KD 3.]; Życie [KD 9.];
- redukcję presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko → Środowisko [KD 1.];
- rozwój OZE, m.in. poprzez wzmacnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych → Środowisko [KD 2.]; Życie [KD 9.];
- poprawę jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach → Środowisko [KD 2.]; Życie [KD 9.];
- poprawę dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej → Życie [KD 2.];
- rozwój edukacji regionalnej i etnicznej → Życie [KD 2.];
- zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego → Życie [KD 6.];
- rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego → Życie [KD 6.]; Ludzie [KD 2.];
- realizację kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych → Życie [KD 8.];

- rozwój sieci dróg → Mobilność [KD 3.].
- rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej) → Mobilność [KD 2.].
- wzmacnianie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych → Ekonomia [KD 1.; KD 3.];
- kompleksową ofertę wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie) → Ekonomia [KD 4.];
- rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki (w szczególności ISP oraz branż kluczowych dla gospodarki regionu) → Życie [KD 2.]; Ekonomia [KD 1.];
- poprawę jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów → Życie [KD 5.; KD 6.; KD 7.]; Ekonomia [KD 3.].

Interwencja podejmowana w ramach OSI - obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług: Wschodnie Powiśle oraz OSI - pozostałe ośrodki o znaczeniu ponadgminnym i lokalnym, w tym ośrodki gminne na obszarach wiejskich równoważące rozwój wymaga by w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne wskazać lokalizację przedsięwzięć zmierzających do:

- adaptacji gminy do zmian klimatu oraz wzrostu odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenia przed powodzią i suszą, w tym ochrony terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowania wód opadowych i roztopowych oraz rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury;
- redukcja presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko;
- ochrony i poprawy stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwoju terenów zieleni;
- zapobiegania powstawaniu odpadów, ponownego użycie oraz maksymalizacji skali recyklingu odpadów;
- zagospodarowania odpadów medycznych i weterynaryjnych, a także innych niebezpiecznych;
- zapewnienia wody pitnej dobrej jakości oraz rozwoju i unowocześniania gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym;
- rozwoju OZE, m.in. poprzez wzmacnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenia wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych;
- poprawy jakości powietrza, w tym eliminacji smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach;

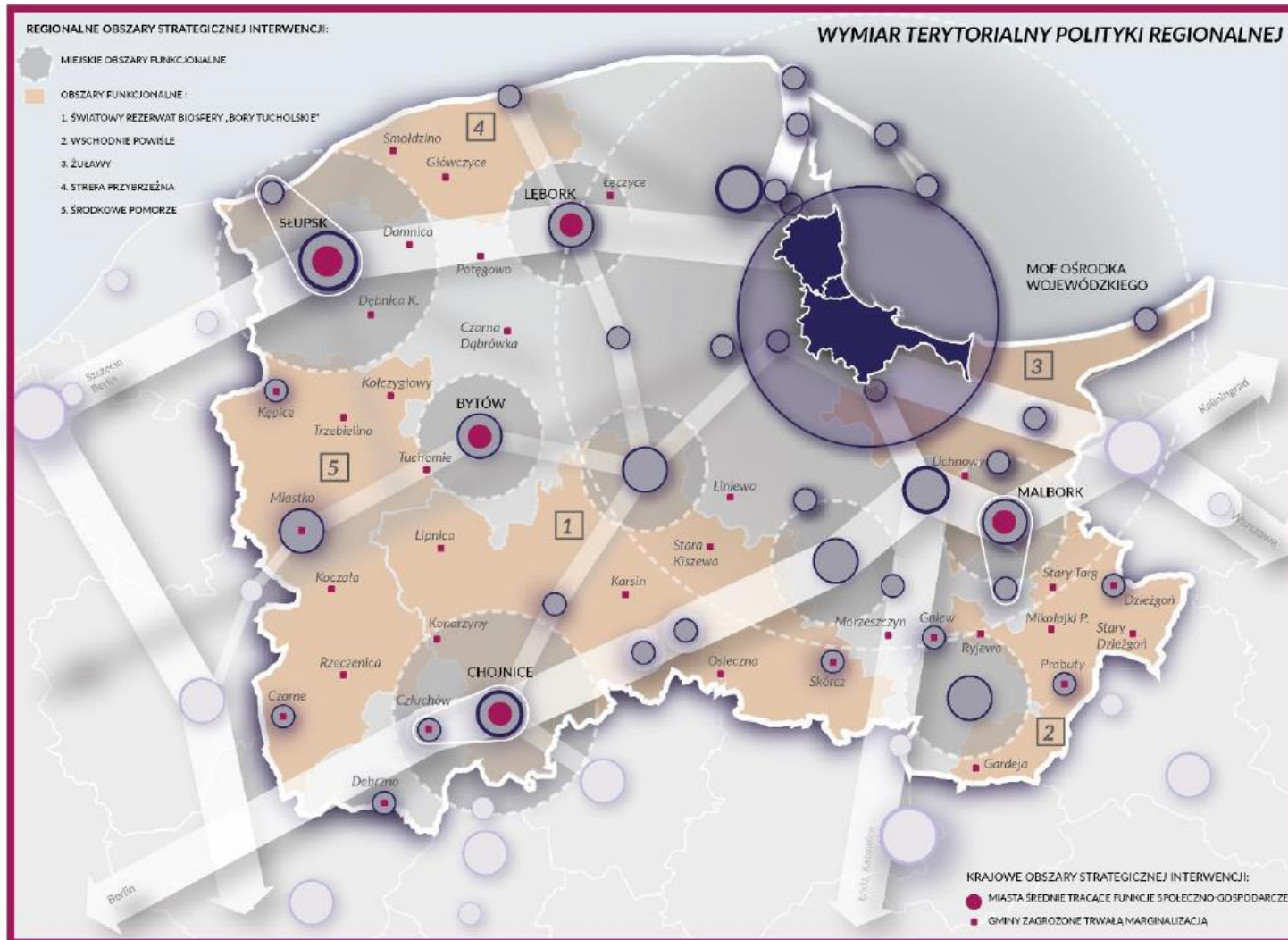
- rozbudowy szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili);
  - poprawy dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej;
  - zachowania i upowszechnienia dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego;
  - realizacji kompleksowych projektów rewitalizacyjnych;
  - rozwoju infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej);
  - rozwoju współdzielonych środków transportu;
  - stworzenia kompleksowej oferty wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie);
  - poprawy dostępności i jakości oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3;
  - poprawy jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów.
4. W *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030* uwzględnione zostały także obszary strategicznej interwencji zidentyfikowane w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2030 (z perspektywą do 2030 r.)* oraz *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*. W przypadku OSI zidentyfikowanych na szczeblu krajowym Dzierzgoń zaliczony został do tzw. **obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją**. Strategia regionalna wskazuje, że interwencja na rzecz tego typu OSI powinna przełamywać szereg niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych, w tym utrudniony dostęp do usług publicznych. Za istotny czynnik ograniczający możliwości rozwojowe tych obszarów uznano złą dostępność przestrzenną (transportową) przede wszystkim do ośrodka wojewódzkiego, ale także ośrodka regionalnego, determinującą brak możliwości efektywnego korzystania z bodźców rozwojowych, generowanych przez duże ośrodki miejskie [→ *Mobilność: KD 2.; KD 3.*]. Ponadto zwrócono uwagę, że ze względu na położenie większości gmin zakwalifikowanych do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w strefach przygranicznych z województwami sąsiednimi, działania rozwojowe w stosunku do tych obszarów powinny być istotnym elementem współpracy na szczeblu międzyregionalnym, dążącej do zmniejszenia dysproporcji rozwojowych.

Skuteczność interwencji podejmowanej w ramach **OSI – obszary zagrożone trwałą marginalizacją** wymaga by w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne wskazać lokalizację przedsięwzięć zmierzających do:

- poprawy dostępności usług publicznych, m.in. poprzez ich rozwój a docelowo integrację ich świadczenia oraz określenie lokalnych standardów ich dostępności;

- rozwijania i integrowania systemów transportu zbiorowego usprawniających połączenia między Dzierzgoniem, a innymi miastami, jak również wewnątrz obszaru gminy;
- uzupełnienia i dostosowania infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodno-kanalizacyjnej) i społecznej oraz modernizacji infrastruktury transportowej łączącej obszar gminy z lokalnymi, subregionalnymi i regionalnymi ośrodkami rozwoju;
- racjonalnego gospodarowania przestrzenią i zapobiegania konfliktom;
- dostosowania przestrzeni lokalnej lub wykorzystania istniejących uwarunkowań (np. przyrodniczych) do potrzeb zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego;
- działań na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska;
- tworzenia „miejsc trzecich” poza domem i pracą, pozwalających na kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności, komunikacji, powstawaniu oddolnych inicjatyw, kreowaniu lokalnych liderów oraz wzmacnianiu integracji społecznej.

Mapa 7. Wymiar terytorialny polityki regionalnej

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

OSI lokalne

Przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wskazują, że w strategii rozwoju gminy możliwe jest wskazanie obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy wraz z zakresem planowanych działań. W toku prac nad Strategią zidentyfikowane zostały następujące tego typu obszary:

1. Obszar rewitalizacji wskazany na podstawie ustawy o rewitalizacji

Obszar strategicznej interwencji obejmuje obszar rewitalizacji wyznaczony na podstawie uchwały nr XXIX/444/2022 Rady Miejskiej w Dzierzgoniu z dnia 29 września 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Zakres interwencji publicznej planowanej do realizacji w ramach OSI wyznaczają w szczególności następujące kierunki działania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*: **Życie** [KD 1.; KD 2.; KD 3.; KD 4.; KD 5.; KD 6.; KD 7.; KD 8.; KD 9.]; **Ludzie** [KD 2.; KD 3.]; **Środowisko** [KD 2.; KD3.]; **Ekonomia** [KD 1.]; **Mobilność** [KD 1.; KD 3.]; **Zarządzanie** [KD 1.].

Podejmowane interwencje wymagają by w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne wskazać:

- dokładną lokalizację wyznaczonego obszaru;
- miejsca spotkań i integracji na wyznaczonych terenach wymagające modernizacji i zagospodarowania przestrzeni publicznych (wspólnych);
- przestrzenie publiczne;
- wymagające uzupełnienia ciągi pieszo-rowerowe, ścieżki rowerowe i chodnik oraz drogi zwiększające bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów umożliwiające korzystanie z przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- bariery przestrzenne dla ruchu pieszego i rowerowego i miejsca niezbędne do budowy kładek pieszo-rowerowych czy organizacji bezpiecznych przejść dla pieszych na drogach;
- spójność przyjętych rozwiązań zawartych w *Gminnym Programie Rewitalizacji* z ustaleniami *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* i w przypadku jej braku dokonać aktualizacji Studium;
- obszary wyłączone z ruchu lub miejsca gdzie planuje się jego znaczące uspokojenie np. poprzez wprowadzenie strefy tempo 30;
- sposoby ochrony i eksponowania dziedzictwa kulturowego;
- możliwe formy wykorzystania przestrzeni publicznych jak też zabudowy w sąsiedztwie głównego placu miejskiego.

2. Obszary koncentracji działalności gospodarczej

Obszar strategicznej interwencji obejmuje teren koncentracji działalności gospodarczej w gminie Dzierzgoń.

Zakres interwencji publicznej planowanej do realizacji w ramach OSI wyznaczają w szczególności następujące kierunki działania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*: **Ekonomia** [KD 2.; KD 3.; KD 4.].

Podejmowane działania wymagają by w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne gminy:

- wskazać dokładną lokalizację wyznaczonego obszaru;
- precyzyjnie określić preferowany typ działalności gospodarczej;
- zakazać pełnego uszczelnienia terenów i nakazać stosowanie małej retencji i mikroretencji;
- wyznaczyć docelowy układ dróg dojazdowych, kluczowych ciągów pieszych i rowerowych;
- wskazać docelowy system ogrzewania budynków zlokalizowanych w obszarze oraz zapewnić korytarze przebiegu głównych sieci magistralnych oraz stacji redukcyjno-pomiarowych i/lub stacji transformatorowych.

3. Nowe dzielnice mieszkaniowe

Obszar strategicznej interwencji obejmuje tereny czterech nowych dzielnic mieszkaniowych: *Judyty, Promienna, Pogodna oraz Miasto-ogród Morany*.

Zakres interwencji publicznej planowanej do realizacji w ramach OSI wyznaczają w szczególności następujące kierunki działania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*: **Życie** [KD 1.; KD 2.; KD 4.; KD 5.; KD 6.; KD 7.; KD 9.]; **Środowisko** [KD 3.].

Podejmowane działania wymagają by w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne gminy:

- wskazać dokładną lokalizację wyznaczonych obszarów;
- jeśli jest to konieczne podzielić obszary na podobszary;
- określić charakter osiedli poprzez jednoznaczne wskazanie typu zabudowy (zabudowa jednorodzinna) również za pomocą parametrów architektonicznych (wysokość, intensywność zabudowy, wielkość działki, powierzchnia biologicznie czynna);
- wskazać sieć obiektów infrastruktury publicznej (obiekty kultury, infrastruktury sportowej i rekreacyjnej tj. boiska, siłownie, place zabaw, podstawowej opieki zdrowotnej, przedszkola, szkoły podstawowe) oraz zaplanować ich powiązanie z wyznaczonymi w ramach OSI *Nowe dzielnice mieszkaniowe* terenami

mieszkańcowi siecią ciągów pieszych i rowerowych w 800 metrowej ekwidystancie;

- zaprojektować błękitno-zieloną infrastrukturę oraz jej powiązania z terenami mieszkaniowymi, z uwzględnieniem zapisów *Strategii* w tym obszarów koncentracji tej infrastruktury;
- wskazać obszary zagrożone podtopieniami lub obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz ograniczyć rozwój i charakter zabudowy jeśli wpływ uszczelniania poszczególnych zlewni może stać się przyczyną podtapiania terenów poniżej lub powyżej terenu rozwojowego;
- zapisać politykę zwiększającą naturalną retencję wód poprzez m.in. wskazanie obszarów o różnym poziomie wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej i retencjonującej, wprowadzenie zakazu pełnego uszczelniania gruntów, realizację ogrodów deszczowych, nakazie budowy małych zbiorników retencyjnych, wprowadzenie mikroretencji;
- wskazać tereny na których prowadzone będą inwestycje związane z rozbudową gminnego zasobu mieszkaniowego;
- wskazać obszary przestrzeni publicznych przeznaczone do rozwoju oraz zaplanować ich powiązanie z terenami mieszkaniowymi siecią ciągów pieszych i rowerowych w 800 metrowej ekwidystancie.

4. Obszar wymagające ochrony krajobrazu

Obszar strategicznej interwencji obejmuje tereny wymagające ochrony krajobrazu.

Zakres interwencji publicznej planowanej do realizacji w ramach OSI wyznaczają w szczególności następujące kierunki działania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżoń na lata 2023-2030*: **Środowisko [KD 1.]**.

Podjęmowane działania wymagają by w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne gminy:

- wskazać dokładną lokalizację wyznaczonych obszarów;
- jeśli jest to konieczne podzielić obszary na podobszary;
- wskazać krajobrazy występujące na wyznaczonym obszarze, w tym lokalizację krajobrazów priorytetowych;
- wskazać preferowane lokalne formy architektoniczne zabudowy w obrębie wyznaczonych krajobrazów, jeśli dopuszcza się na tych terenach zabudowę;
- określić zakazy i nakazy w odniesieniu do elementów małej architektury, ogrodzeń, szyldów i reklam, infrastruktury telekomunikacyjnej;
- wskazać obszary wymagające przekształceń, integracji, rekompozycji, modernizacji.

5. Rekreacyjny Dzierzgoń

Obszar strategicznej interwencji obejmuje tereny wymagające działań zmierzających do rozwoju na tym terenie turystyki, szczególnie kwalifikowanej.

Zakres interwencji publicznej planowanej do realizacji w ramach OSI wyznaczają w szczególności następujące kierunki działania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*: **Ekonomia [KD 2.]**; **Życie [KD 5.; KD 6.; KD 7.]**; **Środowisko [KD 3.]**.

Podejmowane działania wymagają by w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, Strategii Rozwoju Turystyki* oraz innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne gminy:

- wskazać dokładną lokalizację wyznaczonych obszarów;
- jeśli jest to konieczne podzielić obszary na podobszary;
- wskazać obszary wymagające działań animujących, integrujących różne podmioty i określić działania o charakterze przestrzennym (mające wpływ na przestrzeń)
- wskazać nowe szlaki turystyczne, szczególnie jeśli będą łączyć istniejące atrakcje;
- wskazać nowe ścieżki rowerowe, tak by możliwe było tworzenie pętli, łączenie miasta Dzierzgoń z terenami rekreacyjnymi;
- wskazać miejsca aktywnego wypoczynku (np. parki, kąpieliska);
- powiązać wskazane tereny siecią ścieżek rowerowych;
- opracować koncepcję udostępnienia zasobów środowiska przyrodniczego, ze szczególnym uwzględnieniem walorów krajobrazowych (lokalizacja punktów widokowych);
- powiązać tereny z przystankami komunikacji autobusowej;
- uwzględnić w sieci ciągów pieszych i rowerowych miejsca przekroczenia rzeki Dzierzgoń;
- uwzględnić planowe działania na terenie gmin sąsiadujących, tworząc spójną koncepcję udostępnienia zasobów przyrodniczych.

6. Park linearny rzeki Dzierzgoń

Obszar strategicznej interwencji obejmuje tereny w sąsiedztwie rzeki Dzierzgoń wymagające działań zmierzających do utworzenia parku linearnego.

Zakres interwencji publicznej planowanej do realizacji w ramach OSI wyznaczają w szczególności następujące kierunki działania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*: **Życie [KD 7.]**; **Środowisko [KD 3.]**; **Ekonomia [KD 2.]**.

Podejmowane działania wymagają by w *Studium uwarunkowań i kierunków*

zagospodarowania przestrzennego gminy i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne gminy:

- wskazać dokładną lokalizację wyznaczonego obszaru w oparciu o przeprowadzoną analizę stanu własnościowego, uwarunkowania terenowe oraz istniejące w sąsiedztwie cieku zasoby przyrodnicze oraz kulturowe;
- jeśli jest to konieczne podzielić obszar na podobszary;
- opracować dla wskazanego terenu koncepcję funkcjonalno-przestrzenną,
- powiązać wskazany teren z terenami mieszkaniowymi położonymi w sąsiedztwie siecią ciągów pieszych, a jeśli będzie to możliwe to również rowerowych;
- opracować koncepcję ochrony i udostępnienia zasobów środowiska przyrodniczego w obrębie tego OSI;
- powiązać tereny OSI z przystankami komunikacji publicznej siecią ciągów pieszych oraz jeśli to możliwe rowerowymi;
- wskazać tereny położone wzdłuż parku, mogące pełnić w przypadku wystąpienia deszczy nawalnych funkcję przeciwpowodziową (suche zbiorniki retencyjne), a w pozostałych okresach pełnić funkcje rekreacyjne i przyrodnicze.

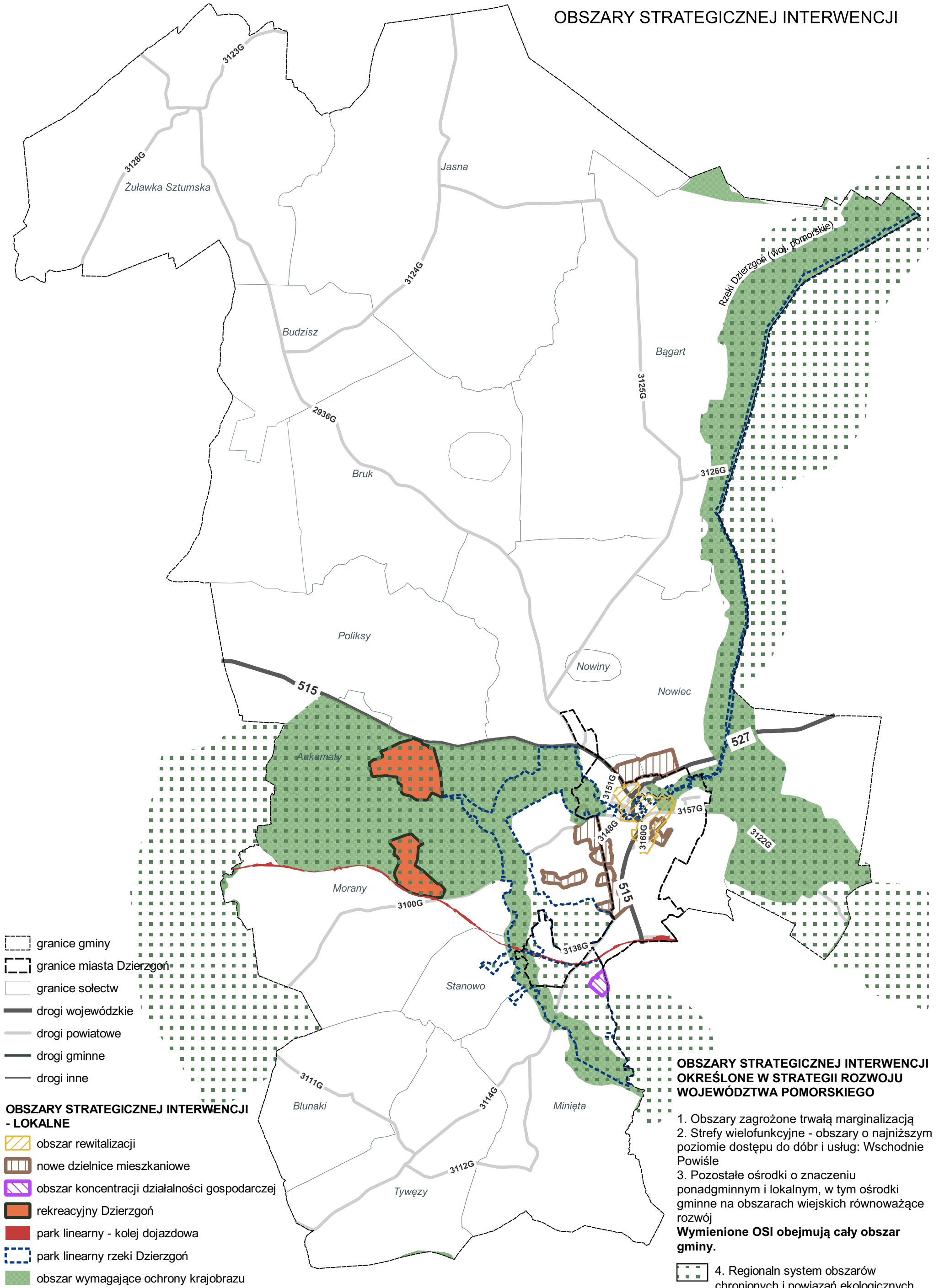
7. Park linearny - kolej dojazdowa

Obszar strategicznej interwencji obejmuje tereny w sąsiedztwie dawnej linii kolejowej wymagające działań zmierzających do utworzenia parku linearnego.

Zakres interwencji publicznej planowanej do realizacji w ramach OSI wyznaczają w szczególności następujące kierunki działania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżoń na lata 2023-2030*: [Życie \[KD 7.\]](#); [Ekonomia \[KD 2.\]](#).

Podejmowane działania wymagają by w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* i innych adekwatnych dokumentach kształtujących polityki przestrzenne gminy:

- wskazać dokładną lokalizację wyznaczonego obszaru w oparciu o przeprowadzoną analizę stanu własnościowego, uwarunkowania terenowe oraz istniejące w sąsiedztwie linii zasoby przyrodnicze oraz kulturowe;
- jeśli jest to konieczne podzielić obszar na podobszary;
- opracować dla terenów przylegających do linii koncepcję funkcjonalno-przestrzenną,
- powiązać wskazany teren z terenami mieszkaniowymi położonymi w sąsiedztwie siecią ciągów rowerowych;
- opracować koncepcję ochrony i udostępnienia zasobów środowiska przyrodniczego w sąsiedztwie tego OSI.

- granice gminy
- granice miasta Dzierżgoń
- granice sołectw
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- drogi inne

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI - LOKALNE

- obszar rewitalizacji
- nowe dzielnice mieszkaniowe
- obszar koncentracji działalności gospodarczej
- rekreacyjny Dzierżgoń
- park linearny - kolej dojazdowa
- park linearny rzeki Dzierżgoń
- obszar wymagające ochrony krajobrazu

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

1. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją
  2. Strefy wielofunkcyjne - obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług: Wschodnie Powiśle
  3. Pozostałe ośrodki o znaczeniu ponadgminnym i lokalnym, w tym ośrodki gminne na obszarach wiejskich równoważące rozwój
- Wymienione OSI obejmują cały obszar gminy.**
- 4. Regionaln system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Podstawowym zadaniem systemu realizacji *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030* jest stworzenie warunków wspierających efektywne oraz skuteczne osiągnięcie celów rozwojowych opisanych w tym dokumencie. Stąd też pojawia się konieczność wyposażenia *Strategii* w instrumentarium oraz procedury służące zarówno podejmowaniu inicjatyw wdrażających jej zapisy, jaki i stałemu, usystematyzowanemu i obiektywnemu monitorowaniu oraz ocenie ich skuteczności.

Zasady wdrażania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*

Zasady wdrażania *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030* definiują podstawowe wartości, którymi będą kierować się Samorząd Miasta i Gminy oraz jego partnerzy społeczni, gospodarczy i publiczni podejmując wszelkie działania na rzecz osiągnięcia celów rozwojowych Dzierzgonia. Dlatego też niniejsza *Strategia* realizowana będzie z poszanowaniem następujących zasad:

- **partnerstwa i współpracy** → zgodnie z którą w realizację celów rozwojowych Miasta i Gminy Dzierzgoń zaangażowane zostanie szerokie grono podmiotów publicznych i niepublicznych oraz mieszkańców, zaś współpraca w tym zakresie będzie opierać się na wzajemnym zaufaniu, zrozumieniu oraz dialogu;
- **rozwoju społecznie odpowiedzialnego** → zgodnie z którą beneficjentami procesów rozwojowych zachodzących w mieście i gminie będą wszyscy jej mieszkańcy;
- **zrównoważonego rozwoju** → zakładającej, że procesy rozwojowe generowane w związku z wdrażaniem *Strategii*, będą przebiegać z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, dzięki czemu możliwe będzie zaspokajanie podstawowych potrzeb obecnego oraz przyszłych pokoleń;
- **koncentracji tematycznej** → ukierunkowującej interwencję publiczną opisaną w *Strategii* na działania w największym stopniu przyczyniające się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz konkurencyjności gospodarczej Dzierzgonia;
- **zintegrowanego podejścia terytorialnego** → zakładającej przygotowanie i wdrażanie kompleksowej interwencji publicznej łączącej w sobie zróżnicowane typy działań oraz integrującej wymiary społeczny, gospodarczy, środowiskowy oraz przestrzenny rozwoju Dzierzgonia, dzięki czemu możliwe będzie skuteczniejsze wykorzystanie potencjałów miasta i gminy oraz rozwiązywanie problemów spowalniających ich harmonijny rozwój;
- **spójności** → zakładającej zgodność *Strategii* z dokumentami strategiczno-programowymi wyższego rzędu, w szczególności ze *Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030*.

Podmioty zaangażowane w realizację *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*

Samorząd Miasta i Gminy Dzierzgoń

Kluczową rolę w procesie wdrażania *Strategii* odgrywać będzie Samorząd Miasta i Gminy Dzierzgoń, co będzie odbywać się zarówno poprzez realizację samodzielnie lub wspólnie z partnerami działań przyczyniających się bezpośrednio do realizacji celów opisanych w tym dokumencie, jak również poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie tych działań, motywowanie partnerów *Strategii* do angażowania się w realizację jej celów, koordynację współpracy w wymiarze ponadlokalnym czy też poprzez rzecznictwo zorientowane na lokowanie w Dzierzgoniu prywatnych i publicznych inwestycji przyczyniających się do jego dalszego rozwoju.

Wiodącą rolę w tym zakresie odgrywać będzie Burmistrz Miasta i Gminy Dzierzgoń działający jako organ wykonawczym samorządu. Jego działania wspierane będą w szczególności przez zastępcę Burmistrza, skarbnika, Sekretarza Gminy, jak również poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego, gminne jednostki organizacyjne oraz spółki komunalne zwłaszcza poprzez realizację wynikających z zakresu ich zadań i kompetencji działań (przyjmujących formę projektów, inwestycji, inicjatyw itp.) służących osiągnięciu celów strategicznych. **Podmioty te zobowiązane są do systematycznego informowania Burmistrza, za pośrednictwem Sekretarza Gminy, o postępach (rzeczowych i finansowych) w zakresie podejmowanych działań na rzecz realizacji *Strategii*.**

Jednocześnie w celu zapewnienia sprawnej realizacji *Strategii* dopuszcza się możliwość powoływania przez Burmistrza zespołów zadaniowych.

Rada Miejska powadzić będzie nadzór i kontrolę nad działaniami Burmistrza związanymi z realizacją *Strategii*, co będzie odbywać się w szczególności poprzez:

- rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu i podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium z tego tytułu,
- uchwalanie rocznych budżetów miasta i gminy stanowiących podstawowy instrument realizacji celów strategicznych;
- rozpatrywanie raportu o stanie gminy i podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia wotum zaufania z tego tytułu,
- formułowanie przez radnych zapytań i interpelacji, o których mowa w *ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*.

Komitet Koordynujący Wdrażanie *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*

Komitet Koordynujący Wdrażanie *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030* stanowić będzie organ opiniotawczo-doradczy Burmistrza w zakresie działań związanych z wdrażaniem oraz monitorowaniem celów strategicznych określonych w tym dokumencie. W jego skład wejdą w szczególności przedstawiciele

lokalnej administracji samorządowej, Rady Miejskiej, mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz innych partnerów *Strategii*.

Skład, szczegółowe kompetencje oraz zasady funkcjonowania Komitetu określone zostaną zarządzeniem Burmistrza.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych względem *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżoń na lata 2023-2030*

Operacjonalizacji *Strategii* służyć będzie zintegrowany, hierarchiczny oraz spójny pod względem metodycznym pakiet dokumentów (programów i planów) wykonawczych oraz instrumentów wdrożeniowych. Mając na uwadze pożądane cechy tego systemu, każdy spośród tworzących go dokumentów musi:

1. posiadać zbliżoną strukturę, na którą będą składać się co najmniej⁴:
  - wnioski z istniejącej diagnozy lub diagnoza strategiczna,
  - cele oraz niezbędne do ich realizacji działania,
  - opis spodziewanych efektów interwencji,
  - system wskaźników,
  - potencjalne źródła finansowania,
  - zasady prowadzenia monitoringu i ewaluacji.
2. być spójny z celami określonymi w *Strategii*;
3. określać realizowane przez siebie kierunki działania wynikające ze *Strategii*, a także uszczegóławiać ich zakres nadając im tym samym operacyjny charakter;
4. identyfikować (tam gdzie to możliwe i uzasadnione) wymiar przestrzenny planowanych działań, ze szczególnym uwzględnieniem zidentyfikowanych w *Strategii* OSI;
5. wskazywać (jeśli jest to możliwe) projekty (zarówno o charakterze inwestycyjnym, jak i nieinwestycyjnym) niezbędne do realizacji celów w nim opisanych;
6. wskazywać podmiot (referat urzędu, gminną jednostkę organizacyjną, spółkę komunalną itp.) odpowiedzialny za jego realizację;
7. posiadać horyzont czasowy niewykraczający poza okres, na który uchwalona została *Strategia* (z wyjątkiem sytuacji, w których konieczność wyznaczenia dłuższego horyzontu czasowego wynika z przepisów prawa lub ze specyfiki obszaru zakresu tematycznego, do którego odnosi się interwencja opisana w dokumencie);
8. realizować zasadę partnerstwa i współpracy poprzez zapewnienie udziału partnerom *Strategii* w jego przygotowaniu, realizacji i monitorowaniu.

---

⁴ Zmiana struktury dokumentu dopuszczalna jest wyłącznie w sytuacji, gdy wynika to z przepisów prawa lub ze specyfiki obszaru (zakresu tematycznego), do którego odnosi się interwencja w nim opisana.

Ze względu na ramowy charakter niniejszych wytycznych dopuszcza się możliwość opracowania specjalnej procedury służącej ich uszczegółowieniu.

Niniejsze wytyczne znajdą zastosowanie w szczególności w odniesieniu do dokumentów opracowanych po uchwaleniu przez Radę Miejską *Strategii*. W przypadku dokumentów przyjętych wcześniej przeprowadzona zostanie analiza stopnia ich zgodności z wytycznymi. Jej wynikiem będzie określenie zasadności oraz wymaganego zakresu zmian i modyfikacji niezbędnych do wprowadzenia w celu uzyskania spójności ze *Strategią*. Zmiany w tych dokumentach wprowadzane będą stopniowo, zaś przyjęcie *Strategii* nie powoduje obowiązku ich natychmiastowej aktualizacji.

W celu realizacji *Strategii*, w tym zwłaszcza działań (projektów, przedsięwzięć, inicjatyw) wymagających zawierania partnerstw zarówno z podmiotami sektora publicznego, jak i prywatnego, Samorząd Miasta i Gminy wyraża gotowość do korzystania z innych instrumentów polityki rozwoju, w tym zwłaszcza:

- strategii rozwoju ponadlokalnego (o której mowa w przepisach *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*),
- innych instrumentów terytorialnych (o których mowa w tzw. *rozporządzeniu ogólnym na lata 2021-2027*) oraz
- porozumienia terytorialnego (o którym mowa w *ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*).

Podsystem monitorowania i ewaluacji *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030*

Przebieg wdrażania *Strategii* będzie monitorowany zgodnie z procedurą przewidzianą dla sporządzenia raportu o stanie gminy. Przepisy *ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* zobowiązują burmistrza do przedstawiania organowi stanowiącemu najpóźniej w terminie 31 maja każdego roku raportu będącego podsumowaniem jego działalności w roku poprzednim, obejmującego w szczególności realizację polityk, programów, strategii oraz uchwał rady.

Mając na uwadze powyższe wymogi, jak również dążąc do pełnego zilustrowania postępów we wdrażaniu *Strategii* oraz dynamiki zmian zachodzących w Dzierzgoniu wskutek tego procesu, opis sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej miasta i gminy zamieszczany w raporcie będzie każdorazowo odnosił się nie tylko do roku poprzedniego, ale również (tam gdzie będzie to możliwe, m.in. ze względu na dostępność danych) będzie uwzględniał co najmniej trzyletnią perspektywę.

Raport będzie przedstawiany Radzie Miejskiej w trakcie tej samej sesji, co sprawozdanie z wykonania budżetu w roku ubiegłym. Dzięki temu radni oraz mieszkańcy uzyskają kompletną informację dotyczącą interwencji publicznej realizowanej w oparciu o zapisy *Strategii*, która będzie odnosić się do jej wymiaru rzeczowego i finansowego.

Strategia poddawana będzie również procedurze ewaluacji, rozumianej jako systematyczna i obiektywna ocena zawartych w niej założeń, procesu jej realizacji oraz uzyskiwanych rezultatów, pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności i użyteczności podjętych działań. Tym samym ewaluacja będzie dostarczać rzetelnych i przydatnych informacji o *Strategii* oraz przebiegu jej wdrażania, wspierając w ten sposób proces decyzyjny oraz współdziałanie wszystkich podmiotów zaangażowanych w jej realizację. Ewaluacja realizowana będzie przez niezależny podmiot zewnętrzny, zaś zebrane w jej wyniku wnioski, zalecenia i rekomendacje publikowane będą w formie ogólnodostępnego raportu.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o *zasadach prowadzenia polityki rozwoju* projekt *Strategii* poddany został uprzedniej ocenie trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności jej realizacji (ewaluacja *ex-ante*).

Na kolejnych etapach wdrażania *Strategii* planuje się przeprowadzenie:

- **ewaluacji on-going**, która zostanie zrealizowana co najmniej raz w trakcie wdrażania *Strategii*, zaś jej zasadniczym celem będzie udzielenie odpowiedzi na pytania czy i w jakim zakresie cele określone w tym dokumencie są realizowane oraz jaki wpływ krótko- i średnioterminowe proces ten wywiera na rozwój społeczno-gospodarczy Dzierzgonia;
- **ewaluacji ex-post**, planowanej po zakończeniu wdrażania *Strategii*, koncentrującej się na ocenie stopnia realizacji założonych w *niej* celów, skuteczności wykorzystywanych na potrzeby ich osiągnięcia instrumentów i mechanizmów oraz identyfikacji efektów długookresowych interwencji publicznej realizowanej na podstawie jej zapisów.

RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Precyzyjne określenie wysokości środków finansowych na realizację *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030* jest zadaniem trudnym, zarówno z powodu kompleksowego charakteru opisanych w tym dokumencie działań, jak również ze względu na wielość podmiotów, których aktywności będą przyczyniać się do osiągnięcia przyjętych celów strategicznych. Doprecyzowanie wartości środków przeznaczanych na ten cel następować będzie na kolejnych etapach operacjonalizacji *Strategii*, w tym zwłaszcza w trakcie tworzenia dokumentów względem niej wykonawczych oraz wynikających z nich konkretnych zadań inwestycyjnych.

W kontekście realizacji *Strategii* kluczowego znaczenia nabiera proces tworzenia planów finansowych gminy. Zapisy *Strategii* odnoszące się do poszczególnych działań będą stanowić wskazówkę dla opracowania kolejnych rocznych budżetów oraz wieloletniej prognozy finansowej Dzierzgonia. W ten sposób stworzony zostanie mechanizm wiążący kierunkowe zapisy *Strategii* z wydatkami budżetu gminy, tak aby planowane do realizacji inwestycje stanowiły odzwierciedlenie celów strategicznych przyjętych w perspektywie 2030 roku.

Do finansowania zadań wynikających ze *Strategii* wykorzystany zostanie również potencjał spółek, w których udziały posiada Samorząd Miasta i Gminy Dzierzgoń.

Realizacja części działań ujętych w *Strategii* będzie wymagała pozyskania środków zewnętrznych, w tym zwłaszcza pochodzących z budżetów Państwa, Samorządu Województwa Pomorskiego, Samorządu Powiatu Sztumskiego oraz Unii Europejskiej. Wdrożenie projektów wpisujących się w cele *Strategii* będzie w znacznym stopniu zależeć od skuteczności Samorządu w pozyskiwaniu tego rodzaju finansowania. W kontekście funduszy europejskich jako potencjalnego źródła finansowania realizacji *Strategii*, należy mieć na uwadze, że jej horyzont czasowy wykracza poza perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021-2027, w związku z czym jej realizacja będzie finansowana także ze środków pochodzących z kolejnego wieloletniego budżetu europejskiego, którego wdrażanie najprawdopodobniej rozpocznie się od dnia 1 stycznia 2028 r.

Źródłem finansowania *Strategii* nie będą wyłącznie środki o charakterze publicznym. Z punktu widzenia skuteczności realizacji założonych w tym dokumencie celów rozwojowych Dzierzgonia kluczowego znaczenia nabiera potrzeba włączania w ten proces również podmiotów prywatnych oraz pozostających w ich dyspozycji zasobów.

Mając na uwadze powyższe, wśród zasadniczych źródeł finansowania realizacji *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030* wskazać należy:

- Budżet Miasta i Gminy Dzierzgoń;
- Budżet Samorządu Powiatu Sztumskiego;
- Budżet Państwa;
- Budżet UE, w tym zwłaszcza środki dystrybuowane poprzez:

- Program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027,
- programy krajowe na lata 2021-2027,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027,
- Krajowy Plan Odbudowy,
- fundusze europejskie przyznane Polsce w ramach wieloletniej perspektywy finansowej począwszy od roku 2028;
- programy zarządzane bezpośrednio przez Komisję Europejską w latach 2021-2027 oraz po 2027 roku;
- Budżet Samorządu Województwa Pomorskiego;
- inne krajowe źródła publiczne, w tym środki pozostające w dyspozycji poszczególnych ministrów resortowych, Wojewody Pomorskiego oraz funduszy celowych (np. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej);
- inne środki pochodzące ze źródeł zagranicznych (m.in. Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, fundusze Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Banku Światowego);
- środki prywatne.

POWIĄZANIA STRATEGII Z DOKUMENTAMI OPRACOWANYMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM, REGIONALNYM I PONADLOKALNYM

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030 oraz opisana w niej interwencja publiczna są w pełni spójne z celami i działaniami rozwojowymi opisanymi w dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym oraz obowiązującą strategią rozwoju województwa pomorskiego. Tym samym dokument ten staje się pełnoprawnym elementem wieloszczeblowego systemu zarządzania rozwojem Polski. Dzięki temu możliwe będzie wykorzystanie synergii działań podejmowanych na różnych poziomach zarządzania – krajowym, regionalnym i lokalnym – oraz stworzenie warunków współpracy administracji publicznej z partnerami społecznymi i gospodarczymi.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o *samorządzie gminnym* strategia rozwoju gminy musi być spójna z obowiązującą strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego obejmującą tę gminę (art. 10e ust. 2). Projekt strategii rozwoju gminy podlega opiniowaniu przez zarząd województwa w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie zasad kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa (art. 10f ust. 2)⁵. Przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* nie formułują procedury, w toku której opiniowana jest spójność strategii rozwoju gminy ze strategią rozwoju ponadlokalnego. Tym samym podmiotem odpowiedzialnym za zachowanie tejże spójności jest podmiot przygotowujący strategię rozwoju gminy.

W niniejszej części *Strategii* przedstawione zostały wyniki analizy spójności wyznaczonych w tym dokumencie celów i kierunków działania z celami rozwojowymi wyznaczonymi w obowiązujących dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym i regionalnym. Treści zilustrowane w tabeli nr 13 jednoznacznie wskazują na spójność *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030* z:

- *Strategią terytorialną Partnerstwa – Obszar Funkcjonalny „Wschodnie Powiśle”*, dokument ten nie jest strategią rozwoju ponadlokalnego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym*, niemniej jednak ze względu na rangę kwestii podnoszonych na jego kartach został on włączony do niniejszej analizy spójności. *Strategia terytorialna Partnerstwa Obszar Funkcjonalny „Wschodnie Powiśle”*, definiuje kluczowe wyzwania dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru Partnerstwa, wynikające z istniejących uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, środowiskowych i infrastrukturalnych, będące podstawą jego konkurencyjności. Celem

⁵ W Uchwale Nr 438/448/23 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 25 kwietnia 2023 r. wskazano, że obowiązująca Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (SRWP 2030) obecnie nie zawiera ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Tym samym Zarząd Województwa uznał, że nie ma podstaw do wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia powyższych ustaleń i rekomendacji w projekcie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030. Jednocześnie Zarząd pozytywnie zaopiniował projekt Strategii z SRWP 2030.

dokumentu jest określenie pożądaných kierunków rozwojowych Partnerstwa, mających na celu poprawę jakości życia jego mieszkańców.

- *Strategię Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030*, będącej głównym planem rozwojowym województwa pomorskiego, określającym kierunki oraz priorytety jego rozwoju w perspektywie 2030 roku. W toku prac nad strategią regionalną jej projekt uzyskał pozytywną opinię ministra właściwego ds. polityki regionalnej w zakresie zgodności ze średniookresową strategią rozwoju kraju. Tym samym uzasadnione staje się przyjęcie założenia, zgodnie, z którym uzyskanie spójności *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżgoń na lata 2023-2030* ze strategią rozwoju regionu, będzie równoznaczne z osiągnięciem spójności także z dokumentami strategicznym przygotowanymi na szczeblu centralnym.
- *Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 r.)* (dalej SOR), przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., pełniącą funkcję średniookresowej strategii rozwoju kraju. SOR jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej, określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030, jak również nowy model rozwoju oparty o rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Głównym celem SOR jest „tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”;
- *Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030* (dalej KSRR 2030), będącą podstawowym dokumentem strategicznym określającym politykę regionalną państwa. W KSRR 2030 odzwierciedlone zostały zapisy SOR określone w obszarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinny podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. Zgodnie z zapisami KSRR 2030 głównym celem polityki regionalnej jest „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”.

Tabela 13. Analiza spójność celów Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030 z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY DZIERZGOŃ NA LATA 2023-2030	STRATEGIA TERYTORIALNA PARTNERSTWA – OBSZAR FUNKCJONALNY „WSCHODNIE POWIŚLE”				STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2030			STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)				KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030		
Kierunek działania	Cel strategiczny A	Cel strategiczny B	Cel strategiczny C	Cel strategiczny D	Trwałe bezpieczeństwo	Otwarta wspólnota regionalna	Odporna gospodarka	Cel szczegółowy I	Cel szczegółowy II	Cel szczegółowy III	Obszary wpływające na osiągnięcie celów SOR	Cel szczegółowy 1.	Cel szczegółowy 2.	Cel szczegółowy 3.
LUDZIE														
CEL STRATEGICZNY I: AKTYWNA I ZAANGAŻOWANA LOKALNA WSPÓLNOTA NAJWIĘKSZYM POTENCJAŁEM ROZWOJOWYM MIASTA I GMINY														
Sprawny system komunikacji z mieszkańcami						CO 2.2.			Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie		Obszar: Kapitał ludzki i społeczny		Kierunek interwencji 2.1.	Kierunek interwencji 3.3.
Aktywna i zaangażowana wspólnota lokalna						CO 2.2.			Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie	Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem	Obszar: Kapitał ludzki i społeczny		Kierunek interwencji 2.1.	Kierunek interwencji 3.3.
Organizacje pozarządowe wspierające rozwój Dzierzgonia						CO 2.2.					Obszar: Kapitał ludzki i społeczny			Kierunek interwencji 3.3.
Dzierzgoński budżet partycypacyjny						CO 2.2.			Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie				Kierunek interwencji 2.1.	Kierunek interwencji 3.3.
ŻYCIE														
CEL STRATEGICZNY II: DZIERZGOŃ MIEJSCEM DOBREGO ŻYCIA														
Skuteczne zarządzanie zmianą demograficzną						CO 2.2.			Obszar: Spójność społeczna			Kierunek interwencji 1.3.	Kierunek interwencji 2.1.	
Usługi opiekuńcze i edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży		CO I				CO 2.1.	CO 3.2.				Obszar: Kapitał ludzki i społeczny		Kierunek interwencji 2.1.	
Skutecznie adresowana pomoc społeczna		CO II				CO 2.2.			Obszar: Spójność społeczna				Kierunek interwencji 2.1.	
Zdrowi mieszkańcy					CO 1.3.				Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie		Obszar: Kapitał ludzki i społeczny		Kierunek interwencji 2.1.	
Aktywni fizycznie mieszkańcy					CO 1.3.				Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie				Kierunek interwencji 1.5.	
Kulturalny Dzierzgoń			CO IV			CO 2.3.	CO 3.3.		Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie		Obszar: Kapitał ludzki i społeczny		Kierunek interwencji 2.1.	
Miejsca spotkań i wypoczynku			CO III			CO 2.3.	CO 3.3.		Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie			Kierunek interwencji 1.4.		
			CO IV									Kierunek interwencji 1.5.		
Kompleksowa i skuteczna rewitalizacja						CO 2.3.			Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie			Kierunek interwencji 1.3.	Kierunek interwencji 1.4.	
Dostępna infrastruktura komunalna	CO II			CO II	CO 1.4.				Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie			Kierunek interwencji 1.5.		
ŚRODOWISKO														
CEL STRATEGICZNY III: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ZWIĘKSZAJĄCY ODPORNOŚĆ MIASTA I GMINY NA ZMIANY KLIMATU														
Walory przyrodnicze zasobem rozwojowym Dzierzgonia					CO 1.1.						Obszar: Środowisko	Kierunek interwencji 1.3.		
Czyste i zdrowe powietrze	CO I				CO 1.2.						Obszar: Środowisko	Kierunek interwencji 1.4.		
Zrównoważone gospodarowanie zasobami wody					CO 1.1.						Obszar: Środowisko	Kierunek interwencji 1.5.		
Gospodarka cyrkularna	CO I				CO 1.1.						Obszar: Środowisko	Kierunek interwencji 1.4.		

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY DZIERZGOŃ NA LATA 2023-2030	STRATEGIA TERYTORIALNA PARTNERSTWA – OBSZAR FUNKcjONALNY „WSCHODNIE POWIŚLE”				STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2030			STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)				KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030		
Kierunek działania	Cel strategiczny A	Cel strategiczny B	Cel strategiczny C	Cel strategiczny D	Trwałe bezpieczeństwo	Otwarta wspólnota regionalna	Odporna gospodarka	Cel szczegółowy I	Cel szczegółowy II	Cel szczegółowy III	Obszary wpływające na osiągnięcie celów SOR	Cel szczegółowy 1.	Cel szczegółowy 2.	Cel szczegółowy 3.
MOBILNOŚĆ														
CEL STRATEGICZNY IV: SYSTEM TRANSPORTOWY UMOŻLIWIĄCY SPRAWNE I BEZPIECZNE PODRÓŻOWANIE														
Warunki dla aktywnej mobilności				CO I						Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie		Obszar: Transport	Kierunek interwencji 1.5.	
Dostępność komunikacyjna				CO I			CO 3.4.			Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie		Obszar: Transport	Kierunek interwencji 1.5.	
Bezpieczeństwo komunikacyjne				CO I						Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie		Obszar: Transport	Kierunek interwencji 1.5.	
EKONOMIA														
CEL STRATEGICZNY V: ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA I GMINY BAZUJĄCY NA LOKALNYCH SPECJALIZACJACH														
Lokalne zasoby rynku pracy							CO 2.2.	CO 3.2.		Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie			Kierunek interwencji 1.3.	
Wykorzystanie potencjału turystyki na rzecz rozwoju lokalnej gospodarki			CO II				CO 2.3.	CO 3.3.		Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie			Kierunek interwencji 2.1.	
Dywersyfikacja lokalnej gospodarki			CO I					CO 3.1.	Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa	Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie			Kierunek interwencji 2.2.	
Przestrzeń inwestycji			CO V					CO 3.1.		Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie			Kierunek interwencji 2.2.	
ZARZĄDZANIE														
CEL STRATEGICZNY VI: LOKALNA ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA EFEKTYWNIEM I SKUTECZNIE ŚWIADZĄCA USŁUGI NA RZECZ MIESZKAŃCÓW ORAZ ZARZĄDZAJĄCA PROCESAMI ROZWOJOWYM														
Wysoka jakość i dostępność usług publicznych świadczonych przez Urząd Miejski oraz jednostki organizacyjne										Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie				Kierunek interwencji 3.1.
Wzmacnianie potencjału kadrowego lokalnej administracji										Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie	Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem			Kierunek interwencji 3.1.
Sprawna i efektywna administracja lokalna – w kierunku miasta inteligentnego										Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie	Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem			Kierunek interwencji 3.3.
Finansowanie rozwoju										Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie	Obszar: Finanse publiczne			Kierunek interwencji 3.4.
Zarządzanie rozwojem										Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie	Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem			Kierunek interwencji 3.1.

LEGENDA		
STRATEGIA TERYTORIALNA PARTNERSTWA – OBSZAR FUNKCJONALNY „WSCHODNIE POWIŚLE”		
Cel strategiczny A	Czyste środowisko i zwiększanie udziału energii produkowanej z czystych i odnawialnych źródeł	
	Cel operacyjny I	Poprawa stanu środowiska oraz środowiskowych warunków życia
	Cel operacyjny II	Skanalizowanie centrów wsi i budowa lokalnych czyszczalni ścieków
Cel strategiczny B	Kształtowanie tożsamości kulturowej i budowanie infrastruktury społecznej oraz wspieranie aktywności i edukacji kształtującej kompetencje w zakresie zrównoważonego rozwoju i przedsiębiorczości	
	Cel operacyjny I	Promocja postaw przedsiębiorczych oraz kształtowanie kompetencji z zakresu praktycznego prowadzenia biznesu wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Wschodniego Powiśla
	Cel operacyjny II	Zwiększenie dostępności, poszerzenie oferty i podniesienie jakości usług społecznych świadczonych mieszkańcom obszaru Partnerstwa
Cel strategiczny C	Gospodarka oparta na endogennym potencjale tworząca atrakcyjne miejsca pracy	
	Cel operacyjny I	Rozwój instytucji otoczenia biznesu
	Cel operacyjny II	Stworzenie oferty turystycznej
	Cel operacyjny III	Rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej
	Cel operacyjny IV	Rewaloryzacja i upowszechnianie obiektów dziedzictwa kulturowego
	Cel operacyjny V	Zwiększenie liczby gospodarstw ekologicznych i produktów regionalnych
Cel strategiczny D	Ograniczenie wykluczenia transportowego i cyfrowego	
	Cel operacyjny I	Modernizacja sieci dróg gminnych i powiatowych zapewniających zintegrowanie komunikacyjne obszaru partnerstwa
	Cel operacyjny II	Ogólnodostępny szerokopasmowy Internet
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2030		
Cel strategiczny 1.	Trwałe bezpieczeństwo	
	Cel operacyjny 1.1.	Bezpieczeństwo środowiskowe
	Cel operacyjny 1.2.	Bezpieczeństwo energetyczne
	Cel operacyjny 1.3.	Bezpieczeństwo zdrowotne
	Cel operacyjny 1.4.	Bezpieczeństwo cyfrowe
Cel strategiczny 2.	Otwarta wspólnota regionalna	
	Cel operacyjny 2.1.	Fundamenty edukacji
	Cel operacyjny 2.2.	Wrażliwość społeczna
	Cel operacyjny 2.3.	Kapitał społeczny
	Cel operacyjny 2.4.	Mobilność
Cel strategiczny 3.	Odporna gospodarka	
	Cel operacyjny 3.1.	Pozycja konkurencyjna
	Cel operacyjny 3.2.	Rynek pracy
	Cel operacyjny 3.3.	Oferta turystyczna i czasu wolnego
	Cel operacyjny 3.4.	Integracja z globalnym systemem transportowym
STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)		
Cel szczegółowy I	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	
	Obszar	Reindustrializacja
	Obszar	Rozwój innowacyjnych firm
	Obszar	Małe i średnie przedsiębiorstwa
	Obszar	Kapitał dla rozwoju
	Obszar	Ekspansja zagraniczna
Cel szczegółowy II	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	
	Obszar	Spójność społeczna
	Obszar	Rozwój zrównoważony terytorialnie
Cel szczegółowy III	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	

	Obszar	Prawo w służbie obywatelom i gospodarce
	Obszar	Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem
	Obszar	E-państwo
	Obszar	Finanse publiczne
	Obszar	Efektywność wykorzystania środków UE
	Obszary wpływające na osiągnięcie celów strategii	
	Obszar	Kapitał ludzki i społeczny
	Obszar	Cyfryzacja
	Obszar	Energia
	Obszar	Środowisko
	Obszar	Bezpieczeństwo narodowe
KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030		
Cel szczegółowy 1.	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	
	Kierunek interwencji 1.1.	Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo
	Kierunek interwencji 1.2.	Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze
	Kierunek interwencji 1.3.	Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska
	Kierunek interwencji 1.4.	Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
	Kierunek interwencji 1.5.	Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów
Cel szczegółowy 2.	Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	
	Kierunek interwencji 2.1.	Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
	Kierunek interwencji 2.2.	Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym
	Kierunek interwencji 2.3.	Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach
Cel szczegółowy 3.	Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	
	Kierunek interwencji 3.1.	Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem
	Kierunek interwencji 3.2.	Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym
	Kierunek interwencji 3.3.	Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych
	Kierunek interwencji 3.4.	Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej

LOKALNA GOSPODARKA WODNA W KONTEKŚCIE ZAPISÓW STRATEGII

W Strategii uwzględniono zaktualizowany Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP). Miasto i gmina Dzierzgoń znajdują się w regionie wodnym Dolnej Wisły, na którym obowiązuje Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły opublikowany Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (Dz.U. 2022, poz. 2739).

Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te prowadzić będą m.in. do obniżenia strat powodziowych.

Realizując Strategię organy gminy uwzględniać będą zapisy Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, w szczególności podejmowane będą działania w obrębie poszczególnych JCWP opisane w Tabeli nr 14.

Tabela 14. Działania dla cieków zlokalizowanych na terenie Gminy Dzierzgoń

Kod JCWP	Presja	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy
RW200005499	Gospodarka komunalna	budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Dzierzgoń	budowa 1,38 km sieci kanalizacyjnej
RW200005499	Gospodarka komunalna	regularny wywóz nieczystości płynnych	regularny wywóz nieczystości płynnych
RW200005499	Gospodarka komunalna	budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących	budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
RW200005499	Gospodarka komunalna	kontrola postępowania z zakresie oczyszczania ścieków przez przedsiębiorstwa z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata	przeprowadzenie kontroli
RW200005499	Gospodarka komunalna	kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata	przeprowadzenie kontroli

Kod JCWP	Presja	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy
RW200005499	Działania organizacyjno-prawne i edukacyjne	weryfikacja Programu ochrony środowiska dla gminy	przeprowadzenie weryfikacji Programu ochrony środowiska dla gminy w zakresie ograniczania emisji do atmosfery wielopierścieniowych węglowodorów
RW2000175245	Gospodarka komunalna	budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Dzierzgoń	budowa 0,68 km sieci kanalizacyjnej
RW2000175245	Gospodarka komunalna	regularny wywóz nieczystości płynnych	regularny wywóz nieczystości płynnych
RW2000175245	Gospodarka komunalna	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków
RW2000175245	Gospodarka komunalna	budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących	budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
RW20001754356	Gospodarka komunalna	regularny wywóz nieczystości płynnych	regularny wywóz nieczystości płynnych
RW20001754356	Gospodarka komunalna	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków
RW20001754356	Gospodarka komunalna	budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących	budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących

Źródło: opracowanie własne na podstawie aktualizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

SPISY

Spis tabel

Tabela 1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "LUDZIE"	8
Tabela 2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "ŻYCIE"	9
Tabela 3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "ZARZĄDZANIE"	13
Tabela 4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "MOBILNOŚĆ"	15
Tabela 5. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "ŚRODOWISKO"	16
Tabela 6. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w obszarze "EKONOMIA"	17
Tabela 7. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "LUDZIE"	26
Tabela 8. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "ŻYCIE"	33
Tabela 9. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "ŚRODOWISKO"	39
Tabela 10. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "MOBILNOŚĆ"	43
Tabela 11. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "EKONOMIA"	47
Tabela 12. Wskaźniki realizacji celu strategicznego dla obszaru "ZARZĄDZANIE"	52
Tabela 13. Analiza spójności celów Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżoń na lata 2023-2030 z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi	95
Tabela 14. Działania dla cieków zlokalizowanych na terenie Gminy Dzierżoń	99

Spis map

Mapa 1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	61
Mapa 2. Dzierżoń miejscem dobrego życia	64
Mapa 3. System transportowy umożliwiający sprawne i bezpieczne podróżowanie	66
Mapa 4. Zrównoważony rozwój zwiększający odporność miasta i gminy na zmiany klimatu 1	68
Mapa 5. Zrównoważony rozwój zwiększający odporność miasta i gminy na zmiany klimatu 2	69
Mapa 6. Rozwój gospodarczy miasta i gminy bazujący na lokalnych specjalizacjach	71
Mapa 7. Wymiar terytorialny polityki regionalnej	79
Mapa 8. Obszary strategicznej interwencji	85

Spis rysunków

Rysunek 1. Obszary Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżoń na lata 2023-2030	19
Rysunek 2. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżoń na lata 2023-2030	20
Rysunek 3. Kierunki działania i działania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierżoń na lata 2023-2030	20
Rysunek 4. Schemat budowy polityki przestrzennej	54

Spis wykresów

Wykres 1. Ruch naturalny w gminie Dzierżoń w latach 1995-2020 i jego prognoza do 2030 r.	56
Wykres 2. Ludność gminy Dzierżoń w latach 1995-2020 i jej prognoza do 2030 r.	56

Uzasadnienie

„Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030” jest istotnym dokumentem określającym plany rozwoju lokalnego i określa kluczowe kierunki rozwoju gminy Dzierzgoń.

Strategia definiuje atuty i wyzwania wynikające z uwarunkowań rozwoju, wskazuje wizję, cele strategiczne oraz kierunki działań wyznaczone do realizacji w okresie jej obowiązywania. Tak zaprojektowane ramy logiczne strategii zyskały wymiar terytorialny w postaci wyodrębnionych stref funkcjonalno-przestrzennych, które stanowią instrument integracji planowania strategicznego gminy z dokumentami planistycznymi. Strategia jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania i stanowi podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe długookresowej polityki rozwoju gminy.

„Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030” pozwala określić najbardziej efektywne działania gwarantujące skuteczny rozwój całego obszaru, co bezpośrednio wpływa na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości oraz powstanie nowych inicjatyw społecznych. Strategia wpływa również na budowę wizerunku gminy Dzierzgoń, która jest także źródłem informacji dla grona podmiotów gospodarczych, społecznych, inwestorów i mieszkańców.

Prace związane z opracowaniem prezentowanego dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030” rozpoczęto w 2022 r. Zarządzeniem Burmistrza Dzierzgonia nr 960/2022 z dnia 29 czerwca 2022 roku Zespół ds. opracowania projektu strategii rozwoju gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030 przy współudziale różnych grup interesariuszy. Nad przebiegiem procesu czuwał zespół ekspertów zewnętrznych, pełniący rolę doradczą i wykonawczą. Proces opracowania Strategii Rozwoju został przeprowadzony na podstawie Uchwały nr XXVIII/425/2022 z dnia 24 czerwca 2022 roku Rady Miejskiej w Dzierzgoniu w sprawie przystąpienia do określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030, w tym trybu konsultacji. W Uchwale zawarto harmonogram opracowania strategii. Proces konsultacji społecznych przygotowano na podstawie Uchwały nr XVIII/253/2020 z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Dzierzgoń.

Prace nad dokumentem Strategii obejmowały m.in.: podjęcie uchwały Rady Miejskiej w Dzierzgoniu, określającej szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu Strategii. Wypracowanie głównych założeń dokumentu w tym wprowadzenie nowego elementu, tj. struktury funkcjonalno-przestrzennej odbywało się zgodnie z przepisami i wymaganiami zawartymi w ustawie o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.), ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057) w oparciu o zalecenia Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. W toku prac nad dokumentem odbyły się warsztaty i spotkania konsultacyjne (27 i 28 czerwca 2022, 16 listopada 2022). W okresie 28 marca - 4 maja 2023 roku przeprowadzono konsultacje społeczne projektu strategii. Ponadto przedłożono projekt Strategii do następujących instytucji: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Gdańsku, Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Gdańsku, LGD Kraina Dolnego Powiśla, Zarząd Związku Międzygminnego Wschodnie Powiśle, Starosta Powiatu Sztumskiego, Gmina Stary Targ, Gmina Mikołajki Pomorskie, Gmina Stare Pole, Gmina Stary Dzierzgoń, Gmina Rychliki, Gmina Markusy. Przedłożono projekt Strategii zarządowi Województwa Pomorskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa. Przedłożono projekt strategii Dyrektorowi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska celem uzyskania opinii o odstąpieniu lub konieczności sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Przeprowadzono ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii.

Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji społecznych projektu „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030” obejmujące szczegółowe rozpatrzenie wszystkich zgłoszonych uwag zostało opublikowane na stronie internetowej www.dzierzgon.pl oraz biuletynie informacji publicznej.

Prezentowana „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dzierzgoń na lata 2023-2030” jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki rozwojowe gminy w perspektywie do 2030 roku. Struktura dokumentu została oparta o części merytoryczne, które obejmują:

- 1) Wnioski z diagnozy strategicznej dla Miasta i Gminy Dzierzgoń;
- 2) Obszary strategii (Ludzie, Życie, Środowisko, mobilność, Ekonomia, Zarządzanie);
- 3) Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 4) Obszar Strategicznej Interwencji;
- 5) System realizacji strategii;
- 6) Ramy finansowe i źródła finansowania;
- 7) Powiązanie strategii z dokumentami opracowanymi na szczeblu krajowym, regionalnym i ponadlokalnym.

Ramy logiczne sformułowania celów strategicznych oparte są na wynikających z diagnozy wyzwaniach. Zostały one uszeregowane według wymiarów rozwoju lokalnego: przestrzennego, środowiskowego, gospodarczego i społecznego. Dla każdego z nich zostały sformułowane cele strategiczne (6). Rozwinięciem tych celów są kierunki działania podejmowane dla ich osiągnięcia (29).

Określając cele strategiczne i kierunki działań skupiono się na obszarach uznanych za priorytetowe dla rozwoju Gminy Dzierzgoń. Przyjęcie takiego założenia pozwoliło na ograniczenie zbyt dużej ilości i wyznaczenie możliwych do zrealizowania w przyjętym horyzoncie czasowym celów. Przyjęte cele operacyjne i kierunki działań stanowią rozwinięcie celów strategicznych, a ich realizacja warunkuje ich osiągnięcie. Poszczególne sektorowe programy rozwoju poprzez zawarte w nich zadania wdrażać będą ogólne zapisy wynikające ze Strategii.

Głównym dążeniem jest to by poprzez realizację zaplanowanych celów i kierunków gmina Dzierzgoń była gminą szczęśliwych i zaangażowanych ludzi, żyjących w bezpiecznym i zdrowym środowisku, które wspiera ich zrównoważony rozwój oraz realizację osobistych i zawodowych aspiracji.

Wobec powyższego oraz stosownie do art. 10 e ust. 1 i 10 f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Burmistrz Dzierzgonia

Jolanta Szewczun